

2022

ԵՐԵՎԱՆԻ ԲՈՒՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՅԳՈՒ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ
ԱՆՏԱՌՊՈՒՐԱԿԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՈՒՄ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

ՊԱՏՎԻՐԱՏՈՒ՝
«ԵՐԵՎԱՆՆԱԽԱԳԻԾ» ՓԲԸ

ԿԱՏԱՐՈՂ
Ա/Ձ Ա. ԳԱԼՈՅԱՆ

Ա/Ձ Ա. Գալոյան
ՀՀ ք. Երևան Սևանի 5
Հեռ.քցց. +374 99 994222
galoyan.aram@gmail.com

ԵՐԵՎԱՆԻ ԲՈՒՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՅԳՈՒ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ
ԱՆՏԱՌՊՈՒՐԱԿԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՈՒՄ

ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ

«ԵՐԵՎԱՆՆԱԽԱԳԻԾ» ՓԲԸ տնօրեն՝

Ս. Օհանյան

Ա/Ձ ԱՐԱՄ ԳԱԼՈՅԱՆ

Երևան 2022

ԲՈՎԱՆՂԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1.	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	5
1.1	Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն	5
1.2	Հապավումներ	5
1.3	Նախատեսվող գործունեության նպատակը և հիմնավորումը	6
1.4	Օրենսդրական դաշտ, բնագավառի նորմատիվային ակտերը	7
1.5	Նախատեսվող գործունեության բնութագրերը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)	9
1.5.1	Նախագծման հիմքերը	9
1.5.2	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ	10
1.5.3	Նախագծային հիմնական պահանջները:.....	10
1.5.4	Նախագծային լուծումները:.....	11
1.5.5	Քանդման աշխատանքներ.....	11
1.5.6	Պուրակի ֆունկցիոնալ գոտիները.....	12
1.5.7	ԾԱՌՈՒՂԻՆԵՐ, ՃԵՍՈՒՂԻՆԵՐ, ԱՐԱՀԵՏՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ՀԱՆԳՍՏԻ ԳՈՏԻՆԵՐ	18
1.5.8	ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՀԱՎՈՐՈՒՄ	20
1.5.9	ԼԱՆԴՇԱՖՏԱՅԻՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ	23
1.5.10	ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՍԱԿԱՎԱՇԱՐԺ ԽՄԲԵՐԻ և ՀԱՇՄԱՆԴԱՄՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ	27
1.6	Ջրամատակարարում և ջրահեռացում.....	29
1.7	Ոռոգում	29
1.8	Էլ. մատակարարում.....	29
1.9	Կանաչապատման աշխատանքներ.....	30
1.10	Իրավիճակային հատակագիծ	35
1.11	Գլխավոր հատակագիծ.....	36
2.	ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՄԽԵՄԱՆ	37
2.1	Աշխատանքների կատարման սխեմա.....	38
	Շինարարական աշխատանքների բնութագրերը և տիպերը հետևյալն են	39
2.2	Հիմնական շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների պահանջարկը.....	39
2.3	Ժամանակավոր շինություններ	39
2.4	Հիմնական շինարարական աշխատանքների և ռեսուրսների ծավալները.....	40
2.4.1	<i>Նյութերի և բնառեսուրսների օգտագործում</i>	40
3.	ՆԱԽԱՏԵՄՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅԴ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԽԵՄԱՆ.....	42
3.1	Ֆիզիկաաշխարհագրական պայմանները.....	42

3.2	Տարածքի երկրաբանալիթոլոգիական կառուցվածքը.....	42
3.3	Կլիման	43
3.4	Օդային ավազան.....	48
3.5	Ջրային ռեսուրսներ	52
3.6	Հողերի նկարագիրը	52
3.7	Հողային ռեսուրսներ	52
3.8	Բուսական աշխարհ	53
3.9	Կենդանական աշխարհ	53
3.10	Բուսաբանական այգու “Կյանքի պուրակի” տարածքի բուսական աշխարհի մասին տեղեկություն	54
3.11	Թափոնների կառավարում	56
3.12	Ավան վարչական շրջանի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ցանկ	56
4.	ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՑԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ	68
4.1	Ռիսկերի գնահատում	69
4.2	Արտանետումների աղբյուրները	69
4.3	Բնապահպանական միջոցառումների ընդհանուր նկարագրություն	69
4.3.1	<i>Մթնոլորտային օդ</i>	69
4.3.2	<i>Ջրային ռեսուրսներ</i>	70
4.3.3	<i>Հողային ռեսուրսներ</i>	70
4.3.4	<i>Արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածությունը</i>	71
4.3.5	<i>Հակահրդեհային միջոցառումներ</i>	71
4.3.6	<i>Աղմուկ և թրթռում</i>	72
4.3.7	<i>Թափոնների կառավարում</i>	72
4.3.8	<i>Տարածքի բարեկարգում կանաչապատում</i>	73
5.	ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ	73
	ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ.....	75
	ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ.....	78
	ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ	81
	ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ.....	82

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1.1 Ձեռնարկողի մասին տեղեկություն

Ձեռնարկող՝	«ԵՐԵՎԱՆՆԱԽԱԳԻԾ» ՓԲԸ
Ձեռնարկողի իրավաբանական հասցեն՝	ՀՀ Ք. Երևան, Փ. Բյուզանդի 1/3 Հեռ. +374 10 56 27 11 +374 10 58 00 63 E-mail. yerpro@yandex.ru
Նախատեսվող գործունեության հասցեն՝	ՀՀ ք. Երևան, Ավան վարչական շրջան
Հեռախոս՝	+37499994222
Աշխատանքային նախագծի մշակող՝	«ԵՐԵՎԱՆՆԱԽԱԳԻԾ» ՓԲԸ ՀՀ Ք. Երևան, Փ. Բյուզանդի 1/3 Հեռ. +374 10 56 27 11 +374 10 58 00 63 E-mail. yerpro@yandex.ru
Նախնական գնահատման հայտի մշակող՝	Ա/Չ Արամ Գալոյան ՀՀ ք. Երևան Սևանի փ. 2. 86/2 Հեռ. քջջ. +374 99 994222 galoyan.aram@gmail.com

1.2 Հապավումներ

ՀՀ՝ Հայաստանի Հանրապետություն

ՓԲԸ՝ Փակ Բաժնետիրական Ընկերություն

ՄՊԸ՝ Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերություն

ՊՈԱԿ՝ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություն

1.3 Նախատեսվող գործունեության նպատակը և հիմնավորումը

Շրջակա միջավայրի վրա մարդկային գործունեության վնասակար ազդեցության կանխման, կենսոլորտի կայունության պահպանման, բնության և մարդու կենսագործունեության ներդաշնակության պահպանման համար կարևորագույն նշանակություն ունի յուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ճշգրիտ և լիարժեք գնահատումը: Գործունեության բնապահպանական գնահատումը պետք է ներառի ուղղակի և անուղղակի ազդեցության կանխորոշումը, նկարագրությունը և հիմք հանդիսանա դրանց կանխարգելման կամ հնարավոր նվազեցման պարտադիր միջոցառումների մշակման համար:

Գործունեության նպատակն է իրականացնել Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքների նախագծային փաստաթղթերի մշակում:

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքային նախագիծը իրականացված է ՀՀ-ում գործող նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջներին համապատասխան¹:

2014թ.-ի հունիսի 21-ի "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի 14-րդ հոդվածի 8-րդ մասի համաձայն նախատեսվող գործունեությունը հանդիսանում է Բ կատեգորիայի գործունեության տեսակ և ենթակա է շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության:

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատաքային նախագծի շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտը մշակված է "Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին" ՀՀ օրենքի և բնապահպանական ոլորտի այլ նորմատիվատեխնիկական ակտերի պահանջներին համաձայն:

Բնապահպանական ազդեցության գնահատման այս զեկույցը նկարագրում է գործունեության ենթակա տարածքի բնապահպանական ելակետային պայմանները, գործունեության իրականացման համար նախատեսվող աշխատանքները և գործողությունները, գործունեության իրականացման արդյունքում բնապահպանական հնարավոր ազդեցության շրջանակը և գնահատականը: Բնապահպանական ազդեցության գնահատումը պատրաստվել է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության համաձայն:

ՀՀ գործող օրենսդրությունը պահանջում է նախատեսվող գործունեության համար իրականացնել հանրության տեղեկացում և քննարկումներ նախագծման, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման, փորձաքննության փուլերում: Նախատեսվող գործունեության նախնական գնահատման փուլում Երևան քաղաքում արդեն իսկ անցկացվել են հանրային քննարկումներ:

¹ ՀՀՇՆ 30-01-2014 ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ԵՎ ԳՅՈՒՂԱԿԱՆ ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ՀՍՏԱԿԱԳԾՈՒՄ ԵՎ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՈՒՄ ՀՀՇՆ IV-11.03.03-02 ԱՎՏՈՎԱՅՆԱՍԵՂԻՆԵՐ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ 2020Թ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 28-Ի ԹԻՎ 102-Ն ՀՐԱՄԱՆ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐԻ 2021Թ. ՄԱՐՏԻ 31 ԹԻՎ 372-Ն ՀՐԱՄԱՆ

1.4 Օրենսդրական դաշտ, բնագավառի նորմատիվային ակտերը

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին օրենսդրությունը բաղկացած է ՀՀ սահմանադրությունից, Հայաստանի Հանրապետության մասնակցությամբ միջազգային պայմանագրերից, «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքից և նրանից բխող ենթաօրենսդրական ակտերից, բնապահպանական ոլորտին առնչվող ավելի քան 30 ՀՀ օրենքներից, ինչպես նաև իրավական այլ ակտերից:

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտը կազմելիս ընկերությունն առաջնորդվել է բնապահպանական օրենսդրության պահանջներով, որոնք ամրագրված են բնապահպանական ոլորտին առնչվող օրենսգրքերում և իրավական ակտերում: Քաղաքաշինության ոլորտի համար առավել կիրառելի ազգային բնապահպանական քաղաքականությունները և օրենսդրական կարգավորիչ հիմքերը ներկայացված են ստորև.

ՀՀ Սահմանադրություն (ընդունված 06.12.2015թ.) – 12-րդ հոդվածը <<**Շրջակա միջավայրի պահպանությունը և կայուն զարգացումը**>> սահմանում է պետության պատասխանատվությունը շրջակա միջավայրի պահպանության, բարելավման, վերականգնման, բնական պաշարների բնական օգտագործման վերաբերյալ՝ հաշվի առնելով պատասխանատվությունն ապագա սերունդների առջև: Յուրաքանչյուր ոք պարտավոր է հոգ տանել շրջակա միջավայրի պահպանության մասին:

«Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (2014) - Օրենքով սահմանվում են ընդհանուր իրավական, տնտեսական և կազմակերպական սկզբունքներ, որոնք նախատեսված են տարբեր ծրագրերի և ճյուղային զարգացման “հայեցակարգերի” պարտադիր անցկացվող ՇՄԱԳ-ի իրականացման և փորձագիտական եզրակացության տրման համար: Համաձայն՝ “Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին” ՀՀ օրենքի, 14-րդ հոդվածով սահմանված են շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ենթակա հիմնադրությամբ փաստաթղթերը և նախատեսվող գործունեության տեսակները: Յուրաքանչյուր նախատեսվող գործունեություն՝ շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր ազդեցություն ունեցող ուսումնասիրություն, արտադրություն, կառուցում, շահագործում, վերակառուցում, ընդլայնում, տեխնիկական և տեխնոլոգիական վերազինում, վերապրոֆիլավորում, կոնսերվացում, տեղափոխում, լուծարում, փակում, որը կարող է ազդեցություն ունենալ շրջակա միջավայրի վրա, ենթակա է բնապահպանական փորձաքննության: Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության ենթակա նախատեսվող գործունեության տեսակներն՝ ըստ բնագավառների դասակարգվում են երեք կատեգորիայի՝ «Ա», «Բ», «Գ», ըստ շրջակա միջավայրի վրա նվազող ազդեցության աստիճանի: Օրենքը հստակեցնում է ծանուցման, փաստաթղթավորման, հանրային խորհրդատվությունների և բողոքարկման ընթացակարգերը:

«Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք (ընդունված 1994թ. և լրամշակված՝ 2007թ.) - կարգավորում է մթնոլորտային օդի մաքրության ապահովման, մթնոլորտային օդի վրա վնասակար ներգործությունների նվազեցման ու կանխման բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

«ՀՀ հողային օրենսգիրք» (2001) - սահմանում է պետական, այդ թվում՝ տարբեր նպատակային նշանակության (գյուղատնտեսական, շինարարական, արդյունաբերական և այլ նպատակներով) հողերի օգտագործման դրույթները: Օրենսգիրքը սահմանում է նաև հողերի պահպանությանն ուղղված միջոցառումները, ինչպես նաև հողի նկատմամբ պետական մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և քաղաքացիների ունեցած իրավունքները:

«Հողօգտագործման և պահպանման վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքը (2008թ) - նախատեսում է ՀՀ հողերի պահպանության և արդյունավետ օգտագործման խնդիրներն ու ձևերը, սահմանում է հողային օրենսդրության և կառույցների նկատմամբ վերահսկողություն, հողերի օգտագործումն ու պահպանությունը հսկող մարմինների իրավունքներն ու պարտականությունները: Օրենքի գործողությունը տարածվում է ՀՀ Հողային Ֆոնդի բոլոր հողերի վրա՝ անկախ նպատակից, սեփականության ձևից և/կամ օգտագործման իրավունքից:

«Թափոնների մասին» ՀՀ օրենք (2004) - սահմանում է թափոնների, այդ թվում շինարարական աղբի, հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահանման, ինչպես նաև շրջակա միջավայրի և մարդու առողջության վրա թափոններից առաջացող բացասական ազդեցությունների կանխարգելման հետ կապված իրավական և տնտեսական հիմքերը: Օրենքով սահմանում են նաև ոլորտի պետական լիազորված մարմինների իրավասությունները: ՀՀ Կառավարության 121-Ն որոշումը, որը վերաբերում է ՀՀ-ում վտանգավոր թափոնների վերամշակման, վնասազերծման, պահպանման, փոխադրման և տեղադրման գործունեության լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին (2003), պարունակում է դրույթներ ՀՀ-ում, այդ թվում քաղաքաշինության բնագավառում առաջացող բոլոր վտանգավոր թափոնների մասին:

«Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենք (2005) - կարգավորում է ՀՀ-ում բնապահպանական օրենսդրության իրականացման նկատմամբ վերահսկողության կազմակերպման ու իրականացման հետ կապված հարցերը և պետական վերահսկողության կազմակերպումը տնտեսվարող սուբյեկտների կողմից բնապահպանական օրենսդրության և ՇՄԱԳ փորձագիտական եզրակացության պահանջների կատարման վերաբերյալ, սահմանում ՀՀ բնապահպանական օրենսդրության նորմերի իրականացման նկատմամբ վերահսկողության առանձնահատկությունների, համապատասխան ընթացակարգերի, պայմանների, դրանց հետ կապված հարաբերությունների, ինչպես նաև բնապահպանական վերահսկողության իրավական և տնտեսական հիմքերը:

«Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» ՀՀ օրենք (2000) - կարգավորում է տնտեսական գործունեության վերահսկողության ստուգայցերի իրականացման ընթացակարգերը:

«Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենք (1998) - կարգավորում է շինարարական գործընթացի կազմակերպումը, պահանջում է նախատեսվող գործունեության մասին տեղակատվության հրապարակումը և նախագծման փուլում հանրության մասնակցությունը (հոդվածներ 13, 14, 15, 16, Գլուխ 6):

Քաղաքաշինության ոլորտում բնապահպանական նորմերի և նորմատիվային փաստաթղթերի կիրառումն ապահովվում է Քաղաքաշինարարության նախարարի ՀՀ ՇՆ 10-01-2014 Շինարարությունում, նորմատիվ փաստաթղթերի համակարգ. Հիմնական դրույթներ Շինարարական նորմերը հաստատելու մասին N65-Ն հրամանով (8 ապրիլի 2014):

ՀՀ Քաղաքաշինության նախարարի «Շինարարության որակի տեխնիկական հսկողության իրականացման հրահանգը» (հրաման N44, 28 ապրիլի, 1998) պահանջում է շինարարությանը վերաբերվող բոլոր նորմերի և ստանդարտների կիրառումը տնտեսվարող սուբյեկտի կողմից:

Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող քաղաքաշինության բնագավառի նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի ցուցակ (2013) պարունակում է ՀՀ-ում գործող շինարարական նորմերի համակարգը, այդ թվում՝ տարբեր տիպի աշխատանքների անվտանգության վերաբերյալ:

«Բուսական աշխարհի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը, 1999թ.

«Գենդանական աշխարհի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը, 2000թ.

«ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 29.01.2010 թ. N 71-Ն որոշումը,

«ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 29.01.2010թ. N 72-Ն որոշումը

ՀՀ ջրային օրենսգրք 2002թ.

Բնապահպանական որակի ստանդարտները, որոնք կիրառվում են ջրային ռեսուրսների, օդի, ինչպես նաև աղմուկի և թրթռումների ազդեցությունը որոշելու համար, մշակված են և կիրառելի են նաև քաղաքաշինարարական ոլորտի համար:

1.5 Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը (արտադրական հզորություններ, օգտագործվող բնառեսուրսներ և նյութեր, տեխնիկական և տեխնոլոգիական լուծումներ)

Երևանի բուսաբանական այգին ինքնատիպ ազգային արժեք ներկայացնող գիտական, էկոլոգիական հաստատություն է, որն ունի ավելի քան 80-ամյա պատմություն: Այգին իրականացնում է «Կենսաբազմազանության մասին» միջազգային կոնվենցիայի շրջանակներում ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված (հազվագյուտ և վտանգված) ազգային և համաշխարհային արժեք ներկայացնող բուսատեսակների գենոֆոնդի պահպանությանն ուղղված ուսումնասիրություններ: Ներկայումս էկոլոգաաշխարհագրական դասական սկզբունքով ստեղծված Կովկասի, Ամերիկայի, Արևելյան Ասիայի, Եվրոսիբիրի ֆլորաների էքսպոզիցիոն հողամասերում ցուցադրված են շուրջ 5000 անվանում ներկայացնող արժեքավոր բուսատեսակների հավաքածուներ: Գիտական կարևոր արժեք է ներկայացնում հատկապես Հայաստանի բուսական աշխարհի եզակի հողամասը (ex situ հավաքածու, 1,5 հա, 1935թ.), որտեղ կենտրոնացված է հանրապետության չափազանց հարուստ ֆլորայի (շուրջ 3500 տեսակ) մոտ 1/2-ը (ավելի քան 1800 տեսակ): Բուսաբանական այգին իր գիտական գործունեությամբ, բուսական հավաքածուների կազմով ու բնույթով ունի միջազգային մեծ ճանաչում և համարվում է տարածաշրջանի առաջատար գիտական հաստատություններից մեկը: Այգին համագործակցում է նաև աշխարհի շուրջ 400 բուսաբանական գիտական հաստատությունների հետ: ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանական այգին հանդիսանում է ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի կառուցվածքային գիտափորձարարական ստորաբաժանումը և համապատասխանաբար՝ գիտափորձարարական և ուսումնասիրտադրական բազա ՀՀ ԲՈՒՀ-երի կենսաբանական և էկոլոգիական ուղղվածության մասնագիտությունների համար:

1.5.1 Նախագծման հիմքերը.

1) ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության և «Երևաննախագիծ» ՓԲԸ-ի միջև կնքված ծառայությունների մատուցման NSԿԵՆ-ՄԱԾՁԲ-2021/1Ն առ 20.12.2021թ. պետական գնման պայմանագիր,

2) ՀՀ կառավարության N1575-Ն առ 25.09.2021թ. որոշում,

3) անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման վկայական N2667378 առ 15.12.2010թ.,

4) Երևանի քաղաքապետարանի կողմից տրամադրված N01/18-07/2-151173-1129 առ 22.12.2021թ. նախագծման թույլտվություն (ճարտարապետահատակագծային առաջադրանք):

1.5.2 ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՑԹՆԵՐ

5) Պատվիրատու՝ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն:

6) Նախագծի նպատակը՝ Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքների նախագծային փաստաթղթերի մշակում:

7) Նախագծային տարածքի մակերեսը՝ 35 հա:

8) Ծրագրի անվանումը: Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատում:

1.5.3 Նախագծային հիմնական պահանջները:

1) Նախագծման աշխատանքների արդյունքում ձևավորվել է օրենսդրությամբ սահմանված պահանջներին և նորմերին, ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքի պահանջներին և էսքիզային նախագծին համապատասխան նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի փաթեթ, որը ներառում է՝

ա. Ընտրված տարածքի գեոդեզիական/ տոպոգրաֆիական հանույթը,

բ. Ընտրված տարածքի երկրաբանական հանույթը, երկրաբանական եզրակացությունը,

գ. Գլխավոր հատակագծի էսքիզային նախագծի մշակում, ներառյալ զոնավորում, հոսքերի ճանապարհային ցանց, կառույցներ, ավտոկայանատեղի, կոմունիկացիաների հատակագծեր, փոքր ճարտարապետական ձևեր, ցանկապատեր,

դ. Ճանապարհային ցանցի մշակում, այդ թվում՝ ճանապարհների, ճեմուղիների, արահետների, վազքուղիների, հեծանվատուղիների և ավտոկայանատեղերի նախագծեր,

ե. Հողային աշխատանքների նախագիծ, ներառյալ քարտեզագրում, հանույթի և էտլիցքի ծավալների հաշվարկ, լայնական կտրվածքներ, տիպային կտրվածքներ բոլոր տեսակի ճանապարհների համար, անհրաժեշտության դեպքում հենապատերի նախագծեր,

զ. Կանաչապատման նախագիծ, ներառյալ բուսատեսակների ընտրությունը, ծառատունկի սխեմա, մասնագրեր, թփերի տնկման և խոտածածկի իրականացման նախագծեր (դենդրոնախագիծ): Դենդրոնախագիծը, այդ թվում՝ բուսատեսակների ընտրությունը պետք է համաձայնեցվի ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտի հետ,

է. Ջրային ռեսուրսների բացահայտում, ջրօգտագործման հաշվարկ, պոմպակայանի, խորքային հորի և ջրավազանի կազմակերպում, ռոզգման ցանցի նախագիծ,

ը. Ջրահեռացման, ջրամատակարարման և կոյուղու համակարգերի մշակում (խմելու ջրի և ջրավազանի համար),

թ. Էլ.հոսանքի սնուցման և տարածքի լուսավորության նախագիծ,

ժ. Ցածր լարման ցանցի, այդ թվում՝ տեսահսկման և ահազանգման համակարգերի նախագծում,

ժա. Կառույցների, այդ թվում՝ մուտքերի/ելքերի տաղավարների, սանհանգույցների ճարտարապետական և կոնստրուկտորական նախագծերի մշակում,

ժբ. Լանդշաֆտային դիզայնի, այդ թվում փոքր ճարտարապետական ձևերի մշակում, անհրաժեշտության դեպքում ցանկապատման նախագիծ,

ժգ. Ծավալաթերթերի և նախահաշիվների պատրաստում,

2) Նախագիծը մշակել գործող նորմերի պահանջների համաձայն:

3) Նախագիծը կազմելուց հետո համաձայնեցնել ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության հետ:

4) Նախագծա-նախահաշվային փաստաթղթերի կազմման աշխատանքների ավարտից հետո նախագծերը, նաև ռուսերեն տարբերակով, ներկայացնել ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն:

5) Նախագծերը ներկայացվում է նաև էլեկտրոնային կրիչով:

8) Նախագծման աշխատանքներին զուգահեռ կատարողը պարտավոր է ապահովել շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) գործընթացի իրականացում:

1.5.4 Նախագծային լուծումները:

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքների նախագծային փաստաթղթերը մշակվել են համաձայն Երևանի քաղաքապետարանի կողմից տրամադրված N01/18-07/2-151173-1129 առ 22.12.2021թ. նախագծման թույլտվության (ճարտարապետահատակագծային առաջադրանքի) և ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության և «Երևաննախագիծ» ՓԲԸ-ի միջև կնքված ծառայությունների մատուցման NSԿԵՆ-ՄԱԾՁԲ-2021/1Ն առ 20.12.2021թ. պետական գնման պայմանագրի մաս կազմող տեխնիկական բնութագրի: Նախագծման համար հիմք է հանդիսացել Երևանի քաղաքապետի 2021թ. հունիսի 6-ի N533-Ա կարգադրությամբ Արցախյան պատերազմի զոհերի հիշատակին նվիրված անտառպուրակ հիմնելու նպատակով ստեղծված աշխատանքային խմբի 14.12.2021թ. նիստում հավանության արժանացած էսքիզային նախագիծը (Երևանի քաղաքապետի տեղակալ, աշխատանքային խմբի ղեկավար Գայանե Մելքում Մելքումյանի N02/17-31830եկ առ 15.12.2021թ. գրություն):

ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹՍԳՐԵՐԸ

- Հողի մակերեսի չափը (հա)՝ 79.2
- Նպատակային նշանակությունը՝ բնակավայրերի
- Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ բուսաբանական այգի կազմակերպելու
- Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ մշտական օգտագործման

1.5.5 Քանդման աշխատանքներ

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքների ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել հետևյալ քանդման աշխատանքները՝

- մետաղական ցանկապատով քարե պարիսպների քանդում /H 2մ/ -----925.0մ
- ե/բետոնե ջրավազանի քանդում R=6.5մ, H=1.6մ, պատերի հաստ.-0.2մ
- ասֆալտապատ ճանապարհների քանդում -----18280.0քմ
- բազալտե աստիճանների ապամոնտաժում 15 x 30 x210սմ-----560.0զծ մ
- բուտաբետոնե հիմնատակի քանդում -----220.0խմ

Հուշապուրակի շինարարության ընթացքում հողի բերրի շերտերի նախատեսվող տեղաշարժը՝

Արհեստական ծածկույթներից ազատ հողի հանույթ -----21629.0 քմ

Բուսաշերտի հզորությունը՝ 0.05 - 0.2 մ

Ընդհանուր ծավալը՝ 21629.0 քմ x 0.1մ=2163.0 խմ

Ամբողջ ծավալը նախատեսվում է պահեստավորել տեղում և օգտագործել հուշապուրակի բուսաշերտի առավել նվազ հզորությամբ տարածքներում:

1.5.6 Պուրակի ֆունկցիոնալ գոտիները

ՀՈՒՇԱՊՈՒՐԱԿ (30 հա)

Հուշապուրակի նախագծային տարածքում բնակչության սակավաշարժ խմբերի և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեղաշարժման մատչելիությունն ապահովելու ուղղությամբ նախատեսվել են.

ա. հասարակական զուգարաններ թիկնաթոռ-սայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար,

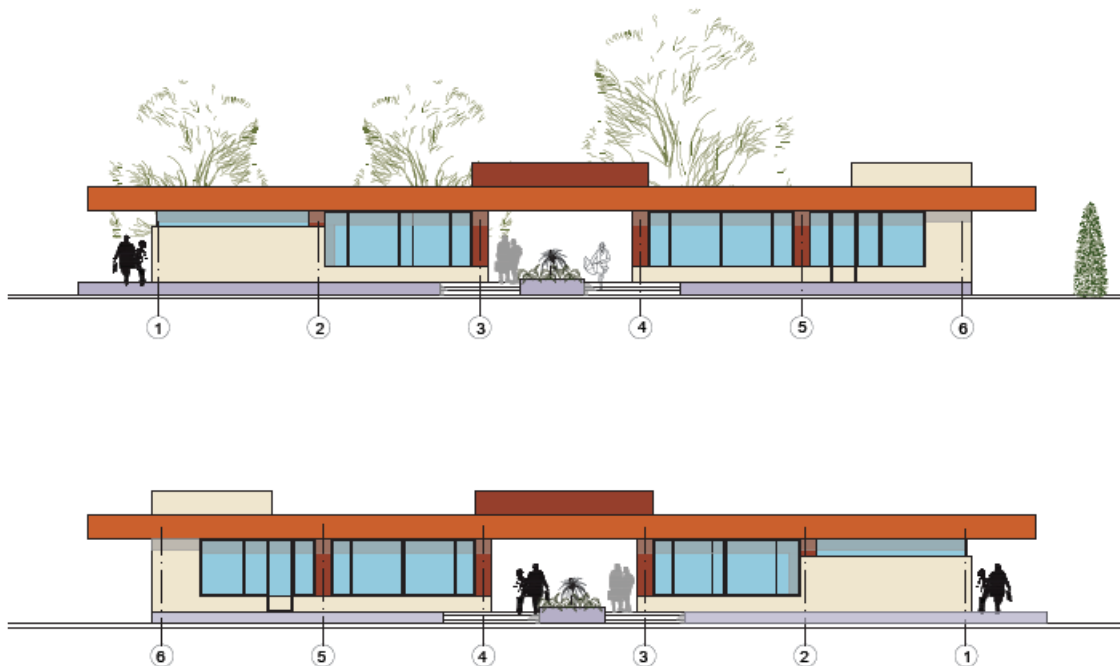
բ. ծառուղիները, ճեմուղիները հարմարեցված են հաշմանդամություն ունեցող անձանց և բնակչության սակավաշարժ խմբերի համար, մշակվել է շարժման երթուղի,

գ. նախատեսված են շինարարական նորմերով սահմանված համապատասխան տեղեր հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոմեքենաների կանգնատեղերի համար:

ՀԱՆՂԻՊՈՒՄՆԵՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ (Ծարավ Աղբյուրի փողոցի կողմից մուտքային հատված)

Գտնվում է Ծարավ Աղբյուրի փողոցի կողմից մուտքային հատվածում՝ այցելուների սպասարկման տաղավարի առաջ:

Հիմնական ֆունկցիոնալ բնութագիրը: Հանդիսանում է մուտքային հանգույց, այցելուների սպասարկման, գործնական և հանդիպումների գոտի:

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԾԱՌՈՒՂԻ

Սկսում է Բուսաբանական այգու Ծարավ Աղբյուրի փողոցի մուտքից և տանում է մինչև զբոսապուրակի շրջանաձև խաչմերուկ:

Հիմնական ֆունկցիոնալ բնութագիրը: Ապահովում է այցելուների և Բուսաբանության ինստիտուտի աշխատակիցների հիմնական հաղորդակցությունը, որը ենթադրում է ճարտարապետական կերպարի որոշակի հանդիսավորություն և զսպվածություն:

ԶԲՈՍԱՊՈՒՐԱԿ (հարում է ջերմատանը)

Գտնվում է Բուսաբանական այգու այցելուների հիմնական երթուղու վրա: Հարում է ջերմատան ունիկալ համալիրին: Ունի լավ կազմակերպված և հետաքրքիր հատակագծային լուծում:

Հիմնական ֆունկցիոնալ բնութագիրը: Հանդիսանում է հանգստի, զբոսանքի և ճեմելու հիմնական միջավայրը: Ունի լայն հնարավորություններ այցելուների տեղավորման, ինչպես նաև հանդիսությունների, ցուցադրությունների, փառատոների կազմակերպման համար:

ԱՍՏՃԱՆՆԵՐԻ ԿԱՍԿԱԴ (զբոսապուրակից մինչև հուշահարթակ)

Սկսում է զբոսապուրակի շրջանաձև խաչմերուկից և բարձրանում է մինչև հուշահարթակ:

Ֆունկցիոնալ բնութագիրը: Ապահովում է աստիճաններով կապը, յուրահատուկ թեք զբոսապուրակ է:

Կասկադի լանդշաֆտային լուծումներ

ԼՃԱԿ (ջրային մակերևույթ)

Ֆունկցիոնալ բնութագիրը: Նոր կառուցվող Արհեստական լճակ է, նախատեսվում է այցելուների ակտիվ հանգստի համար:

Ջրային մակերեսը ` 4620.0քմ

ՀՈՒՇԱՀԱՐԹԱԿ

Գտնվում է բլուրի ամենաբարձր մակարդակում:

Ֆունկցիոնալ բնութագիրը: Հուշահարթակում նախատեսվում է կառուցել գոհված ազատամարտիկներին նվիրված հուշակոթող (կամ հուշարձան, հուշարձանախումբ), որը կյանքի շարունակականության խորհրդանիշ պետք է հանդիսանա: Կոթողի ճարտարապետական լուծման ուղղությամբ նախատեսվում է բաց ճարտարապետական մրցույթ հայտարարել:

Հուշահարթակի չափերը 36x18 մետր՝ կոմպոզիցիոն առումով 2 քառակուսի, որից մեկի կենտրոնում կիսոյանա կոթողը, նվազագույնը 12.0 մետր բարձրությամբ:

Հարթակից նիշով ցածր մակարդակներում կտեղակայվեն ևս 2 հարթակ, որոնց ծածկույթը գույնով և նյութի տեսակով չեն խանգարի հուշահարթակի առաջնային ընկալմանը:

Ապահովված է հարթակի հասանելիությունը թիկնաթոռ-սայլակով այցելուների համար:

ԾԱՌՈՒՂԻ (պաշտոնական մուտքից)

Ծառուղին պաշտոնական մուտքից այցելուներին տանում է մինչև շրջանաձև ծաղկանոց: Նախատեսվում է պահպանել և արդիականացնել միջավայրը և կերպարը:

ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ՀԱՆԳՍՏԻ ԳՈՏԻՆԵՐ

Կարճաժամկետ հանգստի գոտիները ճեմուղիների շրջադարձներում նախատեսված առանձին հատվածներ են, որոնք պետք է օգտագործվեն հուշապուրակի այցելուների և առանձնապես երեխաների կարճատև հանգստի համար:

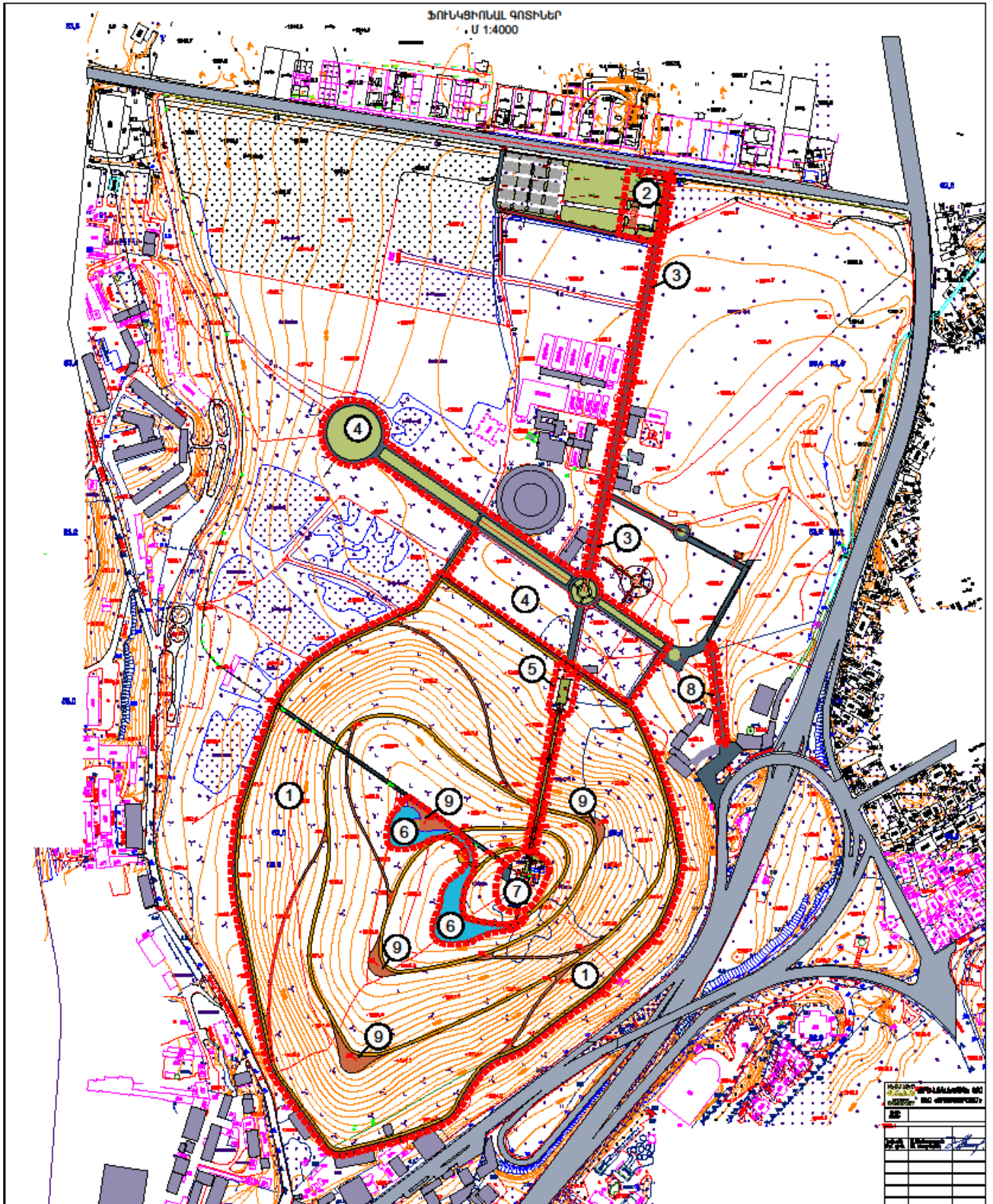

Յուրաքանչյուր գոտին, կախված ֆունկցիոնալ նշանակությունից, առանձնանում է իր բնութագրով, ճարտարապետական կերպարով և միջավայրի ձևավորմամբ:

ՖՈՒՆԿՑԻՈՆԱԼ ԳՈՏԻԱՎՈՐՄԱՆ ՄԽԵՄԱ

ՏՈՒՆԱԳՈՒՆԱԿԱՆ ԳՈՏԻՆԵՐ
U 1:4000

1.5.7 ԾԱՌՈՒՂԻՆԵՐ, ՃԵՄՈՒՂԻՆԵՐ, ԱՐԱՀԵՏՆԵՐ ԵՎ ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ՀԱՆԳՍՏԻ ԳՈՏԻՆԵՐ

ԾԱՌՈՒՂԻՆԵՐ

Ծառուղիների ցանցը ներառում է Ծարավ Աղբյուրի փողոցի մուտքից մինչև զբոսապուրակ, զբոսապուրակի և հուշապուրակը արտաքին պարագծով շրջափակող ուղիները:

ՃԵՄՈՒՂԻՆԵՐ

Ճեմուղիները ներառում են այգու ներքին նիշից մինչև հուշահարթակ բարձրացող պարուրաձև հետիոտնային ուղիները:

Ճեմուղու ծածկույթը՝ «Հին քաղաք» սալահատակ:

ԱՐԱՇԵՏՆԵՐ

Արահետները ճեմուղիները միացնող հետիոտնային կարճ ուղիներն են: Ծածկույթը՝ սալահատակ:

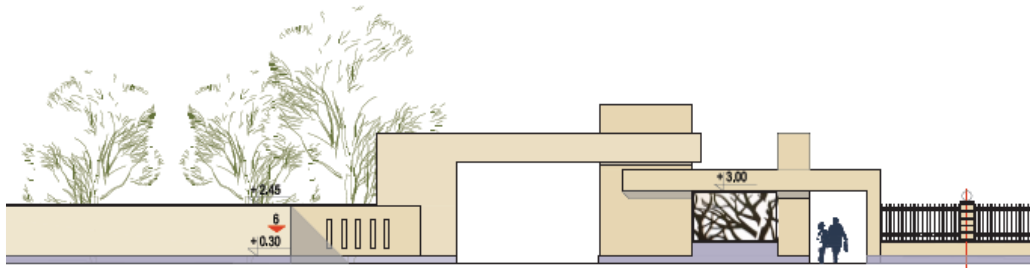
ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ՀԱՆԳՍՏԻ ԳՈՏԻՆԵՐ

Ազատ հանգստի գոտի: Ծածկույթը՝ ավազ:

1.5.8 ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԿԱՀԱՎՈՐՈՒՄ

ՑԱՆԿԱՊԱՏ

Մուտքի ձևավորումը Ծարավ Աղբյուրի փողոցի կոմից /ցանկապատի երկարությունը՝ Ծարավ Աղբյուրի փողոցի երկայնքով մոտ 900 մ/

ԼՈՒՍԱՏՈՒՆԵՐ

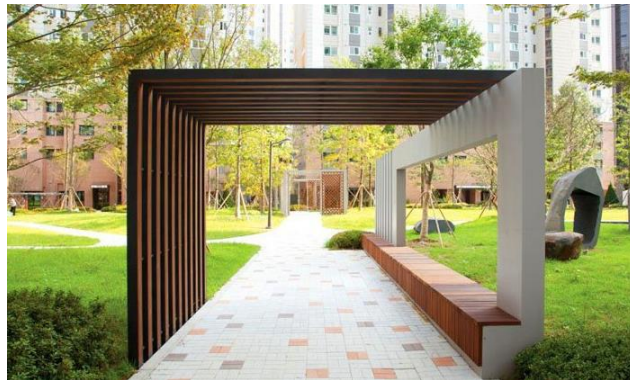

Լուսատուներ ծառուղիների համար (բարձրությունը՝ 3.5 մ)

Լուսատուներ ճեմուղիների համար (բարձրությունը՝ 3.0 մ)

ՇՎԱՔԱՐԱՆՆԵՐ

ՆՍԱՐԱՆՆԵՐ

Նախատեսվում է հիմնական ծառուղու, զբոսապուրակի և հուշապուրակը արտաքին պարագծով շրջափակող ուղիների համար:

Կարճաժամկետ հանգստի գոտիների համար:

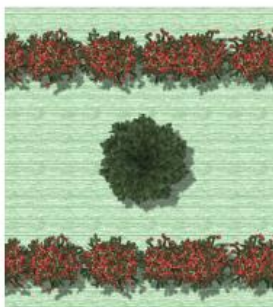
Ճեմուղիների համար:

1.5.9 ԼԱՆՂՇԱՑՏԱՅԻՆ ՁԵՎԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐ

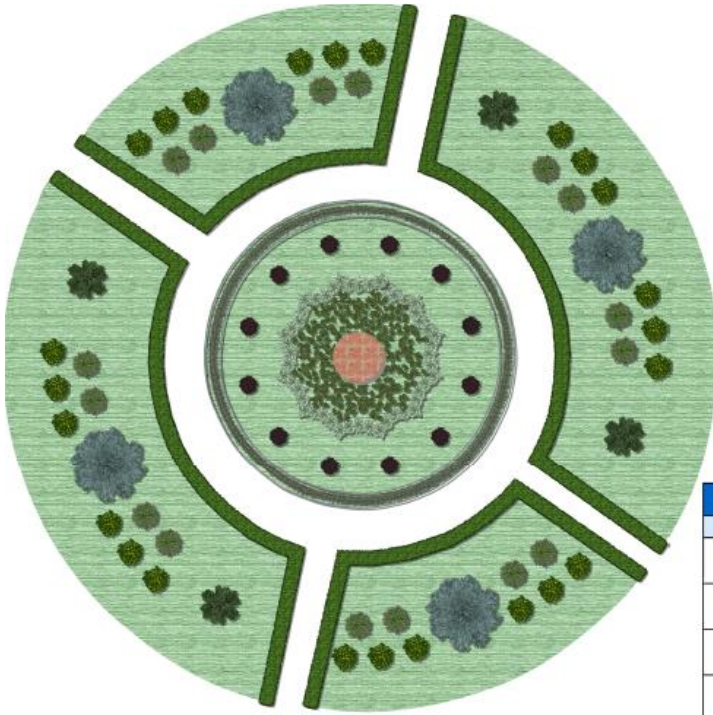
ԲՈՒՍԱՏԵՍԱՎԵՐԻ ՑԱԿ		
Նշան	Մականոմ	Լատիներեն անվանում
	Գիհի Վիրգինյան Ֆ. Բլուարո	Juniperus Virginiana 'Blue Arrow'
	Մոխրածաղիկ	Aremisa ludoviciana
	Խոստա	Hosta
	Թավշածաղիկ	Tagetes erecta

Պաշտոնական մուտքի ծառուղու և զբոսապուրակի հատման շրջանաձև սիգամարզ

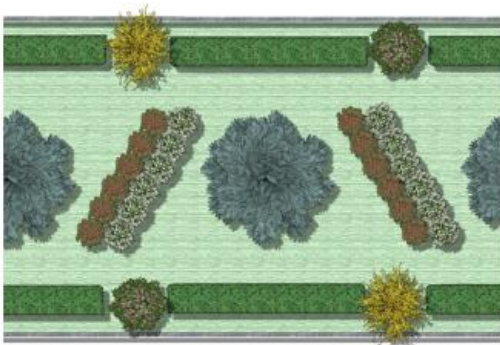
ԲՈՒՍԱՏԵՍԱՎԵՐԻ ՑԱԿ		
Նշան	Մականոմ	Լատիներեն անվանում
	Եղևնի Փշատերև պ/ձ արծաթափայլ	Picea pungens Engelm
	Վարդ Գաճաճ	Rosa miniatura

Զբոսապուրակի շրջանաձև խաչմերուկից դեպի շրջանաձև սիգամարզ տանող երկայնական սիգամարզ

ԲՈՒՍՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՑԱԿ		
Նշան	Սնվանում	Լատիներեն Սնվանում
	Կաննա	Canna
	Եղևնի Փշատերև պ/ն արծաթափայլ	Picea pungens Engelm
	Գիհի Կազակակա	Juniperus sabina
	Կծիխուր Թունքերգի	Berberidaceae thunbergii bagatelle
	Մոխրածաղիկ	Artemisia ludoviciana
	Խոստա	Hosta
	Մահոնիա Սղոցատերև	Mahonia aquifolium
	Վեյգելիա	Weigelia

Զբոսապուրակի շրջանաձև խաչմերուկ

ԲՈՒՍՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՑԱԿ		
Նշան	Սնվանում	Լատիներեն Սնվանում
	Փորզիցիա (Ոսկեզանգ)	Forsythia
	Սսաիրակ Վանհուտի	Spiraea Vanhouttei
	Եղևնի Փշատերև պ/ն արծաթափայլ	Picea pungens Engelm
	Խենոմելես Ճապոնակա	Chaenomeles japonica
	Սսաիրակ Ճապոնական	Spiraea japonica

Զբոսապուրակի սիզամարզի 1-ին հատված

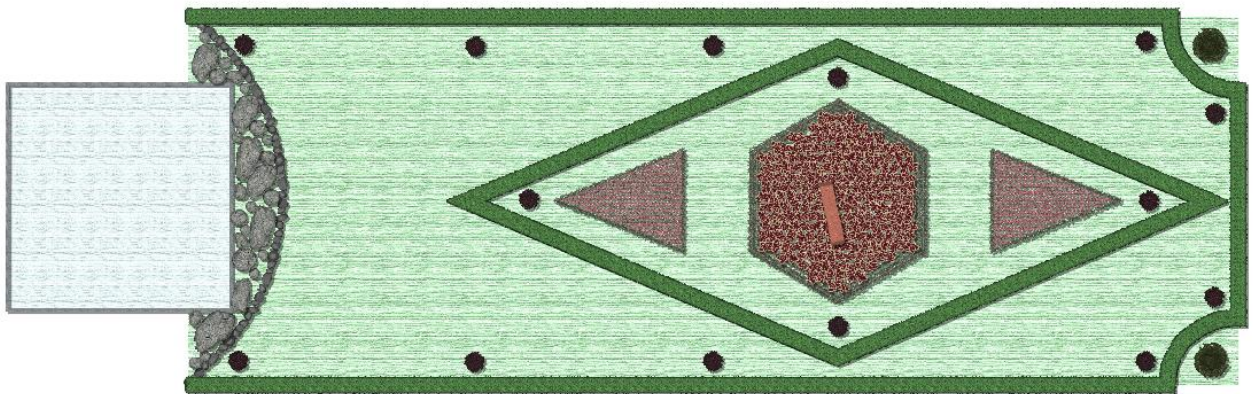
ԲՈՒՍՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՑԱԿ		
Եջան	Անվանում	Լատիներեն Անվանում
	Արևելյան սոսի	Platanus orientalis
	Ֆորդիցիա (Ոսկեզանգ)	Forsythia
	Բուդյաձառ կանադական	Cercis canadensis
	Խնձոնյես ճապոնական	Chaenomeles japonica
	Կելոյթերիա	K. paniculata Laxm
	Սոճի դրիմյան	Pinus nigra subsp. pallasiana
	Կծրխոր Թունքերդի	Berberidaceae thunbergii bagatelle
	Ասպիրակ ճապոնական	Spiraea japonica
	Լորենի	Tilia cordata
	Կատալպա	Catalpa bignonioides f. globosa

Զբոսապուրակի ավարտի սիզամարզ

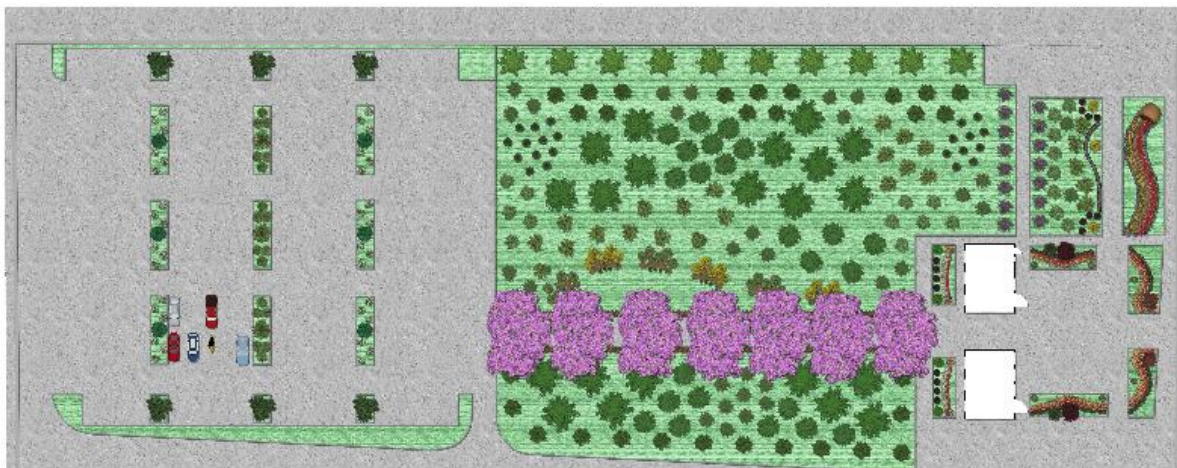
ԲՈՒՍՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՑԱԿ		
Եջան	Անվանում	Լատիներեն Անվանում
	Ֆորդիցիա (Ոսկեզանգ)	Forsythia
	Ասպիրակ Վանհուտի	Spiraea Vanhouttei
	Բուդյեա Դավիդի	Buddleia davidi
	Տոսախ մշտադալար ֆ. Գնդաձև	Buxus sempervirens
	Սոճի Դրիմյան	Pinus nigra subsp. pallasiana
	Մագնոլիա Սուլանժի	Magnolia soulangiana

Զբոսապուրակի սիզամարզի 2-րդ հատված

ԲՈՒՍՏԱՍԿՆԵՐԻ ՑԱՆԿ		
Նշան	Սնվանում	Լատիներեն Սնվանում
	Ոսկեգույն Թույա	Thuja occidentalis f. golden
	Կոլեռա	Solenostemon scutellarioides
	Կծիխտը Թունբերգի	Berberidaceae thunbergii bagatelle
	Սողիքաճաղիկ	Artemisia ludoviciana
	Սեխակ մորուբավոր	Dianthus barbatus

Կասկադի նախապուրակ

ԲՈՒՍՏԱՍԿՆԵՐԻ ՑԱՆԿ		
Նշան	Սնվանում	Լատիներեն Սնվանում
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Զարմուշկ	Helianthus annuus
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis

ԲՈՒՍՏԱՍԿՆԵՐԻ ՑԱՆԿ		
Նշան	Սնվանում	Լատիներեն Սնվանում
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis

ԲՈՒՍՏԱՍԿՆԵՐԻ ՑԱՆԿ		
Նշան	Սնվանում	Լատիներեն Սնվանում
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis
	Կեղծ	Thuja occidentalis

Մուտքի հատված

1.5.10 ՄԱՏՉԵԼԻՈՒԹՅՈՒՆԸ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՄԱԿԱՎԱՇԱՐԺ ԽՄԲԵՐԻ և ՀԱՇՄԱՆԴԱՍՈՒԹՅՈՒՆ ՈՒՆԵՑՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՀԱՄԱՐ

Հուշապուրակի նախագծային տարածքում բնակչության սակավաշարժ խմբերի և հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար տեղաշարժման մատչելիությունն ապահովելու ուղղությամբ նախատեսվել են.

ա. հասարակական գուգարաններ թիկնաթոռ-սայլակով տեղաշարժվող հաշմանդամություն ունեցող անձանց համար,

բ. ծառուղիները, ճեմուղիները հարմարեցված են հաշմանդամություն ունեցող անձանց և բնակչության սակավաշարժ խմբերի համար, մշակվել է շարժման երթուղի,

գ. նախատեսված են շինարարական նորմերով սահմանված համապատասխան տեղեր հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոմեքենաների կանգնատեղերի համար:

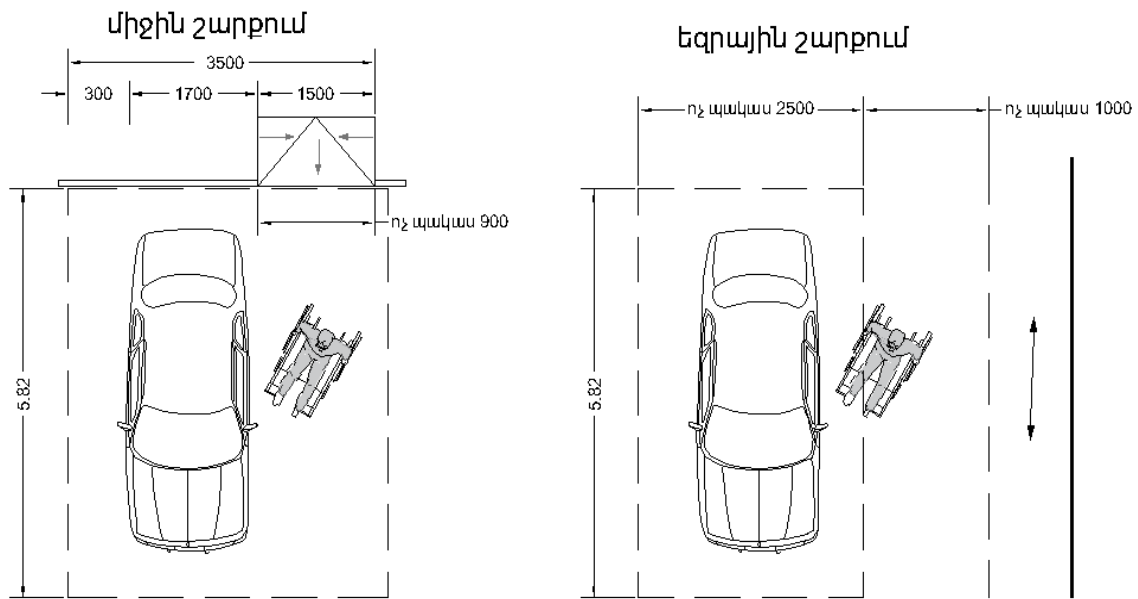
դ. Հուշահարթակի հասանելիությունը թիկնաթոռ-սայլակով այցելուների համար ապահովված է թեքահարթակների համալիրով

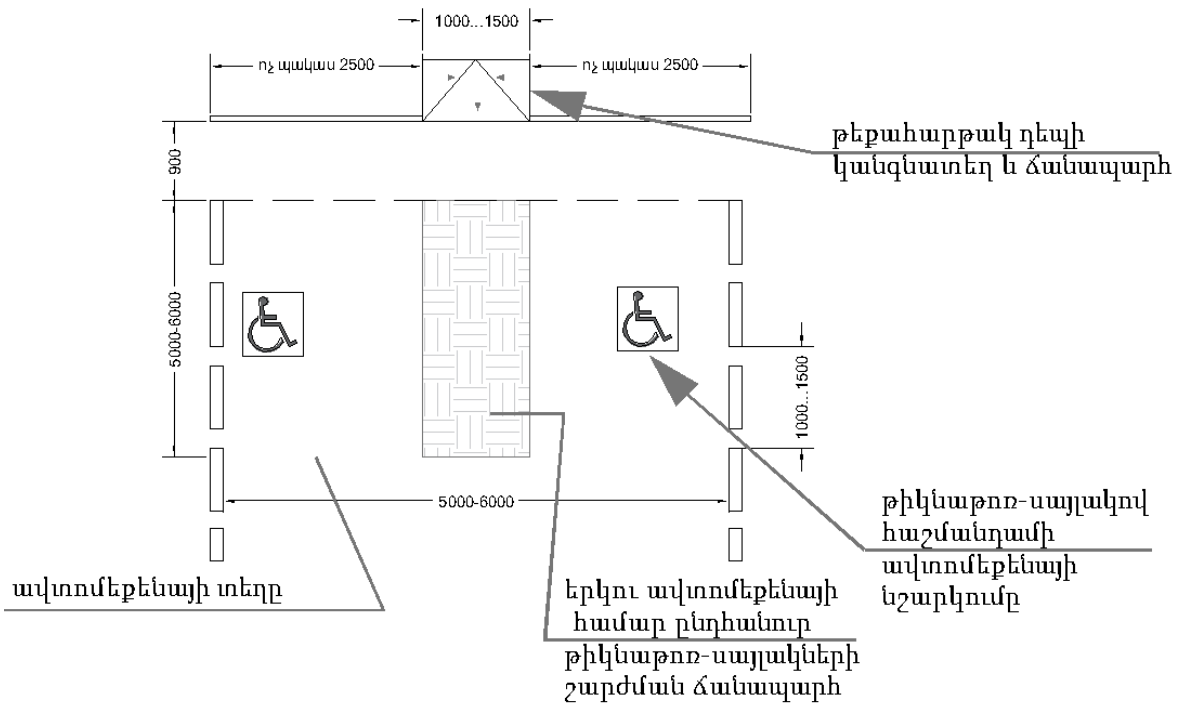
Բաց անհատական ավտոկայանատեղ և ցուցանակ հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոտրանսպորտի համար

Հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոմեքենաների կանգնատեղի գոտու չափերը

Հաշմանդամություն ունեցող անձանց կողմից վարվող ավտոմեքենաների կայանման տեղի նշարկումը

Ավտոկայանատեղեր հաշմանդամություն ունեցող անձանց ավտոմեքենաների համար

1.6 Ջրամատակարարում և ջրահեռացում

Ջրամատակարարման և ջրահեռացման գործընթացներն իրականացվում են գործող շինարարական նորմերի ու կանոնների և Վեոլիա Ջուր ՓԲԸ-ի կողմից տրված տեխնիկական պայմանների համաձայն /կցված հավելվածների բաժնում/:

Համաձայն ՏԵ/16695 տեխնիկական պայմանի, Ավան վարչական շրջան բուսաբանական այգու շուրջ 20 հա հատվածի ջրամատակարարումը հնարավոր է իրականացնել նշված հատվածով անցնող 46500մմ և d=300մմ ջրագծերը շրջանցելուց հետո շրջանցվող 4-600մմ ջրագծից, կոյուղին հնարավոր է միացնել Աճառյան փողոցով անցնող d=500մմ կոյուղատարին, իսկ հեղեղատարը հնարավոր է միացնել Աճառյան փողոցով անցնող d=700մմ հեղեղատարին:

1.7 Ոռոգում

ՀՀ «Կոտայք» ջրօգտագործողների ենկերության N01-1626-21 գրության / կցված հավելվածների բաժնում/ ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի Ա. Թախտաջյանի անվան բուսաբանության ինստիտուտ ՊՈԱԿ-ին ոռոգման ջուր մատակարարվում է Քանաքեռի ջրհան կայանից և բաժանարարը գտնվում է Քանաքեռի հեռացնող ջրանցքի վերջնամասում, որին հնարավոր է մատակարարել առավելագույնը 13044-140լ/վ ջուր: Առավել նպատակահարմար կլիներ, որպես միացման կետ նշել ջրանցքի վերջնամասը, սակայն այդ մասում ջրաքանակը չի բավականացնում անհրաժեշտ ջրամատակարարումն իրականացնելու համար: Որպես ջրանցքի միացման կետ հնարավոր է սահմանել Պկ 12-40 հատվածը, որտեղից հնարավոր կլինի ապահովել անհրաժեշտ քանակի ջրով:

Ոռոգման ցանցը նախատեսվել է ժամանակակից տարբերակով՝ ելնելով ջրի և էլեկտրաէներգիայի խնայողության նպատակներից: Ջրի խնայողության համար նախատեսվել է ոռոգման սպրինկլերային ժամանակակից համակարգ, իսկ էլեկտրաէներգիայի խնայողության համար այդ համակարգը բաժանվել է երկու մասի՝ պոմպերով և ինքնահոս: Ոռոգման ջրի հաշվարկը կատարվել է համաձայն ՀՀ գործող /ոռոգման ցանցերի աղյուսակի 1978թ. 0.5 հավանականության գործակցի, թերթ 35-ում տրված աղյուսակով պտղատու այգիների ոռոգման համար նախատեսվում է տարեկան 7 անգամյա ջրում ընդամենը 6300լսմ/հա: Յուրաքանչյուր ոռոգման համար՝ 900լսմ/հա:

1.8 Էլ. մատակարարում

Համաձայն «ՀԷՑ» ՓԲԸ-ի կողմից տրված տեխնիկական պայմանի /կցված հավելվածների բաժնում/ նախատեսվող գործունեության տարածքի էլեկտրամատակարարումն հնարավոր կլինի իրականացնել կառուցապատողի (դիմումատուի) կողմից կառուցելով համապատասխան հզորության ենթակայան: Նոր ենթակայանի 6կՎ էլ.սնումը կարելի է իրականացնել՝ ԳԵ0292-ի 6 կՎ ԲՄ-ից: Էլեկտրամատակարարման իրականացման համար, կառուցապատողը պետք է դիմի «ՀԷՑ» ՓԲԸ ցանկացած սպասարկման կենտրոն (մասնավորապես՝ ք. Երևան, Արմենակյան 127)՝ ներկայացնելով ԷՄՕԿ-ի 13.2 կետի պահանջներով նախատեսված փաստաթղթերը՝ էլ. ցանցին միացման պատվեր ձևակերպելու համար:

1.9 Կանաչապատման աշխատանքներ

Շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո նախատեսվում է իրականացնել տարածքի կանաչապատում: Կանաչապատման աշխատանքներն կիրականացվեն ՀՀ կառավարության 08.02.2018թ. N108-Ն որոշման համապատասխան:

Կանաչապատումը նախատեսվում է իրականացնել տարածաշրջանին և տեղի կլիմայական պայմանների բնորոշ ծառաթփային բուսականությամբ: Բուսականության տեսակային և քանակային կազմը ներկայացված կանաչապատման սխեմայի վրա:

Նախքան ծառատնկման աշխատանքների սկսելը անհրաժեշտ է կանաչապատվող տարածքում իրականացնել հետևյալ ագրոմելիորատիվ միջոցառումները.

- Ոռոգման համակարգի անցկացում,
- Համաձայն ծառագիտական նախագծի համարակալված ցցափայտերի օգնությամբ ծառերի ու թփերի փոսերի տեղի նշահարում,
- Ծառերի համար 1մ խորությամբ և 50սմ լայնության փոսերի պատրաստում ,
- Թփերի համար 50-60սմ խորությամբ և 40սմ լայնության փոսերի պատրաստում,
- Բոլոր փոսերի մոտ համարժեք ծավալի հողախառնուրդի կուտակում. պատրաստված 3 բաժին սևահողից, 1 բաժին կարմիր ավազից, 1 բաժին տորֆահողից և 0.5 բաժին փտած գոմաղբից, վրան ավելացնել մուլչ:

Ագրոտեխնիկական միջոցառումների ավարտից հետո խորհուրդ է տրվում նշված տարածքում ծառատունկն իրականացնել ուշ աշնանը կամ վաղ գարնանը: Տնկանյութը ծառերի դեպքում պետք է լինի 1.52-2.0մ, թփերի դեպքում՝ 0,5-0,8մ: Տնկանյութը կարելի է ձեռք բերել անտառային և դեկորատիվ տնկարաններից: Որպեսզի պաշտպանիչ կանաչ գոտում խոտածածկ առաջանա անհրաժեշտ է 1 ք.մ.-ում նախատեսվում է ցանել 0,04 կգ խոտի սերմ: Ծառատնկման հաջորդ 3 տարիներին խորհուրդ է տրվում վեգետացիայի ընթացքում 2-3 անգամ իրականացնել խնամքի (քաղհան, փխրեցում) աշխատանքներ, անհրաժեշտության դեպքում նաև վնասատուների նկատմամբ թունաքիմիկատներով կամ կենսաբանական պայքարի միջոցառումներ:

Նախատեսվում է կազմակերպված ոռոգման ցանց: Ցանցում առկա են կաթիլային ոռոգման հանգույցներ, նաև նախատեսված են ռետինե խողովակներ ամբողջությամբ ոռոգում կազմակերպելու համար:

ՀՀ ԳԱԱ Ա. Թախտաջյանի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի կողմից Երևանի Բուսաբանական այգում հիշատակի գեղազարդ պուրակ ստեղծելու համար առաջարկվող ծառաթփատեսակներ

	Տեսակ	Կենսաձև	Ծաղում	Դեկորատիվ ցուցանիշներ		
				Բարձրություն, մ	Սաղարթի ձև, տրամագիծ (մ)	Վերաբերմունքը խոնավության հանդեպ
N	Գլխավոր ծառատեսակներ					
1	Գիհի վիրգինյան Можжевельник виргинский	Ծամ	ներմուծված	8-10 (12)	Կոնաձև, 4-5	չորադիմացկուն
2	Եղևնի արծաթափայլ Ель колючая сизая	Ծամ	ներմուծված	15-18 (20)	Սրածայր կոնաձև, 4-5	չորադիմացկուն
3	Սոճի դրինյան Сосна крымская	Ծամ	արքրիզեն	18-20	Բրգաձև, 5-6	չորադիմացկուն
4	Սոճի կովկասյան Сосна кавказская	Ծամ	արքրիզեն	18-20	Բրգաձև, 5-6	չորադիմացկուն
5	Վաղնի շագանակատերև Дуб каштанолистный	Ծտ	ներմուծված	12-15	Վրանաձև, 5-6	խոնավասեր
6	Լորենի կովկասյան Липа кавказская	Ծտ	արքրիզեն	12-15	Կլորավուն, լայն ձվաձև, 5-6	խոնավասեր
7	Կեչի Լիտվինովի Береза Литвинова	Ծտ	արքրիզեն	10-15	Ցրված գնդաձև, 4-5	խոնավասեր
8	Չիակասկ սովորական Конский каштан обыкновенный	Ծտ	ներմուծված	15-20	Գնդաձև, 6-7	խոնավասեր
9	Սոսի արևելյան Платан восточный	Ծտ	արքրիզեն	20-25	Կլորավրանաձև, 6-7	խոնավասեր
10	Սոֆորա ճապոնական Софора японская	Ծտ	ներմուծված	15-18	Գնդաձև, 5-6	չորադիմացկուն
Ուղեկցող ծառատեսակներ						
11	Թույլ պուրնաձև Туя колонновидная	Ծամ	ներմուծված	15-18	Սյունաձև, 1,5-2	չորադիմացկուն

12	Արոսենի սովորական Рябина обыкновенная	Ծտ	արորիզեն	12-15	Չվաձև, 3-4	չորադիմացկուն
13	Բարդի բոլլեի Тополь болле	Ծտ	ներմուծված	20-25	Չվաձև, 2-3	խոնավասեր
14	Դրախտածառ Скумпия	Ծտ	արորիզեն	4-6	Գնդաձև, հովանոցաձև, 3-4	չորադիմացկուն
15	Թխկի կեղծսուխատերև Клен ложноплатановый	Ծտ	ներմուծված	12-15	Վրանաձև, 4-5	խոնավասեր
16	Թխկի սրատերև Клен остролистный	Ծտ	ներմուծված	12-15	Լայն ձվաձև, 4-5	խոնավասեր
17	Շատալպա օվալաձև Катальпа яйцевидная	Ծտ	ներմուծված	8-10	Վրանաձև, 5-6	խոնավասեր
18	Վելրեյթերիա հուրանավոր (Օճառածառ) Кельрейтерия метельчатая	Ծտ	ներմուծված	6-8	Կլորավուն, 4-5	չորադիմացկուն
19	Ռոբինիա կեղծ ալագիա Робиния лжеакация	Ծտ	ներմուծված	10-15	Լայն գլանաձև, 4-5	չորադիմացկուն
20	Ռոբինիա կպչուն Робиния клейкая	Ծտ	ներմուծված	6-8	Լայն գլանաձև, 3-4	չորադիմացկուն
21	Ուռենի սպիտակ լացող Ива белая плакучая	Ծտ	ներմուծված	15-20	Լացող, 4-5	խոնավասեր
22	Հուդայածառ կանադական Иудино дерево (Церцис) канадски	Ծտ	ներմուծված	6-8	Վրանաձև, 3-4	չորադիմացկուն
Հազվագյուտ (գեղազարդ) տեսակներ						
23	Բարդի եփրատյան Тополь евфратский	Ծտ	արորիզեն	4-5	Ցրված գնդաձև, 4-5	խոնավասեր
24	Գինկգո երկրլթակ Гинкго двулопастный	Ծտ	ներմուծված	28-30	Բրգաձև, կլորավուն, 5-6	չորադիմացկուն
25	Արջատիլենի Лещина древовидная	Ծտ	արորիզեն	18-20	Լայն բրգաձև, 5-6	խոնավասեր
26	Լարուռնու մ անազիրատերև (Ոսկե		ներմուծված	4-5	Ցրված գնդաձև,	խոնավասեր

	անձրև) Бобовник анагиристый	Ծտ			2-3	
27	Մետասերփոյա գլիպտոստրոբոնման Метасеквойя глиптостробоидная	Ծտտ	ներմուծված	18-20	Սյունասև, 4-5	Աճում է ամենուրեք
28	Ջոնջոլենի փետրատերև Клекачка перистая	Թտ	արքրիզեն	3-4		խոնավասեր
Պուրակի գեղազարդ ձևավորման համար գեղեցիկ ծաղկող թփատեսակներ						
29	Գիհի կազակական Можжевельник казацкий	Թտ	արքրիզեն	1,5-2		չորադիմացկուն
30	Տոսախ մշտադալար Самшит вечнозеленый	Թտ	ներմուծված	3-5		խոնավասեր
31	Մահոնիա սղոցենաստերև Магония падуболистная	Թտ	ներմուծված	1-2		չորադիմացկուն
32	Ասպիրակ վանհուտի Таволга вангутта	Թտ	ներմուծված	1.5-2		չորադիմացկուն
33	Ա. ճապոնական Т. японская	Թտ	ներմուծված	1,5-2		խոնավասեր
34	Բուդդլեյա Դավիդի Буддлея Давида	Թտ	ներմուծված	2-4		խոնավասեր
35	Կծոխուր սովորական Барбарис обыкновенный	Թտ	արքրիզեն	1-1,5		չորադիմացկուն
36	Վ.սովորական կարմրատերև Б. обыкновенный пурпуристый	Թտ	ներմուծված	1-1,5		խոնավասեր
37	Դեյցիա խորդուրդ Дейция шершавая	Թտ	ներմուծված	1-2,5		խոնավասեր
38	Խենոմելես ճապոնական Хеномелес японский	Թտ	ներմուծված	1-2.5		չորադիմացկուն
39	Միրիական վարդ Гибискус сирийский	Թտ	ներմուծված	5-6		խոնավասեր
40	Սրնգենի կովկասյան Чубушник кавказский	Թտ	արքրիզեն	2-4		չորադիմացկուն
41	Վեյգելա ծաղկառատ Вейгела обильноцветущая	Թտ	ներմուծված	2-3		խոնավասեր

42	Ֆորսիցիա միջանկյալ Форсиция промежуточная	Թ _տ	ներմուծված	2-3		չորադիմացկուն
43	Բադեղ սովորական Плющ обыкновенный	Լ _ւ	արքրիզեն	3-15		խոնավասեր
44	Վիստերիա չինական Вистерия китайская	Լ _տ	ներմուծված	25-30		խոնավասեր
45	Վամպսիս արմատակալող Камписис укореняющийся	Լ _տ	ներմուծված	15		խոնավասեր
46	Ցախակեռաս ալձի Жимолость каприфоль	Լ _տ	արքրիզեն	5-7		չորադիմացկուն
47	Վուսախաղող հնգատերև Девичий виноград пятилисточковый	Լ _տ		10-15		չորադիմացկուն
48	Խաղող ամուրյան Виноград амурский	Լ _տ	ներմուծված	15-20		խոնավասեր

Ծ_{աւ} - Ծառ ասեղնատերև մշտադալար

Ծ_{առ} - Ծառ ասեղնատերև տերևաթափ

Ծ_տ - Ծառ տերևաթափ

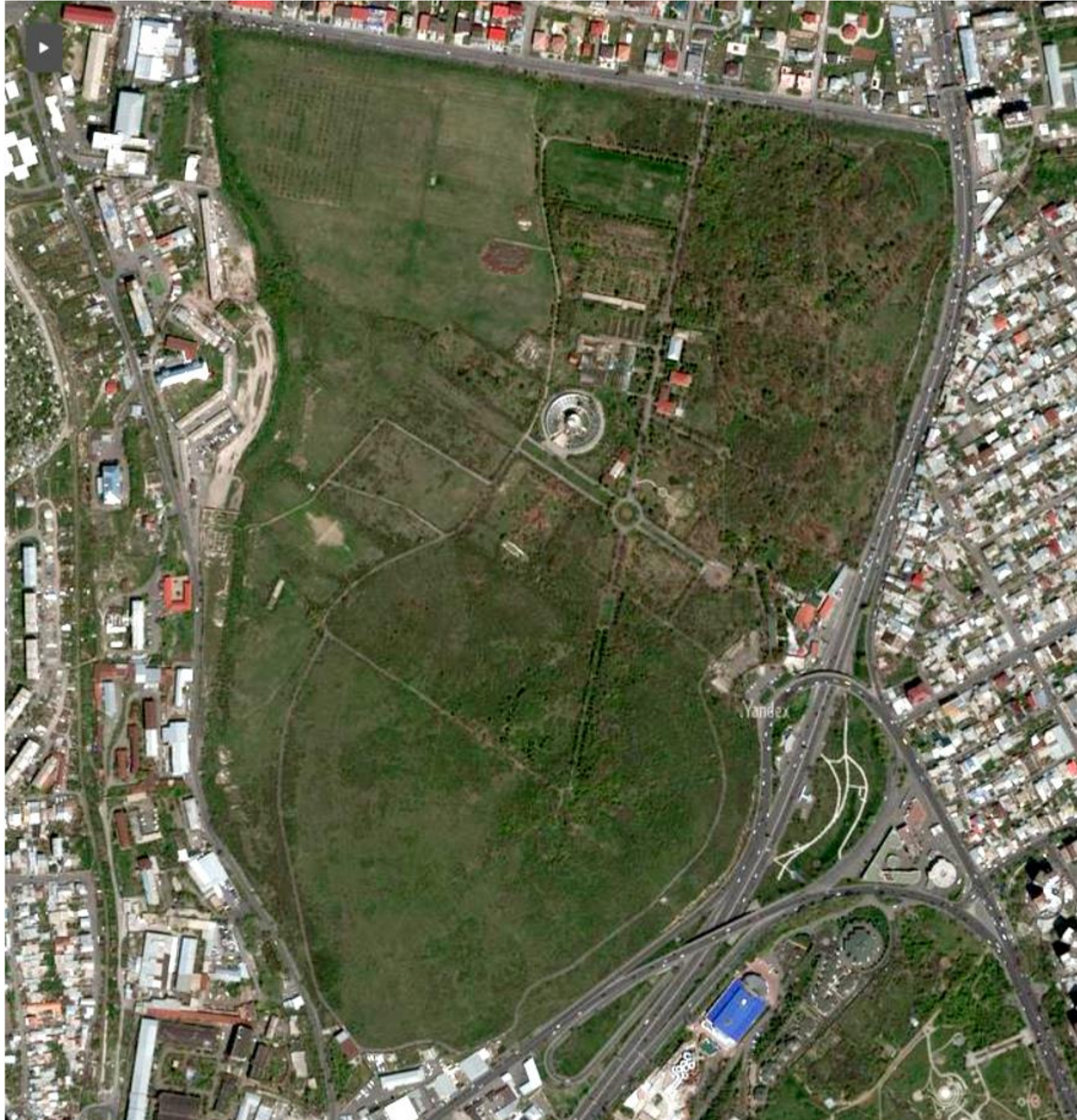
Թ_տ - թուփ տերևաթափ

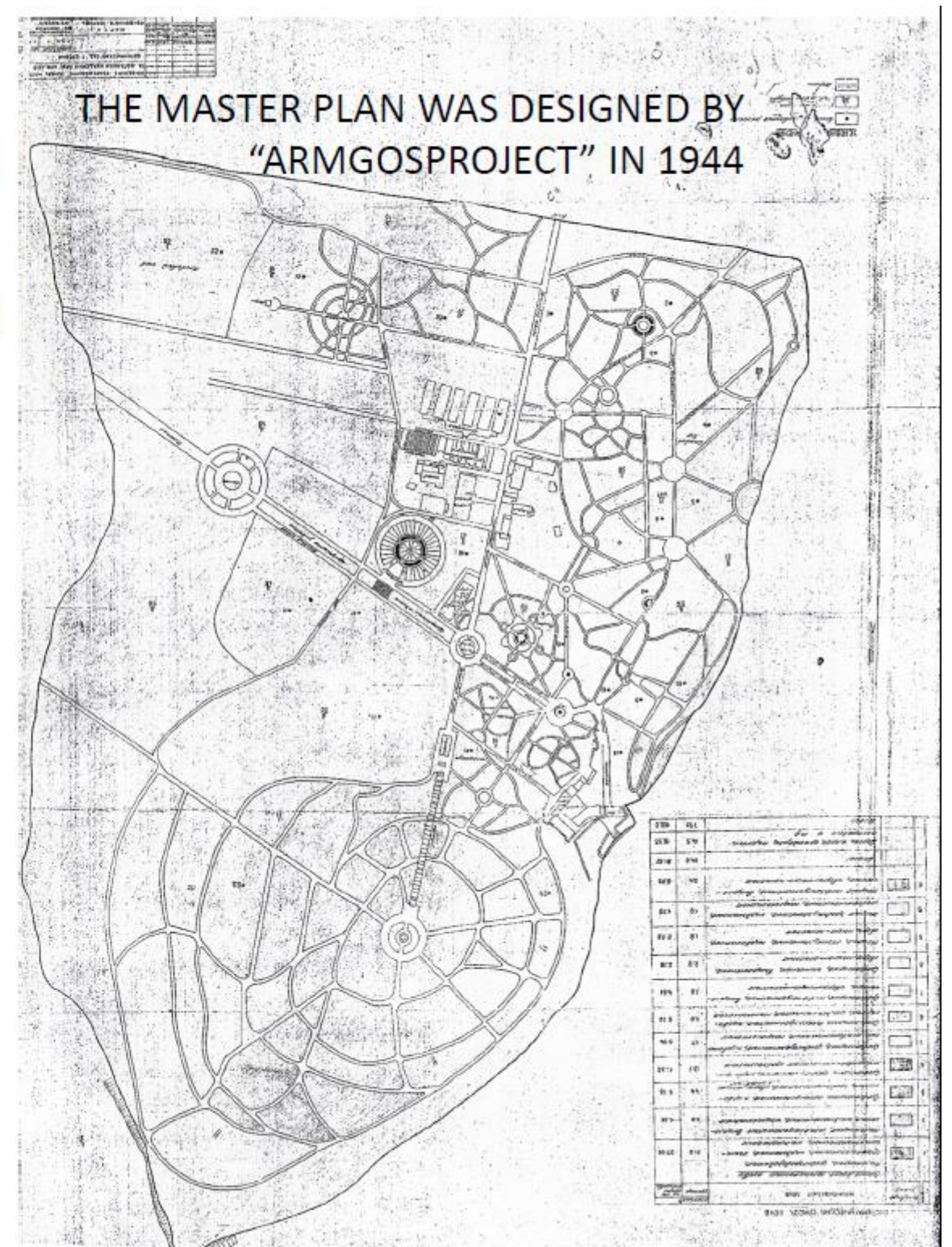
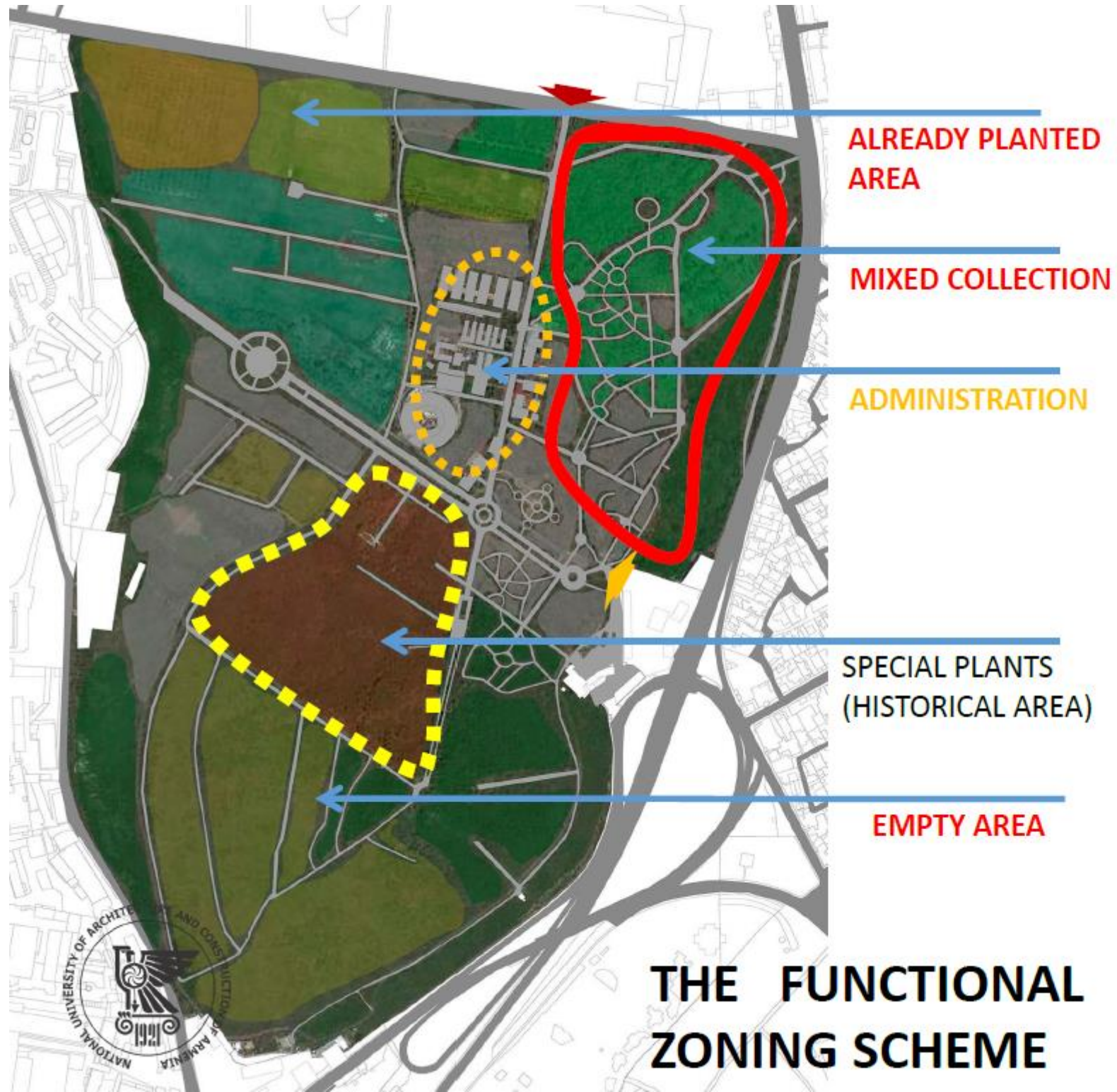
Թ_ւ - թուփ մշտադալար

Լ_տ - լիան տերևաթափ

Լ_ւ - լիան մշտադալար

1.10 Իրավիճակային հատակագիծ

2. ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՍԽԵՄԱՆ

Որպես շինհրապարակ դիտարկվելու է ամբողջ հողատարծքը:

Ելնելով առկա պայմաններից շինությունները բացի շինարարական նորմերով տրված անվտանգության հրահանգներից, անհրաժեշտ է կազմակերպել և աշխատանքների կատարման նախագծում արտացոլել անվտանգության նորմերի անհատական մոտեցումներ հատկապես կապված կռունկի գործողության գոտում կատարվելիք շին. մոնտաժային աշխատանքների վերաբերյալ:

Շին. մոնտաժային աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով շինարարական նորմաները, կանոնները, ստանդարտները և նախագծի տեխնիկական պայմանները:

Շինարարության իրականացման որակի չափանիշները հսկվում են տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմնի կողմից, հատկապես ակտավորելով թաքնված աշխատանքների իրականացումը, գրանցելով վարման մատյանում:

Շին. հրապարակը կազմակերպելիս պետք է ղեկավարվել քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից տրված հրահանգների:

Շին. հրապարակը կոմպլեկտավորվում է հակահրդեհային ինվենտարով:

Շինարարության ընթացքում անհրաժեշտ է կատարել միջոցառումներ զերծ պահելու շրջակա միջավայրը աղտոտումից, թունավոր արտաթորումներից:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

1©Աշխատանքների բնույթից ելնելով^ա բանվորական բրիգադները ձևավորվում են որպես բազմապրոֆիլ կամ մասնագիտացված:

2©Բազմապրոֆիլ բրիգադները նպատակահարմար է կազմավորել խոշորացված (ընդհանրացված) տիպի ավարտուն շինարարական արտադրանքի« աշխատանքների ընդհանրացված փուլի» կոնստրուկտիվ հանգույցի ստեղծման նպատակով:

3©Բրիգադների քանակական և մասնագիտական - որակական կազմը սահմանվում է աշխատանքների ծրագրված ծավալների« աշխատատարության և աշխատանքների կատարման ժամկետների հիման վրա:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1©Բանվորների աշխատանքի պաշտպանությունը ապահովվելու է անհատական պաշտպանության միջոցների կիրառմամբ (հատուկ արտահագուստ« կոշիկ» համալիր պաշտպանության միջոցառումների կատարումով (ցանկապատում« լուսավորում« օդափոխում« պաշտպանիչ և արգելակիչ սարքեր և հարմարանքներ և այլն)« սանիտարակենցաղային շինություններով և սարքավորումներով^ա գործող նորմերին և կատարվող աշխատանքների բնույթին համապատասխան

2©Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

3©Աշխատանքի պաշտպանության^ա անվտանգության տեխնիկայի« արտադրական սանիտարահիգիենիկ միջոցառումների և հակահրդեհային անվտանգության վերաբերյալ անց է կացվելու հրահանգում: Շինմոնտաժային աշխատանքների կատարման ընթացքում պահպանվելու

են շինարարությունում անվտանգության տեխնիկայի վերաբերյալ շինարարական նորմերի և կանոնների պահանջները:

4.Բանվորների անվտանգության տեխնիկայի ուսուցման« հրահանգման ժամանակին և որակով անցկացման« անհատական պաշտպանական միջոցների վիճակի և կիրառման» արտադրական անվտանգության և արտադրական սանիտարահիգիենիկ անվտանգության հետ կապված բոլոր միջոցառումների կատարման հսկողությունը վերապահվում է աշխատանքներն իրականացնող կազմակերպությանը:

Անհրաժեշտ է ավելի հետևողական մշտադիտարկումներ իրականացնել շինարարական գործունեության ոլորտում՝ արձանագրելով շինհրապարակի որակի, բանվորական հագուստի կուլտուրայի, անվտանգության կանոնների հնարավոր անհամաչափությունները:

Իրականացվող շինարարական աշխատանքների ընթացքում կառուցապատողի կառաջնորդվի Առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 15-Ն հրամանով հաստատված սանիտարական կանոնների և նորմերի պահանջներով:

2.1 Աշխատանքների կատարման սխեմա

Նախագծի շինարարության կազմակերպումը մշակված է ՀՀՇՆ 3. 01.01.2008-ի դրույթներով: Շին աշխատանքների իրականացման համար նախատեսում է 2 փուլ՝ նախապատրաստական և հիմնական, ընդհանուր տևողությունը 24 ամիս: Նախապատրաստական փուլում կատարվում են հետևյալ աշխատանքները.

- Շին. հրապարակի ժամանակավոր ցանկապատում հետիոտն գլխածածկույթով
- Ժամանակավոր էլեկտրոմատակարարում և ջրամատակարարում
- Շին. նյութերի և բետոնի ընդունման հարթակների պատրաստում
- Շին.հրապարակի գիշերային լուսավորվածություն

Հողային աշխատանքները փոստրակում և խրամուղիներում կատարվում են “հետ-բահ” էքսկավատորով:

Հաշվի առնելով տեղանքի սուղ պայմանները, անհրաժեշտ է կազմակերպել անվտանգության տեխնիկայի կանոնների իրականացման համալիր մշակում՝ ղեկավարվելով ՀՀՇՆ III-IV.2008-ի դրույթներով: Բեռի ուղղահայաց և հորիզոնական տեղափոխությունները պետք է կատարվեն ազդարարի ազդանշանին համապատասխան, պահպանելով անվտանգության գոտու սահմանները, ինչպես նաև բեռի անկման հորիզոնական տեղափոխությունը:

Ապրանքային բետոնը շինհրապարակ մատակարարվելու է մասնագիտացված ընկերության կողմից, պատրաստի վիճակում:

Շինարարության ընթացքում այլ անձանց իրավունքների սահմանափակումը հետևում է ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Քանի որ այս տարածքը գտնվում է քաղաքի բնակելի թաղամասում, ամբողջ շինարարության ընթացքում միջոցառումներ իրականացնել շրջակա միջավայրի պահպանության վերաբերյալ: Փոշուց զերծ մնալու համար տարածքը մշտական խոնավ պահել և ապահովել ոռոգման ջրով:

Թույլ չտալ նորմայից ավել վնասակար արտանետումներ դեպի մթնոլորտ, շին. մեքենաները շին. հրապարակ պետք է մտնեն և դուրս գան մաքուր վիճակով: Բնահողով բարձված մեքենաների թափքը պետք է թրջել և ծածկել պոլիէթիլենային թաղանթներով թույլ չտալով փոշու ամպի գոյացություններ:

Երեկոյան ժամերին դադարեցմել ադմկոտ աշխատանքների կատարումը: Պարբերաբար, և ըստ անհրաժեշտության, կկազմակերպվի շինարարական աղբի տեղափոխում թափոնատեղ:

Բոլոր բնապահպանական միջոցառումները ներառվել են Նախնական գնահատման հայտի հաջորդ բաժիններում՝ բնապահպանական միջոցառումների ծրագրում և բնապահպանական կառավարման և մոնիթորինգի պլաններում:

Շինարարական աշխատանքների բնութագրերը և տիպերը հետևյալն են

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքների շինարարական աշխատանքները ներառում են.

- Նախապատրաստական փուլի աշխատանքներ
- Քանդման աշխատանքներ
- Հողային աշխատանքներ
- Միաձույլ ե/բ կոնստրուկցիաներ
- Ներքին ինժեներական ցանցեր
- Հարդարման աշխատանքներ
- Երեսպատման աշխատանքներ
- Տարածքի բարեկարգման աշխատանքներ, որոնք ներառում են բետոնյա սալվածքներ և ասֆալտապատ հարթակներ:

2.2 Հիմնական շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների պահանջարկը

Հիմնական շինարարական տեխնիկայի պահանջարկը որոշվում է աշխատանքների ծավալների, մեխանիզմների և մեքենաների միջին արտադրողականության և աշխատանքների կատարման ընտրված եղանակների հիման վրա: Հիմնական մեքենաների և մեխանիզմների անվանացանկը բերված է ստորև:

Շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների անվանացանկ՝

- Էքսկավատոր -----3 հատ
- Բուլդոզեր -----2 հատ
- Ինքնաթափ մեքենա «Կամազ»----6 հատ
- Ավտոկոռունկ Q=10տ -----3 հատ
- Բետոնատար մեքենա -----4 հատ

Շինարարական տեխնիկայի համար համապատասխան վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը իրականացվելու է շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում:

Շինարարական աշխատանքների իրականացման համար անհրաժեշտ բետոնի խառնուրդը կմատակարարվի բետոնատար ավտոմեքենաներով, մասնագիտացված ընկերության կողմից, պայմանագրային հիմունքներով:

2.3 Ժամանակավոր շինություններ

Շինհրապարակում կտեղադրվեն հետևյալ ժամանակավոր շինությունները: Շինությունների տեղադիրքը կհստակեցվի նախագծային աշխատանքների ընթացքում:

N	ԱՆՎԱՆԱՑԱՆԿ
1	2
1	Պահակակետ
2	Ամրանի և փայտանյութի պահեստ
3	Քարի և սալիկների պահեստ
4	Սորուն նյութերի պահեստ
5	Գրասենյակ, բուժկետ
6	Հանդերձարան
7	Զուգարաններ
8	Ճաշարան
9	Ցնցուղարան

2.4 Հիմնական շինարարական աշխատանքների և ռեսուրսների ծավալները

Հողային աշխատանքների ծավալները հաշվարկված են շինարարական աշխատանքների իրականացման 2 փուլի համար՝

Հանույթ՝ 3000 մ³

Հետլիցք՝ 1000 մ³

Ավելացած հողային զանգվածը կտեղափոխվի Երևան քաղաքապետարանի կողմից օրենքով սահմանված վայր, համապատասխան թույլտվություն ստանալուց հետո:

Շինարարությունում աշխատողների ընդհանուր թիվը՝ 90 մարդ, որից

- Ինժեներատեխնիկական անձնակազմ - 5 մարդ
- Արհեստագործներ և բանվորներ - 70 մարդ
- Մեքենավարներ և օգնականներ - 15 մարդ

2.4.1 Նյութերի և բնառեսուրսների օգտագործում

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքների ժամանակ օգտագործվում են տարբեր շինարարական նյութեր, այդ թվում երկաթբետոն, սրբատաշ և կոպտատաշ քար, փայտ, մետաղ, ապակի, բարձրորակ սվաղ, երեսապատման բարձրորակ նյութեր, ավազ, ցեմենտ, ներկանյութեր, բետոնյա կոնստուկցիաներ, մետաղական կոնստուկցիաներ և այլն:

Բնառեսուրսներից օգտագործվելու է ջուր՝ տարածքների ջրցանի, հողի/գրունտի խոնավացման համար՝ և շինանձնակազմի խմելու կենցաղային նպատակների համար:

a) Շինանձնակազմի կենցաղային և տնտեսական ջրածախսը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$W_{\Sigma, i} = (n \times N + n_1 \times N_1) \times T, \text{ որտեղ}$$

n – ԻՏ աշխատողների, ծառայողների թվաքանակն է՝ 5 մարդ

N– ԻՏՍ ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.016 մ³օր/մարդ

n_1 – սպասարկող աշխատողների թվաքանակն է՝ 85 մարդ

N_1 – սպասարկողների ջրածախսի նորմատիվն է՝ 0.025 մ³օր/մարդ

T – աշխատանքային օրերի թիվն է՝ 624 օր

$W_{\text{խ.տ.}} = (5 \times 0.016 + 85 \times 0.025) \times 624 = 1375.92$ մ³/շին. ժամ. կամ 2.2 մ³/օր:

բ) Ջրցանի համար օգտագործվող ջրի ծախսը որոշվում է հետևյալ կերպ՝

$U_1 = S_1 \times K_1 \times T$, որտեղ՝

S_1 – ջրվող տարածքի մակերեսը, 500 մ²,

K_1 – 1 մ² օրական ջրցանի նորմը, 0.0015 մ³,

T – ջրցանի ժամանակահատվածը օրերով, 1200

$U_1 = 500 \times 0.0015 \times 624 = 468$ մ³/շին. ժամ. կամ 0.75 մ³/օր

Ընդամենը ջրօգտագործումը կկազմի 1843.92 մ³/շին. ժամ:

Բանվորկան և ԻՏԱ անձնակազմի կոմունալ-կենցաղային կարիքները հոգալու համար շինհրապարակում կտեղադրվեն ժամանակավոր սանհանգույցներ, որոնք շինաշխատանքների ավարտից հետո կապամոնտաժվեն:

Շինհրապարակում սանիտարական կանոնները և նորմերը պահպանվելուն են համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի N15-Ն հրամանի համաձայն:

Բանվորկան և ԻՏԱ անձնակազմի կոմունալ-կենցաղային կարիքներ և տարածքի ջրցանի ջրամատակարարումը կիրականացվի գոյություն ունեցող ջրատարից, համաձայն Վեոլիա ջուր ՓԲԸ կողմից տրված տեխնիկական պայմանի: Կոյուղին միացված է համայնքային կոյուղատարին:

3. ՆԱԽԱՏԵՍՎՈՂ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ, ԱՅՂ ԹՎՈՒՄ՝ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ ԵՎ ԻՐԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ՄԽԵՄԱՆ

3.1 Տիզիկաաշխարհագրական պայմանները

Երևան քաղաքը գտնվում է Արարատյան դաշտավայրի հյուսիս-արևելյան մասում՝ չոր տափաստանային՝ կիսաանապատների տարրերով, լանդշաֆտային գոտում:

Երևան քաղաքի երկրաբանական կառուցվածքին մասնակցում են վերին պլիոցենից մինչև ժամանակակից հասակի նստվածքների համախմբեր, որոնք հիմնականում ներկայացված են հրաբխային, հրաբխա-նստվածքային ֆրակցիաներով:

Ժամանակակից ռելիեֆի ձևավորման պատմությունը սկսվում է վերին պլիոցենի ժամանակներից, երբ միոցենի նստվածքների հողմնահարված, երոզիոն-դենուդացիոն մակերեսին սկսվել են տեղադրվել վերին պլիոցենի հասակի հրաբխային ապարներ, ինչպես նաև չորրորդական և ժամանակակից առաջացումներ:

Հետազոտվող տարածքը գտնվում է Երևան քաղաքի Մալաթիա-Մեքաստիա վարչական շրջանում:

Համաձայն “ՀԱՅԲ ԵՎ ՈՐԴԻ ՏԻՏԻԶՅԱՆՆԵՐ” ՄՊԸ-ի կողմից տրված ինժեներա-երկրաբանական եզրակացության հետազոտվող տարածքին բնորոշ են հետևյալ պայմանները.

Գեոմորֆոլոգիական տեսակետից տարածքի սահմաններում ռելիեֆի հիմնական տարրերն են հանդիսանում գեոմորֆոլոգիական տեսակետից տարածաշրջանը բնորոշվող ռելիեֆային հիմնական տարրերն են Կոտայքի հրաբխային սարավանդի լանջերը, որոնք հյուսիսից հարավ հարում են Հրազդան գետի գառիթափ լանջերին: Նախագծվող տարածքը ներկայացնում է հրաբխային դելյուվիալ լանջի մի հատված, որը քաղաքաշինական նպատակներով ենթարկվել է հարթեցման և որտեղ ռելիեֆի բացարձակ նիշերը տատնվում են 1203-1204մ մետրերի սահմաններում:

Հիդրոերկրաբանական տեսակետից տարածաշրջանում գրունտային ջրերի տեղամասերը գտնվում են ցածր հորիզոնների վրա, քանի որ հրաբխածին կազմավորումները բնութագրվում են ճեղքավորվածությամբ: Ուսումնասիրվող տարածքն աղքատ է գրունտային ջրերից: Նախկինում տվյալ տեղամասում մինչև 70 մետր խորությամբ փորված հորատանցքներով ստորերկրյա ջրեր չեն բացահայտվել և ըստ արխիվային նյութերի հրաբխային սարահարթի սահմաններում դրանք գտնվում են 70 մետրից խորը հորիզոններում՝ բեռնաթափվելով Հրազդան գետի հովտում, իսկ ավելի խորը տեղակայված ջրերը սնում են Արարատյան հարթավայրի հորիզոնները: Ավան համայնքի տարածքի հիդրոերկրաբանական պայմանները հիմնականում բարենպաստ են:

Տիզիկաերկրաբանական վտանգավոր երևույթները ինչպիսիք են կարստը, սողանքը, քարաթափությունը, փլուզումը և այլն՝ մեր ուսումնասիրվող տարածքում բացակայում են:

3.2 Տարածքի երկրաբանալիթոլոգիական կառուցվածքը

Համաձայն կատարված ուսումնասիրությունների, հորատման և արխիվային նյութերի տվյալների՝ (նախկինում լաբորատոր ուսումնասիրման հիման վրա) ուսումնասիրվող տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են վերին պլիոցեն դարակարգի հրաբխային հոսքերը՝ դոլերիտային բազալտները, որոնց ծածկում են ժամանակակից տեխնոգեն և էյուվիալ-դելյուվիալ առաջացումները:

Տեղամասը բաղկացած է հետևյալ գրունտերից վերևից-ներքև: Երկրաբանալիթոլոգիական կտրվածքին մասնակցում հետևյալ 4 շերտերը:

Շերտ-1 Խճային գրունտ Խճային գրունտ, մանրախճի պարունակությամբ, կավավազային-ավազակավային լցոնի մինչև 25-30% պարունակությամբ:

Շերտ-2 Բազալտներ ամուր մոխրագույն, կապտամոխրահույն ծակոտկեն, տեղ- տեղ խոռոչավոր, ճեղքավորված բեկորային անջատումներով, կարծր: Շերտում հանդիպում են խարամների ոչ մեծ հզորության գնդաձև և ուսպյակաձև ներփակումներ: Շերտում լցանյութը կավավազային է 10-15%

Շերտ-3 Բազալտ մոխրագույն, տեղ-տեղ խանամի պարկերով, մեծաբեկորային, չեղքավորված, ամուր, արմատական տեղադրմամբ, տարածքում համատարած է:

Ստացված տվյալների հիման վրա պարզ է դառնում նախագծվող տարածքի երկրաբանալիթոլոգիական կտրվածք, որին մասնակցում են՝ խճայն գրունտներ, բազալտներ և բազալտ խարամի պարկերով:

3.3 Կլիման

Ընդհանուր առմամբ Երևանի կլիման արտահայտված ցամաքային բնույթ է կրում՝ շոգ և չոր ամառներին հաջորդում են չափավոր ցուրտ, անկայուն ձնածածկով ձմեռները: Կլիմայի առանձնահատկությունները պայմանավորված են. ամռանը՝ հարավից՝ չոր տաք օդային զանգվածների, ձմռանը՝ հյուսիսից՝ ցուրտ օդային զանգվածների ներխուժումով:

Տեղանքի կլիմայական պայմանները բերված են ըստ Երևան-«Էրեբունի» օդերևութաբանական կայանի տվյալների:

Ջերմաստիճանի բացարձակ մինիմումը ոչ ցածր է քան $-30\text{ }^{\circ}\text{C}$, բացարձակ մաքսիմումը հասնում է $+42\text{ }^{\circ}\text{C}$: Օդի միջին ջերմաստիճանները ըստ ամիսների Երևան քաղաքի հարավային արդյունաբերական շրջանի համար բերված են աղյուսակ 2.1-ում «Շինարարական կլիմատոլոգիա» ՇՀԻՊ II-7.01-96 տվյալների համաձայն:

Օդի միջին ջերմաստիճանը, $^{\circ}\text{C}$

Աղյուսակ 2.1.

Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների												միջին տարեկան
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
-3.4	-0.9	5.3	12.4	17.4	21.6	25.5	25.2	20.5	13.5	6.5	-0.2	12.0

Օդի հարաբերական խոնավության բնութագիրը ըստ Երևան-«Էրեբունի» մետեոկայանի տվյալների բերված է աղյուսակ 2.2-ում:

Օդի հարաբերական խոնավությունը, %

Աղյուսակ 2.2.

Միջինը ըստ ամիսների, %												միջին տարեկան
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
78	73	63	55	55	49	45	44	49	60	72	78	60

Տեղումների բնութագիրը ըստ Երևան-«Էրեբունի» օդերևութաբանական կայանի տվյալների բերված է աղյուսակ 2.3-ում: Էրեբունի կայանը գտնվում է 888 մ ծ.մ. բարձրության վրա: Կլիման բնութագրվում է տեղումների ցածր քանակով: Տեղումների միջին տարեկան նորման չի գերազանցում 316 մմ: Շրջակայքում գոլորշիացման էներգետիկական հնարավորությունները զգալիորեն գերազանցում են տեղումների քանակը, այդ պատճառով կլիման չոր է:

Չյան ծածկույթի առավելագույն դեկադային բարձրությունը կազմում է 58 սմ, ճնշումը – 70 կգ/մ²: Գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը կազմում է 60 սմ: Չյան ծածկույթով օրերի միջին քանակը կազմում է 48: Հաստատուն ծածկույթը գոյանում է ոչ ամեն տարի:

Տեղումների բնութագիրը

Աղյուսակ 2.3.

Տեղումների քանակը _____ միջին _____, մմ												տարեկան
մաքսիմալ օրական												
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
<u>24</u>	<u>26</u>	<u>32</u>	<u>43</u>	<u>52</u>	<u>27</u>	<u>13</u>	<u>10</u>	<u>13</u>	<u>26</u>	<u>28</u>	<u>22</u>	316
21	23	34	29	42	31	29	26	51	35	36	28	51

Քամու նվազագույն միջին արագությունը հուլիս ամսին, որի կրկնվողությունը հասնում է 16 տոկոս, կազմում է 7.2 մ/վրկ: Քամու բացարձակ առավելագույն արագությունը 20 տարի մեկ անգամ հասնում է 24 մ/վրկ: Նորմատիվ հողմաբեռնվածքը կազմում է 45 կգ/մ²:

Քամու ակտիվությունը ռեգիոնում ըստ Երևան-«Էրեբունի» մետեոկայանի տվյալների բերված է աղյուսակ 2.4-ում:

Քամու բնութագիրը

Աղյուսակ 2.4.

ամիս	<u>քամու կրկնվողությունն ըստ ուղղությունների և անդորրի, %</u>								
	քամու միջին արագությունը, մ/վրկ								
	Հս	ՀսԱրլ	Արլ	ՀվԱրլ	Հվ	ՀվԱրմ	Արմ	ՀսԱրմ	Անդորր
I	<u>3</u>	<u>10</u>	<u>13</u>	<u>16</u>	<u>20</u>	<u>26</u>	<u>9</u>	<u>3</u>	78
	2.0	2.1	2.2	2.8	2.6	2.3	2.7	3.4	
IV	<u>7</u>	<u>14</u>	<u>8</u>	<u>18</u>	<u>18</u>	<u>16</u>	<u>13</u>	<u>6</u>	50
	3.1	2.9	2.4	3.5	3.0	3.0	4.1	3.4	
VII	<u>17</u>	<u>31</u>	<u>3</u>	<u>9</u>	<u>16</u>	<u>13</u>	<u>7</u>	<u>4</u>	40
	5.5	5.9	2.2	2.4	2.1	2.5	2.7	4.6	

X	<u>5</u> 2.7	<u>18</u> 2.3	<u>10</u> 1.8	<u>11</u> 2.5	<u>19</u> 2.2	<u>22</u> 2.2	<u>10</u> 2.8	<u>5</u> 3.7	70
---	-----------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	------------------	-----------------	----

Արեգակնային փայլի տևողության, ճառագայթման ուժգնության բնութագիրը և ամպամած օրերի քանակը բերված են 2.5 – 2.7 աղյուսակներում:

Արեգակնային ճառագայթում (Երևան)

Աղյուսակ 2.5.

Գումարային ճառագայթում (ուղիղ + ցրված), որը մուտք է գործում հորիզոնական մակերևույթ անամպ երկինքի դեպքում, ՄՋ/մ ²												միջին տարեկան
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
264	423	586	804	1043	1182	1068	1047	842	620	339	214	700

Արեգակնային փայլի տևողությունը (Երևան “Ագրո”)

Աղյուսակ 2.6.

Տևողությունը ըստ ամիսների, ժամ												տարեկան
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
89	118	169	212	283	334	359	352	300	246	144	90	2696

Ամպամած օրերի քանակը (Երևան “Ագրո”)

Աղյուսակ 2.7.

Ըստ ամիսների, օր												տարեկան
I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
10	6	4	2	0.2	0.1	0	0.1	0.3	1	4	11	39

Տարվա հաշվարկային կլիմայական պարամետրերը բերված են 2.8 – 2.9 աղյուսակներում:

Կլիմայական բնութագիրը տարվա ցուրտ ժամանակահատվածում, Երևան-Էրեբունի

Աղյուսակ 2.8.

Օդի ջերմաստիճանը, °C										Ամենացուրտ ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Մթնոլորտային տեղումներ և գրունտի սառչման խորությունը		Քամի	
ամենա ցուրտ օրվա		ամենա ցուրտ հինգօրյակի		միջին ամենացուրտ ժամանակահատվածում	բացարձակ նվազագույնը	ամենացուրտ ամսվա միջին օրական ամալխտուրյա	Տևողությունը (օր) միջին ջերմաստիճանը (°C) ժամանակահատվածում, երբ միջին օրական ջերմաստիճանը ոչ ավելի քան՝								
ապահովվածություն							0	8	10	միջին ամսական	միջին ամսական ժամը 15-ին	տեղումների քանակը նոյեմբեր-մարտ ամիսներին, մմ	գրունտի սառչման առավելագույն խորությունը, սմ	գերակշռող ուղղությունը դեկտեմբեր-փետրվար ամիսներին	արագություններից առավելագույնը, բստ ռումբերի,
0.98	0.92	0.98	0.92	-3.6	-27	8.3									

Գլխայական պարամետրերը տարվա տաք ժամանակահատվածում, Երևան-Էրեբունի

Աղյուսակ 2.9.

Օդի ջերմաստիճանը, °C					Ամենատաք ամսվա օդի հարաբերական խոնավությունը, %		Մթնոլորտային տեղումներ, մմ		Քամի	
ապահովվածություն		Բացարձակ առավելագույնը	ամենատաք ամսվա միջին առավելագույնը	ամենատաք ամսվա միջին օրական ամպլիտուդա	միջին ամսական	միջին ամսական ժամը 15-ին	տեղումների քանակը ապրիլ-հոկտեմբեր ամիսներին	օրական մաքսիմում	գերակշռող ուղղությունը հունիս-օգոստոս ամիսներին	հուլիսին միջին արագությունների ց նվազագույնը, ըստ ռումբերի, մ/վրկ
0.95	0.99									
32	34	42	33	15.6	45	28	154	51	Հվ	2.1

3.4 Օդային ավազան

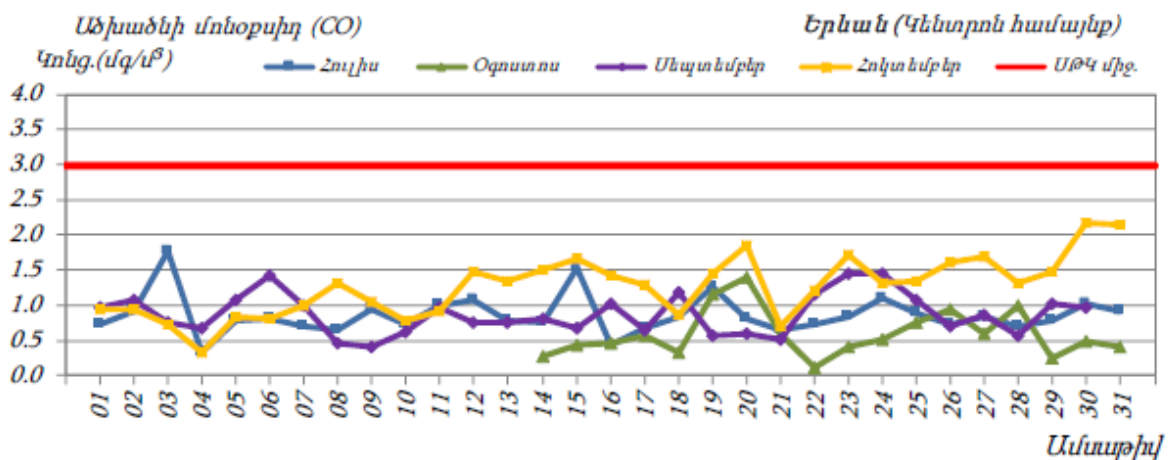
Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդի աղտոտվածությունը վերահսկվում է ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորնգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից:

Երևան քաղաքում կատարվել են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի օքսիդների, ածխածնի մոնօքսիդի և գետնամերձ օզոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 42 դիտակետ և 5 դիտակայան: 2019 թվականին Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին տարեկան կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՄԹԿ-ները, սակայն տարվա ընթացքում և քաղաքի տարբեր հատվածներում դիտվել են գերազանցումներ: Իրականացված դիտարկումների 24%-ում դիտվել են փոշու, 15%-ում՝ ծծմբի երկօքսիդի, 3%-ում՝ ազոտի երկօքսիդի, 0.1%-ում՝ գետնամերձ օզոնի համապատասխան ՄԹԿ-ներից գերազանցումներ, ինչը կարող է պայմանավորված լինել ինչպես բնակլիմայական պայմաններով և աղտոտման աղբյուրներով, այնպես էլ կանաչ տարածքների սակավությամբ: Քաղաքում մթնոլորտային օդի աղտոտման հիմնական աղբյուրներ են հանդիսանում տրանսպորտը, արդյունաբերությունը, էներգետիկան, քաղաքաշինությունը: 2019 թվականինի տվյալների համաձայն քաղաքում անշարժ աղբյուրներից արտանետված վնասակար նյութերում գերակշռում են ածխաջրածինները, ածխածնի մոնօքսիդը, փոշին, ծծմբի երկօքսիդը և ազոտի օքսիդները:

Աղյուսակ 6. Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդի դիտարկումների արդյունքները, 2020թ.

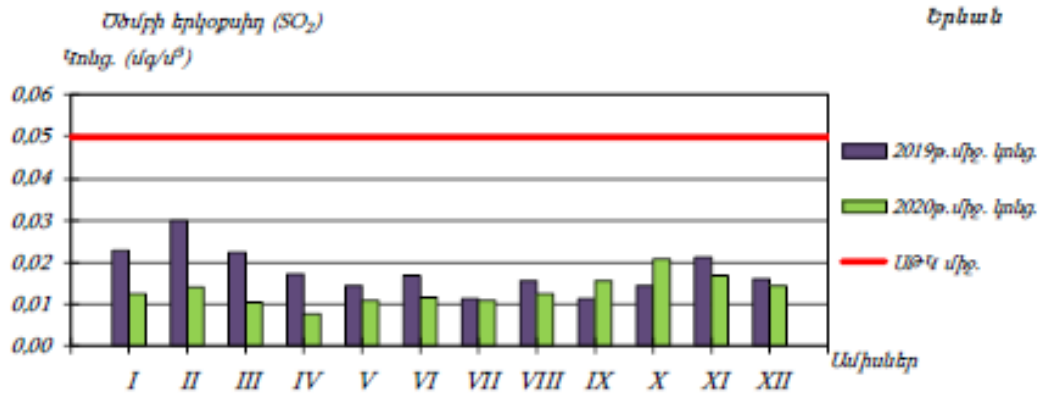
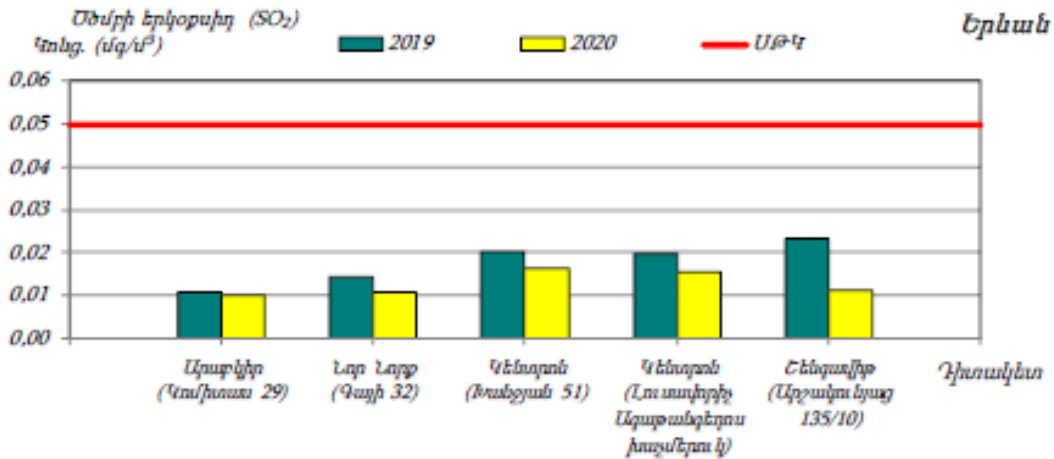
Որոշվող միացություն	Դիտարկված առավելագույն կոնցենտրացիա, մգ/մ ³ (դիտակայանի համար)	ՄԹԿ-ից գերազանցումների քանակը 2020թ. ընթացքում		Միջին տարեկան կոնցենտրացիա, մգ/մ ³	ՄԹԿ միջին օրական, մգ/մ ³
		>1 ՄԹԿ	>5 ՄԹԿ		
Ծծմբի երկօքսիդ	0.054 (դիտ. N2)	5	-	0.012	0.05
Ազոտի երկօքսիդ	0.099 (դիտ. N7)	372	35	0.032	0.04
Փոշի	0.563 (դիտ. N1)	316	15	0.116	0.15
Գետնամերձ օզոն	0.038 (դիտ. N8)	14	14	0.004	0.03

Ածխածնի մոնօքսիդի միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները 2020թ.

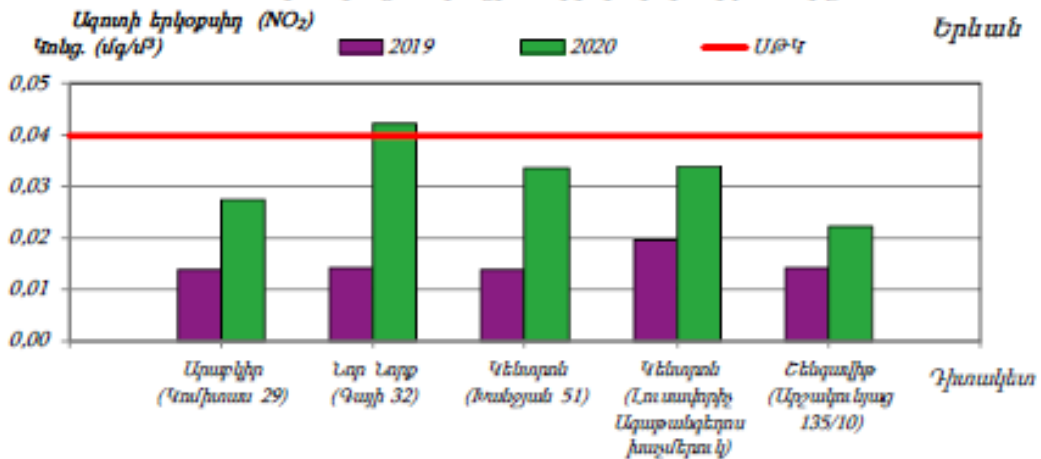

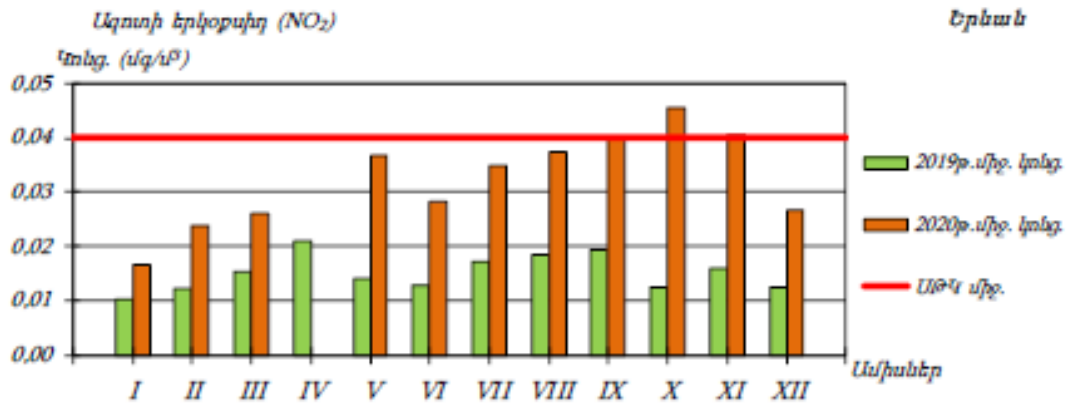

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի միջին տարեկան և միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

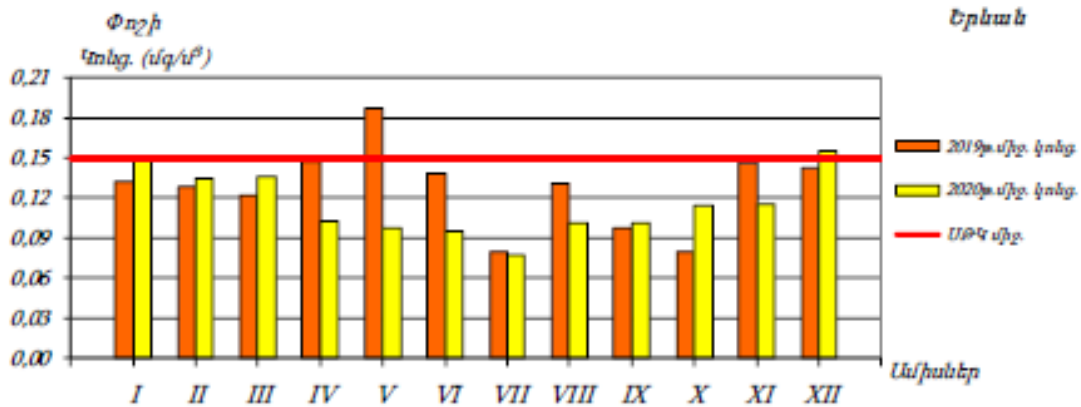
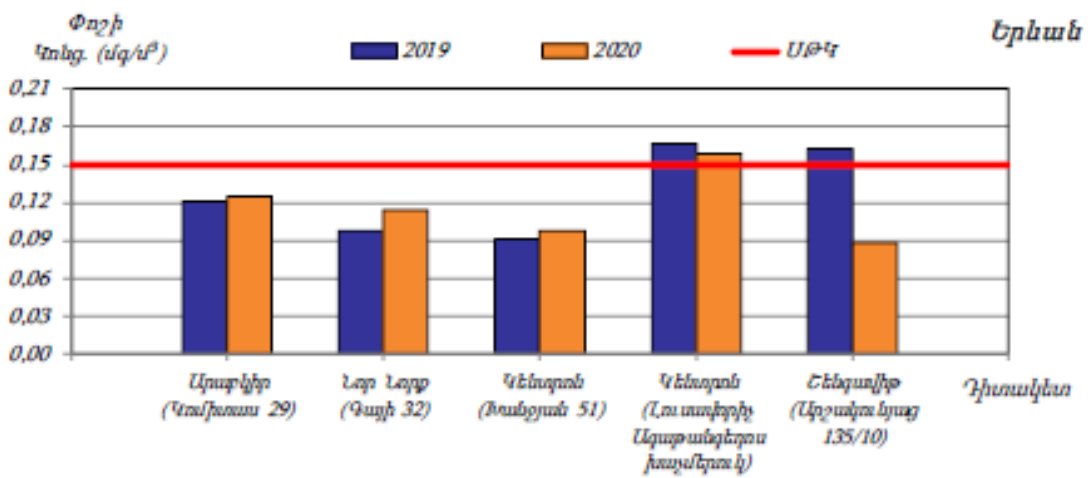

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի միջին տարեկան և միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

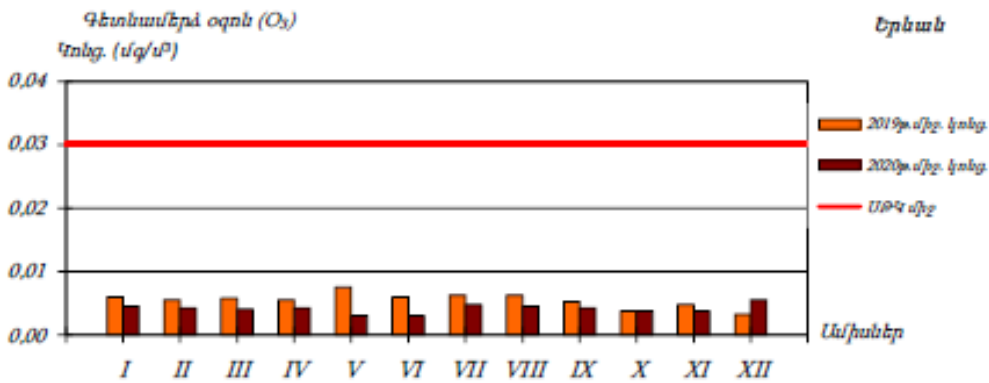
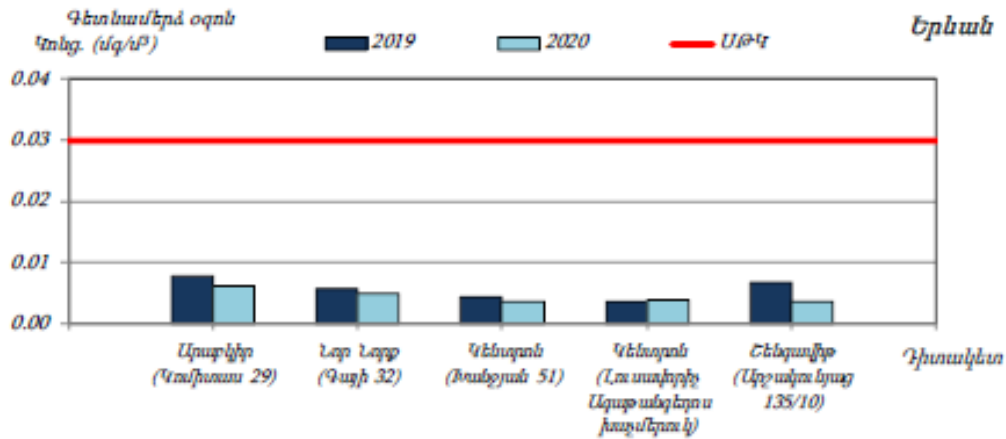

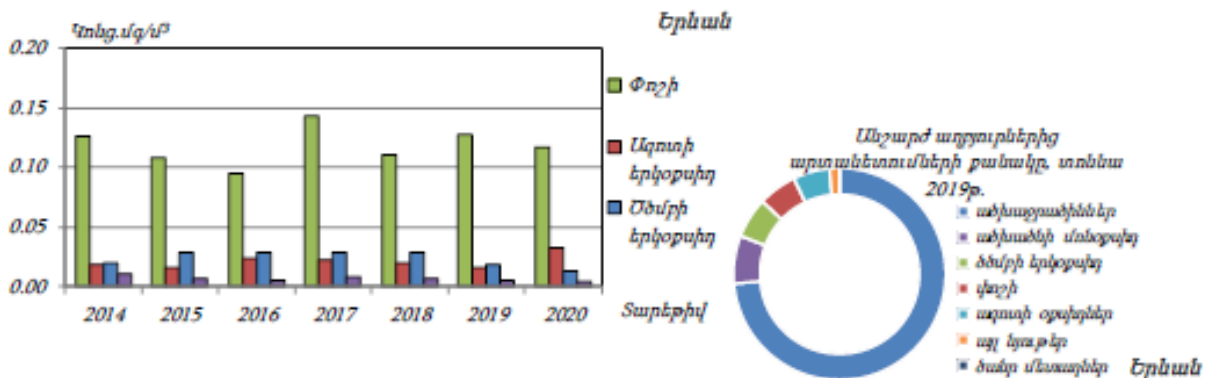
Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին տարեկան և միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում զեռնամերձ օզոնի միջին տարեկան և միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում աղտոտիչների միջին տարեկան կոնցենտրացիաների փոփոխությունները և անշարժ աղբյուրներից վնասակար նյութերի արտանետումները.

Սույն հայտում նախատեսված միջոցառումների արդյունքում՝ օդային ավազանի աղտոտվածության լրացուցիչ ավելացում չի սպասվում:

3.5 Ջրային ռեսուրսներ

ՀՀ տարածքում ջրային ռեսուրսների ֆոնային աղտոտվածությունը նույնպես վերահսկվում է «Հիդրոտեխնոլոգիաների և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից, որի տվյալները 2020 թվականի ամփոփ տեղեկանքից բերված են ստորև:

ՀՀ կառավարության կողմից «Կախված տեղանքի առանձնահատկություններից՝ յուրաքանչյուր ջրավազանային կառավարման տարածքի ջրի որակի ապահովման նորմերը սահմանելու մասին» որոշմամբ (ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N 75Ն որոշում) ՀՀ-ում մակերևութային ջրերի որակի գնահատման համակարգը ջրի քիմիական որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի քիմիական որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով:

ՀՀ տարածքում ջրերի կառավարումը կատարվում է 14 գետավազանային կառավարման տարածքների միջոցով:

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Երևան քաղաքից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ, գետաբերանի և Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածներում ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված լուծված թթվածնով, ամոնիում, ֆոսֆատ իոններով, մանգանով, վանադիումով, կալիումով, ընդհանուր անօրգանական ազոտով և ընդհանուր ֆոսֆորով²:

Գետառ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս)՝ պայմանավորված ամոնիում, նիտրիտ, ֆոսֆատ իոններով և վանադիումով:³

Նախատեսվող գործունեությունը ջրային ավազանի աղտոտվածությունը չի ավելացնի, քանի որ նախատեսված են անհրաժեշտ միջոցառումներ հնարավոր ազդեցությունների նվազեցմանն ուղղված:

3.6 Հողերի նկարագիրը

Հողերը

Տարածաշրջանում հանդիպում են հողածածկի հետևյալ տիպերը.

- ❖ Բաց շագանակագույն խճաքարային տեղ-տեղ կարբոնատային ցեմենտացած
- ❖ Կիսաանապատային գորշ խճաքարային տեղ-տեղ կարբոնատային
- ❖ Պլեոհիդրոմորֆ կապակցված մնացորդային ալկալիացած աղակալած:

3.7 Հողային ռեսուրսներ

Նախատեսվող շինարարական աշխատանքները ենթադրում է հողային աշխատանքների իրականացում: Ե/բ հիմքերի տեղադրման համար կատարվելու է մոտ 3000 մ³ ընդհանուր ծավալով հողային զանգվածի հանույթ և 1000 մ³ հետլիցք: Ավելցուկային 2000մ³ ծավալով հողային զանգվածը կտեղափոխվի Երևանի քաղաքապետարանի կողմից օրենքով սահմանված կարգով հատկացված վայր: Հողային ռեսուրսների պահպանության նպատակով՝

- Շինարարական նյութերը կտեղադրվեն բետոնապատ մակերեսի վրա,

² Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության կենտրոն. Տեղեկագիր 2020թ

³ Շրջակա միջավայրի մոնիթորինգի և տեղեկատվության կենտրոն. Տեղեկագիր 2020թ.

- Շինարարական սարքավորումներից նավթանյութերի արտահոսքի հավանականությունը նվազեցնելու նպատակով, անհրաժեշտ է, որ այդ տարածքներում ապահովվի սարքավորումների և մեքենաների պատշաճ տեխնիկական վիճակ:
- Այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի տեխնիկական սպասարկման և կայանման համար պետք է տեղադրել ավագ կամ մանրախիճ: Այն դեպքերում, երբ մեքենաներից և սարքավորումներից կլինի վառելիքի և/կամ քսայողերի արտահոսք, ապա պետք է փոփոխված ավագը կամ մանրախիճը տեղափոխել համապատասխան աղբավայր և այն փոխարինել նորով:
- աշխատանքների ավարտից հետո կմաքրվեն բոլոր տարածքները և առաջացած թափոնները կտեղափոխվեն ինքնակառավարման մարմնի կողմից հատկացված աղբավայր,
- տարածքը կբարեկարգվի և կմաքրվի շինարարական աղբից:

3.8 Բուսական աշխարհ

Երևան քաղաքը գտնվում է Արարատյան դաշտավայրի հյուսիս-արևելյան մասում, չոր տափաստանային՝ կիսաանապատների տարրերով, լանդշաֆտային գոտում:

Երևանի ֆլորիստիկ շրջանի բուսականությունը օշինդրա-կիսաանապատային է վաղանցիկ կամ էֆեմերային բուսատեսաների գերակշռությամբ: Երևանյան լանդշաֆտի ամենաբնորոշ առանձնահատկությունն այն է, որ այստեղ բնականորեն չեն աճում ծառաբույսեր, բացառությամբ մի քանի կիսաթփերի: Հետևաբար, Երևանում ծառերն ու թփերը կարելի է աճեցնել միայն ոռոգման առկայությամբ:

Երևանյան լանդշաֆտում հանդիպում են բուսական համակեցությունների հետևյալ 2 ենթատիպերը՝ 1. Ֆրիգանա (Ժայռային բուսականություն), 2. Տոմիլյար (անապատային): Տարածքներին բնորոշ են հիմնականում կիսաանապատային բուսականության պետրոֆիլ տարրերակները, օշինդրա-էֆեմերային և հալոֆիլ, պսամոֆիլ անապատային բուսատեսակներով:

Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակներ գործունեության ենթակա տարածքում չեն հայտնաբերվել:

3.9 Կենդանական աշխարհ

Երևանի շրջանում կենդանական աշխարհը ներկայացված է գերազանցապես անապատային և կիսաանապատային լանդշաֆտներին բնորոշ տեսակներով:

Բնական լանդշաֆտների ֆաունան բազմազան է, այստեղ հանդիպում են՝ կաթնասունների շուրջ 20 տեսակ:

Տարածված են նաև կաթնասունների ֆաունայի ոչ ցանկալի ներկայացուցիչներ, մասնավորապես՝ սև և մոխրառոյն առնետները, տնային մուկը: Թռչուններից հանդիպում են շուրջ 100 տեսակ, որոնց մեծ մասը բնադրում են:

Սողուններից հանդիպում են շուրջ 20 տեսակ, երկկենցաղներից հայտնի է 4 տեսակ: Երկկենցաղներից հանդիպում է լճային գորտը, սիրիական սխտորագորտը, կանաչ դողողը, մողեսներից՝ կլորագլխիկը, օձագլխիկը և երկարատու սցինկը, օձերից՝ կույր օձուկը, ռնգեղջյուր օձը: Բազմազան են թռչունները և միջատները: Թիթեռներից բնորոշ են սատիրները, խոշոր առագաստաթիթեռները:

Բնական լանդշաֆտներում բազմաթիվ են անողնաշարավոր կենդանիները: Առավել ուսումնասիրված են բզեզները, հայտնի է մոտ 500 տեսակ: Այլ միջատներից հայտնի են շուրջ 60 երկթև, 40 թաղանթաթևավոր, 130 թիթեռներ, 10-ից 20 տեսակ ուղղաթևեր, սարդեր,

փափկամարմիններ, մոտ 30 տեսակ վահանակրեր և տզեր: Հրագդան գետում հանդիպում են ձկների 7 տեսակ:

Պետք է փաստել, որ դիտարկվող տարածքում և նրա հարակից տարածքներում արդեն իսկ առկա է մարդկային գործոնը, առկա է կառուցապատում, տրանսպորտային երթևեկություն, մեքենաների շարժ և աղմուկ, ինչի պարագայում կենդանատեսակների հանդիպելը քիչ հավանական է, կամ բացառվում է:

Կառուցապատման ենթակա տարածքը չի առնչվում Ավան վարչական շրջանում գոյություն ունեցող մշակութային հուշարձանների, պահպանության ենթակա տարածքների հետ:

3.10 Բուսաբանական այգու “Կյանքի պուրակի” տարածքի բուսական աշխարհի մասին տեղեկություն

Բուսաբանական այգու “Կյանքի պուրակի” I, II, III հատվածներում (ըստ էության այգու ոչ կոլեկցիոն կասկադամերձ հարավ-արևելյան արևահայաց լանջում) աճում են **բացառիկ չորադիմացկուն թփատեսակներ** /Ցախակեռաս, Դժնիկ, Ամորֆա, Դրախտածառ, Մասրենի, Կիպրոս, Ճապկի/ և **ծառատեսակներ** /Ռոբինիա կեղծակացիա (սպիտակ Ակացիա), Այլանթ բարձրաբուն, Կաղնի ամառային, Հացենի սովորական, Թխկի թաթարական, Թեղի փոքր, Գլեդիչիա/: Այս տարածքում պետք է պահպանվեն միայն Ասեղնատերևավորների տարբեր տեսակները՝ Կենսածառ, Սոճու, Գիհու տեսակներ՝ մոտ 10-15 ծառ և մի քանի վերը թվարկված կենսունակ բացառիկ չորադիմացկուն թփեր և ծառատեսակներ մոտ 10 ծառ և 20 թուփ:

IV անտառային հատվածում աճում են Աղյուսակ 1-ում բերվող ծառատեսակները, Ասեղնատերևավորների տարբեր տեսակներ: Այս հատվածում առաջարկում ենք կանաչ ներկով նշել պահպանվող ծառերը, մնացած չորացած և հրդեհներից վնասված ծառատեսակները կհեռացվեն:

V հատվածում աճում են Հուդայածառ կանադական, Դրախտածառ, Նշենի սովորական, Ռոբինիա կեղծակացիա, Խնձորենի, Տանձենի որոնք անպայման պետք է պահպանվեն: Այստեղ անհրաժեշտ է միայն չոր ճյուղերի հեռացման և սանիտարական հատման աշխատանք կատարել:

Այսպիսով, նոր ծառատեսակների տնկման մեծ մասը կատարվելու է հարավ-արևելյան արևահայաց լանջում՝ I, II, III հատվածներում, որտեղ կտնկվեն Աղյուսակ 2-ում բերվող չորադիմացկուն տեսակները: Խոնավասեր տեսակները կարող են տնկվել IV անտառային հատվածում:

Բուսաբանական այգու “Կյանքի պուրակի” տարածքում աճող ծառատեսակների ցանկ

Վնասված ծառաթփատեսակի քանակը (հատ)	Արմատախիլ կամ հատման ենթակա
Ասեղնատերևավորներ՝ Գիհու տեսակներ,	Պահպանել , միայն չոր ճուղերի հեռացում
Ասեղնատերևավորներ՝ Սոճու տեսակներ,	Պահպանել , միայն չոր ճուղերի հեռացում
Ասեղնատերևավորներ՝ կենսածառ	Պահպանել , միայն չոր ճուղերի հեռացում

Ցախակետաս 1000 թուփ	Արմատախիլ կամ հատման ենթակա
Դժնիկ 1000 թուփ	Արմատախիլ կամ հատման ենթակա
Աղտոր, Ամորֆա 150 թուփ	Արմատախիլ կամ հատման ենթակա
Մասրենի 500 թուփ	Արմատախիլ կամ հատման ենթակա
Կիպրոս 20 թուփ	Արմատախիլ կամ հատման ենթակա
Ճապկի 150 թուփ	Արմատախիլ կամ հատման ենթակա
Այլանթ բարձրաբուն 50 մատղաշ ծառ	Արմատախիլ կամ հատման ենթակա
Հագագ անատոլիական (Լիցիոն) 10 թուփ	Պահպանել , միայն չոր ճուղերի հեռացում
Ոլտոնաթուփ արծաթափայլ (չինգիլ) 10 թուփ	Պահպանել , չոր ճուղերի հեռացում
Թեղի փոքր 10 ծառ	Հատման ենթակա
Դրախտածառ 700 փոքր ծառ	Պահպանել , միայն սանիտարական հատում՝ չոր ճուղերի հեռացում
Ռոբինիա կեղծակացիա (սպիտակ Ակացիա) 150 մատղաշ ծառ	միայն սանիտարական հատում՝ չոր ճուղերի հեռացում
Կաղնի ամառային 30 ծառ	միայն սանիտարական հատում՝ չոր ճուղերի հեռացում
Հացենի սովորական 20 ծառ	սանիտարական հատում՝ չոր ճուղերի հեռացում
Հացենի պենսիլվանյան 50 ծառ	չոր ծառերի կամ ճուղերի հեռացում
Թխկի թաթարական 100 ծառ	սանիտարական հատում՝ չոր ծառերի կամ ճուղերի հեռացում
Գլեդիչիա 20 ծառ	չոր ճուղերի հեռացում, չորացած ծառերի հատում
Հուդայածառ կանադական 10 ծառ	Պահպանել , միայն սանիտարական հատում՝ չոր ճուղերի հեռացում
Սոֆորա ճապոնական 20 ծառ	միայն սանիտարական հատում՝ չոր ճուղերի հեռացում
Նշենի սովորական 4 ծառ	միայն սանիտարական հատում՝ չոր ճուղերի հեռացում
Խնձորենի 7 ծառ	չոր ճուղերի հեռացում
Տանձենի 10 ծառ	չոր ճուղերի հեռացում
Ալոճենի 150 թուփ և ծառ	սանիտարական հատում՝ չոր ծառերի կամ ճուղերի հեռացում
Սալորենի 30 ծառ	սանիտարական հատում՝ չոր ծառերի կամ ճուղերի հեռացում
Կարագանա 10 ծառ	սանիտարական հատում՝ չոր ծառերի կամ ճուղերի հեռացում

3.11 Թափոնների կառավարում

Երևանի տարածքում աղբահանության նպատակով բնակելի թաղամասերում տեղադրված են աղբահավաք տարողություններ և աղբարկղներ: Աղբահեռացումը կատարվում է կանոնավոր: Թաղամասերի առանձին տեղերում աղբը թափվում է չնախատեսված վայրերում, ինչը հանգեցնում է տարածքի սանիտարական վիճակի վատթարացմանը: Մակայն դրանց քանակը մեծ չէ և գնալով ավելի է նվազում:

Շինաշխատանքների իրականացման ընթացքում առաջացող թափոնների տեսակները և քանակները՝

	Անվանումը	Վտանգավորության դասը	Ծածկագիրը ըստ «Թափոնների ցանկի»	Քանակը
1.	Շինարարական աղբ	IV	9120060001004	2912 մ ³
2.	Փորման աշխատանքների ընթացքում առաջացած վտանգավոր նյութերով չաղտոտված հող	V	31401100 08 09 5	2000 մ ³
3.	տարածքում առաջացած կենցաղային չտեսակավորված աղբ (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի)	IV	9120040001 00 4	1.2 տ

Շինարարական աղբը ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր:

3.12 Ավան վարչական շրջանի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ցանկ

Այս բաժնում ներկայացնում է Երևան քաղաքի Ավան վարչական շրջանի պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկը: Ցանկում ներառված է ընդամենը 150 հուշարձան (10 միավոր):

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
Աշտարակ	մ.թ.ա. 2 հզ կես	հս-աե եզրին	1.2/1	Հ	«Բերդի գլուխ» (Կալադաղ) բարձունքին, հայտնաբերված 1984 թ.
Բնակատեղի	մ.թ.ա. 6 դ. - մ.թ. 2 դ.	Գետառի աջ ափին, Ավանի Կաթողիկե եկղ. հս	1.2/2	Հ	

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
Գերեզմանոց՝ Ավանի հյուսիսային	10-19 դդ.	Գետառի աջ ափին, Ավանի Կաթողիկե եկեղեցուց հս	1.2/2.1	Հ	
Մատուռ	12-14 դդ.		1.2/2.1.1	Հ	
Խաչքար	10 դ.		1.2/2.1.2	Հ	հվ մասում, պահպանված է ստորին մասը, ընկած է գետնին
Խաչքար	10 դ.		1.2/2.1.3	Հ	կնտ. մասում, եռատված
Խաչքար	10-11 դդ.		1.2/2.1.4	Հ	հվ-ամ մասում, բեկորված
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/2.1.5	Հ	կնտ. մասում, բեկորված, արձանագիր
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/2.1.6	Հ	հվ-ամ մասում, բլրալանջին, պահպանված է 3/4 մասով
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/2.1.7	Հ	հս մասում, պահպանված է միայն խաչագարդ պատվանդանը
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/2.1.8	Հ	հվ մասում, պահպանված է ստորին ձախակողմյան մասը պոչուկով
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/2.1.9	Հ	հս-աե մասում, պահպանված է ստորին կեսը
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/2.1.10	Հ	հս-ամ մասում, պահպանված է վերին ձախակողմյան մասը
Խաչքար՝ Տիրիկի	1221 թ.		1.2/2.1.11	Հ	պահպանված է միայն պատվանդանը 2 կեսով՝ գերեզմանոցի հս և հվ եզրերում
Խաչքար	13 դ.		1.2/2.1.12	Հ	հս մասում, խաչագարդ պատվանդանի հարևանությամբ, արձանագիր
Տապանաքար	13 դ.		1.2/2.1.13	Տ	հս մասում, 1221 թ. խաչքարի պատվանդանի աջակողմյանը
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/2.1.14	Տ	հս մասում, կանացի հարթաքանդակով

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/2.1.15	S	հվ-աե մասում, քանդակազարդ
Տապանաքար	16-17դդ.		1.2/2.1.16	S	աե մասում, սեղանաձև, կենցաղային քանդակներով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/2.1.17	S	հվ եզրին, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/2.1.18	S	հվ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/2.1.19	S	հվ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/2.1.20	S	հվ-աե մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/2.1.21	S	հվ-աե մասում, մարդու հարթաքանդակով, տեղահանված
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/2.1.22	S	հվ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/ 2.1.23	S	հվ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/2.1.24	S	հվ մասում, մարդու հարթաքանդակով, տեղահանված
Տապանաքար՝ Ուլուբաբի	1650 թ.		1.2/2.1.25	Հ	աե եզրին, տեղահանված
Տապանաքար	17-18 դդ.		1.2/2.1.26	S	հվ մասում, օրորոցաձև, տեղահանված
Բնակատեղի Ավան-Առինջ	մ.թ.ա. 3-1 հզ	Մարշալ Բաբաջանյան փ.	1.2/3	Հ	Ավան-Առինջ թաղամաս լճակի հս-աե և հվ-ամ ափերին
Բնակելի տուն	20 դ. սկզբ	Մարշալ Խուդյակով փ. 97	1.2/4	S	
Բնակելի տուն Գևորգյանի	1912 թ.	Մարշալ Խուդյակով փ. 2- րդ նրբ. 17	1.2/5	S	
Գերեզմանոց Ավանի կենտրոնական	5-20 դդ.	Ն. Մաֆարյան և Մարշալ Խուդյակով փ. միջև	1.2/6	Հ	
Խաչքար	9-10 դդ.		1.2/6.1	Հ	գերեզմանատան կենտրոնական մասում
Խաչքար	9-10 դդ.		1.2/6.2	Հ	գերեզմանատան կենտրոնական մասում, նախորդից քիչ հեռու

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	9-10 դդ.		1.2/6.3	Հ	հվ մասում
Խաչքար	10 դ.		1.2/6.4	Հ	հվ-ամ մասում, պահպանված է վերին կեսը
Խաչքար	10 դ.		1.2/6.5	Հ	կնտ մասում, պահպանված է ստորին մասը
Խաչքար	10-11 դդ.		1.2/6.6	Հ	ամ մասում
Խաչքար	10-11 դդ.		1.2/6.7	Հ	կնտ մասում, պահպանված է ստորին մասը
Խաչքար	10-11 դդ.		1.2/6.8	Հ	աե մասում
Խաչքար	11 դ.		1.2/6.9	Հ	հվ-աե մասում, վերին մասը ջարդված
Խաչքար	11 դ.		1.2/6.10	Հ	ամ մասում, ընկած գետնին
Խաչքար	11 դ.		1.2/6.11	Հ	ամ մասում, պահպանված է վերին մասը թռչնապատկերներով
Խաչքար	12 դ.		1.2/6.12	S	ամ մասում, բեկոր
Խաչքար	12 դ.		1.2/6.13	S	կնտ մասում, պահպանված է ստորին մասը
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/6.14	S	աե մասում, երկաստիճան պատվանդանին, պահպանված է ստորին մասը
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/6.15	S	հվ մասում, պատվանդանին, վերին մասը ջարդված
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/6.16	S	ամ մասում, պատվանդանին, պահպանված է ստորին մասը
Խաչքար	12-13 դդ.		1.2/6.17	S	ամ մասում, պահպանված է ստորին մասը
Խաչքար Սարգսի	1204 թ.		1.2/6.18	Հ	ամ մասում
Խաչքար	13 դ.		1.2/6.19	Հ	հվ-աե մասում, պատվանդանին, իրար կողքի կանգնեցված խաչքարերից

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
					ձախակողմյանը
Խաչքար	13 դ.		1.2/6.20	Հ	հվ-աե մասում, պատվանդանին, իրար կողքի կանգնեցված խաչքարերից աջակողմյանը
Խաչքար	13 դ.		1.2/6.21	Հ	հվ մասում, պատվանդանով, թեք ազուցված
Խաչքար	13 դ.		1.2/6.22	S	ամ մասում. պատվանդանը վերածվում է եռանկյունաձև տապանաքարի, պահպանված է խաչքարի ստորին մասը
Խաչքար	13 դ.		1.2/6.23	S	կնտ մասում, քանդակված քարաբեկորի վրա
Խաչքար	13 դ.		1.2/6.24	S	կնտ մասում
Խաչքար	13 դ.		1.2/6.25	S	հվ մասում, պահպանված է ստորին մասը
Խաչքար	13 դ.		1.2/6.26		հվ մասում, տեղաշարժված
Խաչքար	13 դ.		1.2/6.27	S	հվ մասում, պահպանված է ստորին մասը պոչուկով
Խաչքար	15 դ.		1.2/6.28	S	հվ-ամ կողմում, պահպանված է վերին մասը
Խաչքար՝ Մուլքանշահի, Վարձելի և ծնողների	15 դ.		1.2/6.29	Հ	կնտ մասում
Խաչքար՝ Խերխաթունի	1466 թ.		1.2/6.30	Հ	աե մասում, տեղահանված
Խաչքար	1471 թ.		1.2/6.31	Հ	կնտ մասում, վարդագույն տուֆե պատվանդանին կանգնեցված զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
Խաչքար	1486 թ.		1.2/6.32	Հ	հս մասում, Երևան - Գառնի ճանապարհի

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
					եզրին
Խաչքար՝ Նեքամատ Աղայի	1507 թ.		1.2/6.33	Հ	հս մասում, իրար կողքի կանգնեցված զույգ խաչքարերից աջակողմյանը
Խաչքար՝ Թահայի	1571 թ.		1.2/6.34	Հ	հս մասում, իրար կողքի կանգնեցված զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը
Խաչքար	1573 թ.		1.2/6.35	Հ	հս մասում, իրար կողքի կանգնեցված 3 խաչքարերից մեջտեղինը
Խաչքար՝ Ազարիայի և այլոց	1590 թ.		1.2/6.36	Հ	կնտ մասում, իրար կողքի կանգնեցված խաչքարերից ձախից 3-րդը
Խաչքար	1591 թ.		1.2/6.37	Հ	հվ-ամ մասում
Խաչքար	16 դ.		1.2/6.38	Հ	2-րդ աշխարհամարտում զոհված ավանգիների հուշարձանից 100 մ հվ, ընդհանուր պատվանդանին կանգնեցված զույգ խաչքարերից ձախակողմյանը. վերնամասը երկթեք կոտրված
Խաչքար՝ Թուխթարի	16 դ.		1.2/6.39	Հ	կենտրոնական մասում, պահպանված է վերնամասը
Խաչքար՝ Սարգսի, Ազարիայի և Մարգարիտի	16 դ.		1.2/6.40	Հ	հվ մասում
Խաչքար՝ Ստեփանոսի	16 դ.		1.2/6.41	Հ	հվ-ամ մասում. պատվանդանին, իրար կողքի կանգնեցված խաչքարերից ձախակողմյանը կազմող՝ Գուրգեն
Խաչքար՝ Հապիպ Սուլթանի	16 դ.		1.2/6.42	Հ	հվ մասում, իրար կողքի կանգնեցված խաչքարերից աջակողմյանը կազմող՝ Գրիգոր
Խաչքար	16 դ.		1.2/6.43	Հ	հվ-ամ մասում

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	16 դ.		1.2/6.44	Հ	հվ-ամ մասում, պահպանված է ստորին մասը վարդյակով
Խաչքար	16 դ.		1.2/6.45	Հ	հվ-ամ մասում, պահպանված է միջին մասը, տեղափոխված
Խաչքար	16-17 դդ.		1.2/6.46	Հ	կնտ մասում, վերին մասը ջարդված, իրար կողքի կանգնեցված խաչքարերից ձախից 1-ինն է
Խաչքար	16-17 դդ.		1.2/6.47	Հ	կնտ մասում, վերին մասը ջարդված, իրար կողք կանգնեցված խաչքարերից ձախից 2-րդն է
Խաչքար	16-17 դդ.		1.2/6.48	Հ	աե մասում
Խաչքար	16-17 դդ.		1.2/6.49	Հ	հվ մասում, պատվանդանով, վերին մասը ջարդված
Խաչքար՝ Կիրակոսի և Շամիրի	17 դ.		1.2/6.50	Հ	կնտ մասում, պահպանված է վերին մասը
Կոթող	5-6դդ.		1.2/6.51	Հ	աե մասում
Տապանաքար	13 դ.		1.2/6.52	Տ	հվ մասում, հարթ, խաչապատկերով
Տապանաքար	13 դ.		1.2/6.53.	Տ	հվ սասում, երկթեք ավարտով
Տապանաքար	13 դ.		1.2/6.54.	Տ	հվ մասում, երկթեք ավարտով
Տապանաքար Ամիրզուլի	1462 թ.		1.2/6.55.	Հ	կնտ մասում
Տապանաքար Հովհաննեսի, Համբարձումի և Գավառեցի Մելիքսեթ երեցի	1581 թ.		1.2/6.56.	Հ	հվ-ամ մասում
Տապանաքար	16 դ.		1.2/6.57.	Հ	հվ-ամ մասում, կազմող՝ Մելիքսեթ
Տապանաքար	16 դ.		1.2/6.58.	Հ	հվ-ամ մասում, օրորոցաձև
Տապանաքար	16 դ.		1.2/6.59.	Հ	հվ մասում, Հապիպ սուլթանի խաչքարի դիմաց

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
Տապանաքար Ազարիայի	16 դ.		1.2/6.60.	Հ	կնտ մասում, ուղղանկյունաձև
Տապանաքար	16 դ.		1.2/6.61.	Հ	ամ մասում, ուղղանկյունաձև
Տապանաքար Մարտիրոսի	16-17 դդ.		1.2/6.62.	Հ	կնտ մասում
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/6.63.		հվ-աե մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/6.64.	Հ	ամ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/6.65.	Հ	ամ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/6.66.	Հ	ամ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/6.67.	Հ	ամ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/6.68.	Հ	ամ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/6.69.	Հ	հվ-աե մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/6.70.	Հ	ամ մասում, մարդու հարթաքանդակով
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/6.71.	Հ	կնտ մասում, զարդաքանդակ խաչապատկերով, օրորոցաձև
Տապանաքար Խասփուշի	1610 թ.		1.2/6.72	Հ	ամ մասում
Տապանաքար Նուբարի	1645 թ.		1.2/6.73	Հ	ամ մասում
Տապանաքար Գուլամիրի	1653 թ.		1.2/6.74	Հ	ամ մասում, օրորոցաձև
Տապանաքար Միմեռնի	1656 թ.		1.2/6.75	Հ	աե մասում, գետնաթաղ
Տապանաքար	17 դ.		1.2/6.76	Հ	աե մասում, պատկերազարդ, օրորոցաձև
Տապանաքար Շահգամանի	1796 թ.		1.2/6.77	Հ	ամ մասում
Տապանաքար Մարկոսի	1799 թ.		1.2/6.78	Հ	ամ մասում, օրորոցաձև
Տապանաքար Մովսես	1837 թ.		1.2/6.79	Հ	ամ մասում

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
Կարապետովի					
Տապանաքար	18-19 դդ.		1.2/6.80	Հ	ամ մասում, պատկերազարդ, օրորոցաձև
Հուշարձան Երկրորդ աշխարհամարտում զոհված ավանցիներին	1976 թ.		1.2/6.81	Տ	ճարտ.՝ Ս. Քյուրքյան, քանդ.՝ Ե. Վարդանյան, ամ եզրին
Տապանաքար	16 դ.	Ն. Սաֆարյան և Մարշալ Խուդյակով փ. միջև, Ավանի կնտ. գերեզմանոցի հիմնական հատվածի կենտր. մասում	1.2/6.82	Հ	ուղղանկյունաձև, քանդակազարդ
Տապանաքար	16-17 դդ.	Ն. Սաֆարյան և Մարշալ Խուդյակով փ. միջև, Ավանի կնտ. գերեզմանոցի հիմնական հատվածի կենտր. մասում	1.2/6.83	Հ	ուղղանկյունաձև, քանդակազարդ
Տապանաքար	16-17 դդ.	Ն. Սաֆարյան և Մարշալ Խուդյակով փ. միջև, Ավանի կնտ. գերեզմանոցի հիմնական հատվածի աե մասում	1.2/6.84	Հ	ուղղանկյունաձև, քանդակազարդ
Դամբարանադաշտ	մ.թ.ա. 4 հզ, 2 կես - 2 հզ	Դուրյան և Չարենց թաղամասերից 150 մ աե	1.2/7	Հ	հայտնաբերված 1988 թ.
Դամբարան-1	մ.թ.ա. 3 - 2 հզ		1.2/7.1	Հ	դամբարանադաշտի հվ- ամ եզրին, հայտնաբերված 1988 թ.
Դարպաս	19 դ. վրջ - 20 դ. սկզբ	Մարշալ Խուդյակովի փ. 110	1.2/8	Հ	բնակելի տան դարպաս

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
Դարպաս	1907 թ.	Մարշալ Խուդյակովի փ. 1-ին նրբ. 13	1.2/9	Հ	բնակելի տան դարպաս
Եկեղեցական համալիր Ավանի Մբ. Աստվածածին (Կաթողիկե, Օիրանավոր)	6-7 դդ. 17 դ.	Մարշալ Խուդյակովի փ. 2-րդ նրբ.	1.2/10	Հ	
Եկեղեցի Մբ. Աստվածածին (Կաթողիկե, Օիրանավոր)	591-602 թթ.		1.2/10.1	Հ	
Վիշապաքար	մ.թ.ա. 2 հզ		1.2/10.1.1	Հ	եկղ-ցու ամ մուտքի բարավորն է
Գերեզմանոց	17-18 դդ.		1.2/10.2	Հ	
Խաչքար Նինարի	1191 թ.		1.2/10.2.1	Հ	այժմ եկղ-ցու ներսում
Խաչքար	13 դ.		1.2/10.2.2	Հ	այժմ եկղ-ցու ներսում
Խաչքար Արղունփաշի	1605 թ.		1.2/10.2.3	Հ	ամ մուտքի մոտ, միննույն պատվանդանին ամրացված գույգ խաչքարերից աջակողմյանը
Խաչքար	17 դ. սկզբ		1.2/10.2.4	Հ	ամ մուտքի մոտ, միննույն պատվանդանին ամրացված գույգ խաչքարերից ձախակողմյանը
Կոթող	6-7 դդ.		1.2/10.2.5	Հ	այժմ եկղ-ցու ներսում
Տապանաքար	1666 թ.		1.2/10.2.6	Հ	այժմ եկղ-ցու ներսում
Պալատ Կաթողիկոսական	6-7 դդ.		1.2/10.3	Հ	եկղ-ցու հս կողմում
Եկեղեցական համալիր Մբ. Աստվածածին	4-7 դդ. 13-14 դդ.	Ն. Սաֆարյան փ.	1.2/11	Հ	այգիների մեջ, Մբ. Հովհաննես եկղ-ուց հս-աե
Եկեղեցի Մբ. Աստվածածին	4-7 դդ. 13-14 դդ.		1.2/11.1	Հ	
Խաչքար	13-14 դդ.		1.2/11.1.1	Հ	հենած եկղ-ցու խորանի պատին
Գավիթ	13-14 դդ.		1.2/11.2	Հ	ավերված, պահպանված հատվածաքար
Գերեզմանոց	5-6 դդ., 13-17 դդ.		1.2/11.3	Հ	եկեղեցու շուրջը

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
Խաչքար	վաղ մջնդ		1.2/11.3.1	Հ	պահպանված է 3/4 մասով
Խաչքար	վաղ մջնդ		1.2/11.3.2	Հ	պահպանված է 2/3 մասով
Խաչքար	վաղ մջնդ		1.2/11.3.3	Հ	պահպանված է 2/3 մասով
Խաչքար	10 դ.		1.2/11.3.4	Հ	որմնաքարի վրա
Խաչքար Հովսեփի	1323 թ.		1.2/12.3.5	Հ	եկդ-ցու մուտքից աջ
Խաչքար	16-17 դդ.		1.2/ 11.3.6	Հ	որմնաքարի վրա
Կոթող	5-6 դդ.		1.2/ 11.3.7	Հ	պատվանդանից ընկած
Տապանաքար Մելիքի և Դարասլանի	1289 թ.		1.2/ 11.3.8	Հ	
Տապանաքար	14-15 դդ.		1.2/ 11.3.9	Հ	պատկերազարդ
Խաչքար	վաղ միջնադար	Ն. Սաֆարյան փ., Ավանի Սբ. Աստվածածին կիսավեր եկեղեցու գերեզմանոցում	1.2/11.3.10	Հ	պահպանվել է 2/3-ը
Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին (Ավանի ծխական եկեղեցի)	17-19 դդ.	Ավանի 14-րդ փ. 4-րդ նրբ.	1.2/12	Հ	1968 թ. կատարվել են վերականգնման և ամրացման աշխատանքներ
Խաչքար	13 դ.		1.2/12.1.	Հ	եկդ-ցու ամ ճակատին, մուտքից վերև
Գերեզմանոց	5-19 դդ.		1.2/12.2	Հ	եկդ-ցու շուրջ
Խաչքար	15-16 դդ.		1.2/12.2.1	Հ	կազմող՝ Մելքիսեթ քահանա, եկդ-ցու հս պատի տակ
Խաչքար Սարինի	16 դ.		1.2/12.2.2	Հ	եկդ-ցու հվ պատի տակ
Խաչքար Մահտեսի Գոհարի	1598 թ.		1.2/12.2.3	Հ	եկդ-ցու հվ պատի տակ
Խաչքար Խանփարի և Զաքարի	1600 թ.		1.2/ 12.2.4	Հ	եկդ-ցու հվ պատի տակ
Կոթող	5-6 դդ.		1.2/ 12.2.5	Հ	պահպանված է պատվանդանը, որին փորագրված է 1435 թ. նվիրատվական արձանագրություն (Ավանի տանուտերերի և Փոխրիկի) եկդ-ցու հս պատի տակ
Խաչքար	16 դ.	Ավանի 14 փ., 4-րդ	1.2/12.2.6	S	պահպանվել է ստորին

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
		նրբ., Մբ. Աստվածածին (ծխական) եկեղեցու հս պատի տակ, կոթողի արձանագիր պատվանդանի մոտ, գերեզմանոցում			կեսը
Խաչքար	16-17 դդ.	Ավանի 14 փ., 4-րդ նրբ., Մբ. Աստվածածին (ծխական) եկեղեցու հս պատի տակ, կոթողի արձանագիր պատվանդանի մոտ, գերեզմանոցում	1.2/12.2.7	S	պահպանվել է ստորին կեսը
Եկեղեցի Մբ. Հովհաննես	5-6 դդ.	Ն. Սաֆարյան փ.	1.2/13	Հ	
Խաչքար Նորճիկի	15-16 դդ.		1.2/13.1	Հ	բեմի վրա, տեղափոխված Ավանի կենտրոնական գերեզմանոցից
Որմնանկար «Դանիելը առյուծների խմբում»	5-6 դդ.		1.2/13.2	Հ	հս պատին, թաղի 1-ին շարքի գոգավոր քարին
Որմնանկար «Զուկ»	5-6 դդ.		1.2/13.3	Հ	հս պատին, բեմի վրա դրված քարին
Գերեզմանոց	5-17 դդ.		1.2/13.4	Հ	եկդ-ցու աե և հվ կողմերում
Խաչքար	13-14 դդ.		1.2/13.4.1	Հ	եկդ-ցուց ամ
Խաչքար	13-14 դդ.		1.2/13.4.2	Հ	եկդ-ցուց ամ
Խաչքար	13-14 դդ.		1.2/13.4.3	Հ	եկդ-ցուց ամ
Խաչքար Լույսի և Շաքարխաթունի	1297 թ.		1.2/13.4.4	Հ	որմնափակ, եկդ-ցու հս- աե անկյունում
Խաչքար	1451 թ.		1.2/13.4.5	Հ	եկե-ցու աե կողմում, եկդ-ուց մոտ 30 մ հեռու
Խաչքար	16 դ.		1.2/13.4.6	Հ	կազմող՝ Մելիքսեթ
Խաչքար Մարիանի	1610 թ.		1.2/13.4.7	Հ	տեղափոխվել է կենտրոնական

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե	համարանիշ	նշան.	հավելյալ նշումներ
					գերեզմանոցից
Տապանաքար Գրիգորեսի	1282 թ.		1.2/13.4.8	Հ	եկդ-ուց 20 մ ամ
Տապանաքար	14 դ.		1.2/13.4.9	Հ	արձանագիր, հս պատի տակ
Տապանաքար Պարոն Շնահվորի	1301 թ.		1.2/13.4.10	Հ	արձանագիր, հս պատի տակ
Տապանաքար	14-15 դդ.		1.2/13.4.11	S	կոթողների դիմաց
Տապանաքար	16-17 դդ.		1.2/13.4.12	S	եկդ-ցուի հս պատի տակ, մարդու հարթաքանդակով
Կոթող	5-6 դդ.		1.2/13.4.13	Հ	եկդ-ցուի հս պատի աե անկյան մոտ
Կոթող	5-6 դդ.		1.2/13.4.14	Հ	եկդ-ցուի հս պատի աե անկյան մոտ
Խաչքար	10 դ.	Ավանի 14-րդ փ. 4-րդ նրբ. 10	1.2/14	Հ	Թուխ Մանուկ նորաշեն սրբատեղում, տեղափոխված Ավանի հս գերեզմանոցից՝ 1970-ական թթ.
Հուշարձան «Վահագն Վիշապաքաղ»	1964 թ.	Սևանի խճ. սկզբնամասում	1.2/15	Հ	ճարտ.՝ Ռ. Իսրայելյան, քանդ.՝ Ա. Հարությունյան
Քաղաքի մուտք. Երևանի հյուսիսային մուտքը	1987 թ.	Սևանի խճ. սկզբնամասում, Ավան - Քանաքեռ ճամփաբաժանում	1.2/16	S	ճարտ.՝ Գ. Ղամբարյան

Ըստ ներկայացված ցանկի կառուցապատման ենթակա տարածքում պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանները բացակյում են:

**4. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՎՆԱՍԱԿԱՐ
ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ ԲԱՅԱՌՄԱՆԸ, ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒ ՓՈԽՀԱՏՈՒՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ
ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ**

Շինարարական աշխատանքները պետք է կատարել պահպանելով պետ. նորմերը, կանոնները, ստանդարտները, ինչպես նաև նախագծի տեխնիկական պայմանները: Բոլոր տիպի թաքնված աշխատանքների համար պետք է կազմել թաքնված ախատանքների ակտ տեխնիկական հսկողություն իրականացնող մարմնի կողմից հաստատված:

Շին. հրապարակը կազմակերպելիս ղեկավարվել քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից հաստատված դրույթներով, շին. հրապարակի հակահրդեհային անվտանգության պատասխանատվությունը կրում է անմիջապես շինարարության ղեկավարը կամ նրան փոխարինող անձը:

Երեկոյան ժամերին դադարեցնել աղմկոտ աշխատանքների կատարումը:

4.1 Ռիսկերի գնահատում

Ներկայացվող գործունեության իրականացման ժամանակ շրջակա միջավայրի վրա ազդեցությունները հիմնականում կապված են՝

- փորման բեռնման աշխատանքների,
- հողային զանգվածների տեղափոխման,
- շինարարական տեխնիկայի շահագործման,
- ջրամեկուսացման համար օգտագործվող նյութերի օգտագործման,
- բետոնային աշխատանքների հետ:

Թվարկված աշխատանքների ազդեցությունը նվազեցնելու նպատակով նախատեսված են բնապահպանական միջոցառումներ, որոնք ներառված են բնապահպանական կառավարման պլանում:

Սույն հայտում բերված են հիմնական բնապահպանական միջոցառումները ըստ ազդեցության ուղղությունների:

4.2 Արտանետումների աղբյուրները

Ներկայացվող աշխատանքների կատարման ընթացքում հիմնական ռիսկերը կապված են արտանետումների հետ, որոնց ցանկը բերված է ստորև՝

- փոշու արտանետումներ հիմքերի փորման ընթացքում
- ցեմենտի փոշու արտանետումներ, տարածքում նախատեսվող բետոնահանգույցից
- դիզելային վառելիքի արտանետումներ շինարարական տեխնիկայի շահագործման ժամանակ:

4.3 Բնապահպանական միջոցառումների ընդհանուր նկարագրություն

4.3.1 Մթնոլորտային օդ

Օդային ավազանը աղտոտումից պահպանելու համար նախատեսված են՝

- կառուցապատման ենթակա տարածքը ցանկապատել
- շինությունների ծածկում անթափանց թաղանթով, համապատասխան բարձրության
- շինարարական աշխատանքների /փոշի առաջացման աշխատանքներ/ ընթացքում անհրաժեշտ է իրականացնել ջրցան,
- պարբերաբար ստուգել շինարարական տեխնիկայի և փոխադրամիջոցների տեխնիկական վիճակը և իրականացնել կարգադրում:
- շինարարական նյութերի (հատկապես սորուն շինարարական նյութերի դեպքում, ինչպիսիք են ավազը, խիճը, հողը և այլն) տեղափոխումը պետք է իրականացվի փակ ծածկով մեքենաներով.
- իրականացնել շինտեխնիկայի անվադողերի լվացում շինհրապարակից դուրս գալուց առաջ
- սորուն նյութերի պահեստները ծածկել համապատասխան բարձրությամբ թաղանթով, ինչը կանխարգելում է փոշու տարածումը:

4.3.2 Ջրային ռեսուրսներ

Ջրային ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման նպատակով նախատեսվել են հետևյալ միջոցառումները.

- ջրցանի ծավալները հաշվարկվում են այնպես, որ չառաջանան մակերևութային հոսքեր և ջուրը բավականացնի միայն փոշենստեցման համար,
- անձրևների ժամանակ առաջացող շինարարական հոսքաջրերը կուղորդվեն պարզարան: Անձրևաջրերի նստեցման պարզարանը գտնվում է շինարարական հրապարակին կից, իրենից ներկայացնում է պլաստմասե 25խմ ծավալով տարողություն, որի ծավալը ընտրվել է հաշվի առնելով, որ շինարարական աշխատանքները միաժամանակ կիրականացվեն 500քմ մակերեսով տարածքի վրա: Պարզարանում տեղի է ունենում մեխանիկական նստեցում, պարզեցված ջուրը կօգտագործվի տարածքի ջրցանման համար, իսկ փոքր քանակներով նստվածքը կհեռացվի որպես շինադր:
- Կանաչապատ տարածքների ոռոգումը կիրականացվի կաթիլալային համակարգի ներդրմամբ:

4.3.3 Հողային ռեսուրսներ

Հողային ռեսուրսների պահպանության համար նախատեսվում են.

- Շինարարական նյութերը կտեղադրվեն բետոնապատ մակերեսի վրա,
- Հողի բերրի շերտը պահպանելու նպատակով նախատեսվում է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 08.09.2011թ.-ի թիվ 1396-Ն որոշմամբ հաստատված Հողի բերրի շերտի օգտագործման կարգով և 02.12.2017թ.-ի թիվ N1404 որոշմամբ, մասնավորապես նախատեսել հետևյալ միջոցառումները.
  - Հողի բերրի շերտը հանել և պահպանել ծածկված վիճակում՝ բացառելով շինարարական աշխատանքների հետևանքով դրա աղտոտումը:
  - Հողային աշխատանքների կատարման ընթացքում չօգտագործված հողի հանված բերրի շերտն անմիջապես դարսվում է լայնակույտերով:
  - Լայնակույտերի բարձրությունը և ձևը պետք է բացառի հողատարման գործընթացների զարգացումը:
  - Եթե հողի հանված բերրի շերտը նախատեսվում է պահել 2 տարին գերազանցող ժամկետով, ապա, ողողումը և հողմատարումը կանխելու համար, լայնակույտերի մակերևույթն ու թեքությունները ամրացվում են խոտացանքով կամ այլ եղանակներով: Թույլատրվում է լայնակույտի թեքությունների վրա ցանքսը կատարել հիդրոտեղանակներով:
  - Հողի հանված բերրի շերտը լայնակույտերում կարող է պահվել մինչև 20 տարի:
  - Լայնակույտերը տեղադրվում են գյուղատնտեսության համար ոչ պիտանի տեղամասերում կամ ցածր արդյունավետություն ունեցող հանդակներում՝ բացառելով լայնակույտերի ջրածածկումը, աղակալումը, արդյունաբերական թափոններով և կոշտ առարկաներով, քարերով, խճով, ճալաքարով ու շինարարական աղբով աղտոտումը:
- Շինարարական սարքավորումներից նավթանյութերի արտահոսքի հավանականությունը նվազեցնելու նպատակով, անհրաժեշտ է, որ այդ տարածքներում ապահովվի սարքավորումների և մեքենաների պատշաճ տեխնիկական վիճակ:
- Այն հատվածներում, որոնք նախատեսված են շինարարական տեխնիկայի տեխնիկական սպասարկման և կայանման համար պետք է տեղադրել ավազ կամ մանրախիճ: Այն դեպքերում, երբ մեքենաներից և սարքավորումներից կլինի վառելիքի և/կամ քսայուղերի արտահոսք, ապա պետք է

փոփոխված ավագը կամ մանրախիճը տեղափոխել համապատասխան աղբավայր և այն փոխարինել նորով:

- աշխատանքների ավարտից հետո կմաքրվեն բոլոր տարածքները և առաջացած թափոնները կտեղափոխվեն ինքնակառավարման մարմնի կողմից հատկացված աղբավայր,
- տարածքը կբարեկարգվի և կմաքրվի շինադրից:

4.3.4 Արտակարգ իրավիճակների պատրաստվածությունը

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակներն են՝

- Հրդեհի առաջացումը
- Հեղուկ նյութերի արտահոսքը
- Աշխատողների վնասվածքները
- Շահագործվող տեխնիկայի հետ վթարները:

Արտակարգ իրավիճակներին արագ արձագանքելու համար նախատեսված են հետևյալ միջոցառումները՝

• Մինչ աշխատանքների սկիզբը ոլոր աշխատողները, այդ թվում նաև վարորդները, անցնում են հրահանգավորում ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների: Հրահանգավորումը իրականացնում է աշխատանքների ղեկավարը:

• Մինչ աշխատանքների սկիզբը շինարարական հարթակը և տրանսպորտային միջոցները հազեցվում են հրդեհաշիջման առաջնային միջոցներով ու դեղարկիչով, իսկ աշխատողներն անցնում են դրանց ճիշտ օգտագործմանն, ինչպես նաև առաջին բուժօգնության ցուցաբերմանն ուղղված հրահանգավորում:

• Հեղուկ նյութերը տեղափոխվելու են շինարարական հարթակ օգտագործումից առաջ և պահվելու են հատուկ տակդիրների վրա՝ հնարավոր արտահոսքերը բացառելու համար:

• Բոլոր աշխատողներին տրվելու են անհատական պաշտպանության միջոցներ: Հնարավոր վնասվածքների դեպքում տուժածին կցուցաբերեն առաջին բուժօգնության, ապա, անհրաժեշտության դեպքում, կտեղափոխվի քաղաքի մոտակա բժշկական հաստատությունը:

Ըստ նախնական գնահատման, ապահովվելով նշված միջոցառումների պատշաճ մակարդակով իրականացումը, կարելի է արտակարգ իրավիճակների ռիսկը հասցնել նվազագույնի, իսկ առաջացման դեպքում արագ և արդյունավետ հակազդել դրանց:

4.3.5 Հակահրդեհային միջոցառումներ

ա) մշտապես իրականացնել շինարարական հրապարակի, բաց պահեստների հակահրդեհային միջտարածությունների ժամանակին մաքրում հրդեհավտանգ թափոններից և աղբից, քանի որ հակահրդեհային միջտարածությունները չեն կարող օգտագործվել նյութերի, սարքավորումների, տարաների պահեստավորման, ավտոտրանսպորտային տեխնիկայի կայանման համար,

բ) հրդեհաշիջման համար նախատեսված ջրաղբյուրների ճանապարհները և անցումները պետք է միշտ ազատ լինեն, շինարարության ընթացքում ճանապարհների փակման դեպքում, ջրային աղբյուրներին մոտենալու կամ այդ հատվածով անցնելու նպատակով տեղադրել շրջանցման ուղղությունը ցույց տվող ցուցանակներ,

գ) շինարարական աշխատանքների տեղամասերում տեղադրել հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ, փակցնել հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ, հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն:

դ) անբարենպաստ օդերևութաբանական պայմանների ժամանակ թույլ չտալ շինարարական տեխնիկայի գերբեռնված աշխատանք, խստորեն հետևել տեխնոլոգիայի ընթացակարգին, անդորրի պայմաններում դադարեցնել շինարարական տեխնիկայի աշխատանքը:

4.3.6 Աղմուկ և թրթռում

Աշխատատեղերում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը պետք է համապատասխանի ՀՀ օրենսդրական նորմերին և մակարդակներիչափագրումներ կիրականացվեն ազդակակիր անձանց համապատասխան բողոքի դեպքում:

Աղմուկի մակարդակը նվազեցնելու համար նախատեսվում է՝

- խուսափել շինարարական գործողություններից, մեքենաների և սարքավորումների կայանելուց զգալուն ազդակակիրների հարևանությամբ, ինչպիսիք են մասնավոր բնակելի տները, փոքր բիզնեսի կետերը, այլ հասարակական շենքերը;
- Աղմկահարույց աշխատանքներն հնարավորինս իրականացնել օրվա ցերեկային ժամերին:
- շինարարական աշխատանքները և տրանսպորտի տեղաշարժը կազմակերպել ցերեկային ժամերին,
- շինարարական աշխատանքներում ներգրավել ժամանակակից աղմուկի առաջացման ցածր ցուցանիշներ ունեցող տեխնիկական միջոցներ, ինչպես նաև դրանք շահագործել տեխնիկական նորմալ վիճակում:
- պարբերաբար ստուգել և կարգադրել տեխնիկական միջոցների և ավտոտրանսպորտի շարժիչները, բացառել անսարք վիճակում գտնվող մեքենաների օգտագործումը
- շինարարական տեխնիկական միջոցների ընտրության ժամանակ հատուկ ուշադրություն դարձնել դրանց աղմուկի մակարդակին:
- Բոլոր մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով:

4.3.7 Թափոնների կառավարում

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքների ընթացքում թափոնների ճիշտ կառավարման համար կարևոր են հետևյալ միջոցառումների իրականացումը.

- Թափոնների հավաքման վայրերը և հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար:
- Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից
- Հնարավորության դեպքում կապալառուն կարող է պիտանի թափոնները կրկնակի օգտագործել
- Անհրաժեշտ է մշակել և իրականացնել վտանգավոր նյութերի հետ անվտանգ կերպով վարվելու և պահեստավորելու ընթացակարգերը;

- Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում;
- Վտանգավոր Արտահոսքերի դեպքում, անմիջապես կլանիչ նյութով պետք է մաքրել առաջացած հետքերը

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման ընթացքում առաջացող շինարարական աղբն ամբողջությամբ տեղափոխվելու է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հատկացված վայր:

4.3.8 Տարածքի բարեկարգում կանաչապատում

Նախագծով նախատեսված շինարարական աշխատանքների ավարտից հետո կառուցապատումից ազատ տարածքը բարեկարգել և կանաչապատել:

Կանաչապատման աշխատանքներն կիրականացվեն ՀՀ կառավարության 08.02.2018թ. N108-Ն որոշման համապատասխան:

Համաձայն ոռոգման համակարգից օգտվելու տեխնիկական պայմանի /կցված հավելվածների բաժնում, կանաչապատ տարածքների ոռոգումն ջրի աղբյուր է հանդիսանում Քանաքեռի ջրհան կայանը: Ծառատեսակների համար կնախատեսվի կաթիլային ոռոգման համակարգ:

Այն տեղամասերում, որոնք ենթակա են հնարավոր ազդեցության, տնկված ծառափուտային բուսականության բարձր աճը և կաչողականությունն ապահովվելու նպատակով նախատեսվում է իրականացնել մոնիթորինգ:

Բոլոր բնապահպանական միջոցառումները ներառված են շինարարության նախահաշվի մեջ և կիրականացվեն շինարարական կազմակերպության կողմից:

5. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԼԱՆ

Երևանի Բուսաբանական այգու տարածքում անտառպուրակի կառուցապատման աշխատանքների ընթացքում նախատեսվում է իրականացնել շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելման/մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

1. Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx և այլն) արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ, երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ
2. Փոշենստեցման նպատակով նախատեսվում է իրականացնել տարածքի ջրցանում տարվա շոգ և չոր եղանակներին, օրեկան 2-3 անգամ:
3. Օգտագործված մեքենայական յուղերով ու քսայուղերով հողերի հնարավոր աղտոտումից խուսափելու նպատակով հողերի աղտոտվածության մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ
4. Աղմուկի և թրթռումների մշտադիտարկումներ՝ երեք ամիսը մեկ հաճախականությամբ

Բնապահպանական միջոցառումների համար նախատեսվում է տարեկան մասնահանել 350 հազ. դրամ, ամբողջ շինարարության ընթացքում 500 հազ. դրամ:

Շինարարական աշխատանքների ընթացքում կիրականացվեն մշտադիտարկումներ ուղղված շինհրապարակի որակի, բանվորական հագուստի կուլտուրայի, անվտանգության կանոնների պահպանման:

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐԸ ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐ	ՊԱՐԱՄԵՏՐԵՐ	ՄԵՂՄԱՑՆՈՂ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՍՏՈՒԳԱԹԵՐԹԻԿ
Ընդհանուր դրույթներ	Նախագգուշացումներ և աշխատողների անվտանգություն	<p>(a) Շինարարության և շրջակա միջավայրի անվտանգությունը վերահսկող մարմինները և համայնքը պետք է նախագգուշացված լինեն սպասվող գործընթացների վերաբերյալ</p> <p>(b) Շինարարության համար անհրաժեշտ բոլոր պահանջվող թույլտվությունները ձեռք են բերվել</p> <p>(c) Կապալառուն պաշտոնապես համաձայնել է, որ աշխատանքները կիրականացվեն ապահով և կարգապահ՝ նվազագույնի հասցնելով ազդեցությունը հարևան տնտեսությունների և շրջակա միջավայրի վրա:</p> <p>(d) Աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցները պետք է համապատասխանեն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված չափանիշներին (մշտապես սաղավարտների կիրառում, անհրաժեշտության դեպքում դիմակներ և պաշտպանիչ ակնոցներ, պաշտպանիչ հագուստ և կոշիկներ)</p> <p>(e) Շինհրապարակում տեղադրվող համապատասխան տեղեկատվական վահանակները աշխատողներին կիրազեկեն հիմնական կանոնների և նորմերի վերաբերյալ:</p>
Շինարարական աշխատանքներ	Օդի որակ	<p>(a) Շինաշխատանքների իրականացման ընթացքում հատուկ տարողություններ կկիրառվեն շինարարական աղբի հեռացման համար՝ Նշված տարողությունները պետք է պահպանվեն տարածքում և անընդհատ ցողվեն ջրով՝ թափոններից գոյացած փոշու քանակը նվազեցնելու նպատակով</p> <p>(b) Շրջակա տարածքները (մայթերը, ճանապարհները) պետք է զերծ պահվեն շինարարական աղբից՝ փոշին նվազագույնի հասցնելու նպատակով</p> <p>(c) Շինարարական տրանսպորտային միջոցների պարապուրդ շինհրապարակում չի թույլատրվի:</p>
	Աղմուկ	<p>(a) Շինարարական աշխատանքներից գոյացած աղմուկը կսամանափակվի թույլատրված ժամերի միջակայքում</p> <p>(b) Շինարարական աշխատանքների ընթացքում շարժիչների, օդի կոմպրեսորների և էլեկտրականությամբ սնվող սարքերը պետք է ծածկվեն:</p>

	Թափոնների կառավարում	<p>(a) Թափոնների հավաքման վայրերը և հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար:</p> <p>(b) Շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինհրապարակում և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր:</p> <p>(c) Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից</p> <p>(d) Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն</p> <p>(e) Հնարավորության դեպքում կապալառուն կարող է պիտանի թափոնները բազմանվագ օգտագործել</p>
Կեղտաջրերի հեռացում	Ջրի որակ	<p>(a) Շինարարական անձնակազմը կօգտվի գոյություն ունեցող կենցաղային միջոցներից, կոյուղաջրերի հեռացումը շինհրապարակից պետք է իրականացվի ընդհանուր կոյուղու համակարգի միջոցով,</p> <p>(b) Շինարարական տրանսպորտային միջոցները և սարքավորումները պետք է լվացվեն շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում:</p>
Հետիոտների և երթևեկության ապահովություն	Շինարարական աշխատանքների հետևանքով հետիոտներին կամ հանրային տրանսպորտին սպառնացող ուղղակի կամ անուղղակի վտանգներ	<p>(a) Շինարարության ազգային նորմերի համաձայն կապալառուն պետք է ապահովի պատշաճ անվտանգություն և շինարարությանն առնչվող երթևեկության կարգավորում, ինչը ներառում է, բայց չի սահմանափակվում հետևյալով.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ պարզ տեսանելի ցուցանակներ, զգուշացնող նշաններ շինհրապարակում հանրությանը պոտենցյալ վտանգների մասին նախազգուշացնելու համար, պետք է առկա լինեն պատնեշներ և շրջանցող ուղիներ ▪ Անձնակազմի կրթման համակարգ և երթևեկության կառավարման համակարգ, հատկապես՝ շինհրապարակ մուտք գործելու և հարակից տարածքում ծանր տրանսպորտի համար: Հետիոտների համար անվտանգ անցումներ երթևեկության զոնայում: ▪ Համապատասխանեցնել աշխատանքային ժամերը երթևեկության ակտիվության հետ, խուսափել ակտիվ երթևեկությունից՝ մարդկանց ակտիվ տեղաշարժի ժամերին: ▪ Երթևեկության ակտիվ կառավարում շինհրապարակում փորձված և երևացող անձնակազմի կողմից, եթե վերջինս անհրաժեշտ է մարդկանց ապահով և հարմար անցուղարձի համար. ▪ Պետք է ապահովվի ապահով և շարունակական մոտեցում դեպի գործող գրասենյակային շինությունները, խանութները և բնակելի շինությունները շինարարական աշխատանքների ընթացքում

<p>Տարածքի բարեկարգում/ կանա չապատում</p> <p>Աղմուկի և թրթռումների կառավարում</p> <p>Թափոնների կառավարում</p> <p>▪</p>		<ul style="list-style-type: none"> - կատարել կանաչապատ-ման/բարեկարգման աշխատանքները՝ համաձայն նախագծի բարեկարգման պլանների; - ձեռնարկել տնկված թփերի և խոտածածկի պահպանումը և մոնիտորինգը՝ բուսականության բարձր աճն ապահովելու համար - Աշխատատեղերում աղմուկի և թրթռումների մակարդակը պետք է համապատասխանի ՀՀ օրենսդրական նորմերին և մակարդակների չափազրույթներ կիրականացվեն ազդակակիր անձանց համապատասխան բողոքի դեպքում - Անհրաժեշտ է խուսափել շինարարական գործողություններից, մեքենաների և սարքավորումների կայանելուց զգայուն ազդակակիրների հարևանությամբ, ինչպիսիք են մասնավոր բնակելի տները, փոքր բիզնեսի կետերը, այլ հասարակական շենքերը, - Աղմկահարույց աշխատանքները անհրաժեշտ է հնարավորինս իրականացնել օրվա ցերեկային ժամերին, - Բոլոր մեքենաները պետք է ապահովված լինեն համապատասխան խլացուցիչներով: - Անհրաժեշտ է բացառել անսարք վիճակում գտնվող մեքենաների օգտագործումը; - Թափոնների հավաքման վայրերը և հեռացման ուղիները պետք է նախապես որոշված լինեն շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնների բոլոր հիմնական տեսակների համար: - Շինարարության արդյունքում գոյացող թափոնները պետք տարանջատվեն ընդհանուր աղբից և կենցաղային թափոններից դեռ շինհրապարակում և ըստ առաջացման տեղափոխվեն հատուկ հատկացված աղբավայր: - Շինարարական աղբը պետք է պատշաճ կերպով հավաքվի և հեռացվի արտոնագիր ունեցող աղբահավաքների կողմից - Թափոնների հեռացման վերաբերյալ գրառումներ պետք է կատարվեն որպես ապացույց, որ թափոնների կառավարումը կատարվում է պատշաճ կերպով, նախատեսվածին համաձայն - Հնարավորության դեպքում կապալառուն կարող է պիտանի թափոնները կրկնակի օգտագործել - Անհրաժեշտ է մշակել և իրականացնել վտանգավոր նյութերի հետ անվտանգ կերպով
--	--	--

	<p>Շին աղբի տեղադրում անհամապատասխան վայրերում;</p> <p>Վառելիքի, յուղի կամ այլ թունավոր նյութերի արտահոսքի պատճառով հնարավոր է վտանգավոր նյութերի թափանցում հողի մեջ</p>	<p>վարվելու և պահեստավորելու ընթացակարգերը</p> <p>Անհրաժեշտ է նշանակել արտակարգ իրավիճակների համար պատասխանատու անձ, ով մշտապես ներկա կգտնվի շին. հրապարակում;</p> <p>- Արտահոսքերի դեպքում, անմիջապես կլանիչ նյութով պետք է մաքրել առաջացած հետքերը հողի հնարավոր աղտոտումը կանխելու համար;</p>
--	--	--

ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ /ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՄԱՆ/ ՊԼԱՆ

Գործողություն	Նվազեցնող միջոցառումներ	Որտեղ իրականացնել	Ինչպես իրականացնել	Ժամանակամիջոց	Կատարող
Շինանյութերի մատակարարում	Շինանյութերի գնում արտոնագրված մատակարարներից	Մատակակարի հիմնարկում կամ պահեստում	Փաստաթղթերի ստուգում	Մատակարարման պայմանագրերը կնքելու ընթացքում	Կապալառու
Շինանյութերի և թափոնների տեղափոխում Շինարարական	<ul style="list-style-type: none"> - Մեքենաների և տեխնիկայի համապատասխան տեխնիկական վիճակի ապահովում - Բեռնատարերի բեռնվածության 	<ul style="list-style-type: none"> - Շինհրապարակ - Շինանյութերի և աղբի տեղափոխման երթուղիներ 	Շինհրապարակ տանող ճանապարհների ստուգում	Աշխատանքային ժամերին և դրանցից դուրս անսպասելի	Կապալառու

տեխնիկայի տեղաշարժ	սահմանափակում հերթականության ապահովմամբ - Տեղափոխումների ժամանակացույցի և երթուղիների պահպանում			ստուգումների իրականացում	
Շինարարական տեխնիկայի շահագործում տեղամասում	- Մեքենաների և տեխնիկայի լվացումը պետք է կատարվի շինհրապարակից դուրս , համայնքում գործող մասնագիտացված կետերում - Տեխնիկական միջոցների վառելիքի լիցքավորումը և յուղումը պետք է իրականացվի շինհրապարակից դուրս լցակայաններում կամ սպասարկման կետերում	Շինհրապարակ	Գործընթացների գործունեության ստուգում	Մեխանիզմների շահագործման ընթացքում	Կապալառու
Հողային աշխատանքներ	- Հանված հողերը հեռացվում են համայնքի կողմից հատկացված վայր	Շինհրապարակ	Գործընթացների ստուգում	Հողային աշխատանքների ընթացքում	Կապալառու
Իներտ շինանյութերի գնում	- Շինանյութերի գնում վստահելի մատակարարներից	Իներտ նյութերի պահեստ	Փաստաթղթերի ստուգում Գործընթացների ստուգում	Մատակարարման ընթացքում	Կապալառու, մատակարար
Կենցաղային աղբի առաջացում	- Աղբամանների տեղադրում շինարարական հրապարակում - համայնքի թույլտվություն աղբի մշտական տեղակայման վերաբերյալ	Շինհրապարակ	Արտաքին գնում	Շինարարության ողջ ընթացքում	Կապալառու, քաղաքապետարանի վերահսկողություն
Աշխատանքի անվտանգություն	- Անձնակազմի ապահովում արտահագուստով և անձնական պաշտպանիչ միջոցներով - Շինարարության կանոնների և անձնական պաշտպանության նորմերի խստիվ պահպանություն	Շինհրապարակ	Ստուգման գործընթացներ	Աշխատանքների ողջ ընթացքում	Կապալառու, պատվիրատու
Տարածքի	Տեղանքին բնորոշ ծառաթփային	Կառուցապատվող	Կանաչապատման	Շինարարության	Կապալառու

<p>Կանաչապատում, բարեկարգում</p> <p>Վտանգավոր նյութերի և թափոնների կառավարում</p>	<p>բուսականության Թփերի և այլ բուսականության նորմալ աճ</p> <p>վառելիքի, յուղերի և այլ թունավոր նյութերի պատահական կամ մշտապես տեղի ունեցող արտահոսքեր</p>	<p>հողամաս</p> <p>Շինհրապարակ</p>	<p>բոլոր տեղամասերը Արտաքին զննում</p> <p>Արտաքին զննում</p>	<p>Ավարտին</p> <p>Շինարարության ընթացքում</p>	<p>Կապալառու,</p>
---	---	-----------------------------------	--	---	-------------------

ՕԳՏԱԳՈՂՇՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Մթնոլորտային արտանետումների գնյազրման ձեռնարկ, ЕМЕП/ЕЕА, 2009:
2. СН 245-71. Санитарные нормы проектирования промышленных предприятий.
3. СНиП 1.02.01-85 Инструкция о составе, порядке разработки, согласования и утверждения проектно-сметной документации на строительство предприятий, зданий и сооружений.
4. СНиП 2.04.02-84. Водоснабжение. Наружные сети и сооружения.
5. Сборник методик по расчету выбросов в атмосферу загрязняющих веществ различными производствами, Госкомгидромет, Ленинград, 1986.
6. Инструкция о порядке рассмотрения, согласования и экспертизы воздухоохраных мероприятий и о выдаче разрешений на выброс загрязняющих веществ в атмосферу по проектным решениям, ОНД-84-Н.
7. Укрупненные нормы водопотребления и водоотведения для различных отраслей промышленности, Стройиздат, Москва, 1982г.
8. Временное методическое пособие по расчету выбросов от неорганизованных источников в промышленности строительных материалов, МИНПРОМСТРОЙ СССР, Москва 1984г.
9. Нормы расхода топлив и смазочных материалов на автомобильном транспорте.
10. Нормы расхода жидкого топлива для машин, эксплуатирующихся в предприятиях уборки городских территорий, санитарной очистки и ремонтно-строительном производстве.
11. "Բնապահպանական վճարների դրույքաչափերի մասին" ՀՀ օրենքը, ընդունված 2006 թվականի դեկտեմբերի 20-ին:
12. ՀՀ Կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի "նակավայրերում մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի խտությունների (կոնցենտրացիաների-ՄԹԿ) նորմատիվները հաստատելու մասին" թիվ 160-Ն որոշում:

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔ
ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(ՔԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՆԱՍԿԱԳՑՄԱՆ ԱՌԱՋԱՐԴԱՔ)

N 01/18-07/2-151173- 1129

« 22 » 12 2021թ.

Օբյեկտ Անտառայության կառուցման
(օբյեկտի անվանումը, կառուցում, վերակառուցում, վերանորոգում, ուժեղացում, վերակազմում, գործառնական նշանակության փոփոխություն)

«Աշխատանքային նախագիծ» (միջինից բարձր ռիսկայնության օբյեկտ III կատեգորիա) **Ճարտարապետական փաստաթղթերի մշակման համար**
(նախիճ ընտրումը, իզոլյուցիոն, ռիսկայնության աստիճանը (կատեգորիան), մախուժման փուլերը և այլն)

Գտնվելու վայրը Ավան վարչական շրջան, Աճառյան փողոց հ.1
(վարչական շրջանը, փողոցը, շենքի համարը, հողամասի ծածկագիրը)

ՀՀ ԳԱԱ Բուսաբանության ինստիտուտ **(հեռախոս՝ 010-511-331)**
(կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, սզգ անունը, բնակության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)

Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը ՀՀ Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարության քարտուղարին փոխարինող Ա.Ազոտյանի հայտը, անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման 15.12.2010թ. հ.2667378 վկայականը, նախագծի էսքիզային առաջարկը:
(կատուցարանի մատակարար ՀՀ օրենսդրության սահմանված կարգով հողամասի սքանառման, անշարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթեր)

Առաջադրանքի գործողության ժամկետը Մեկուկես տարի:
(ՀՀ կառավարության 19 մարտի 2015 թվականի N 596-Ն որոշման N1 հավելվածի 31-րդ կետին համապատասխան)

Ն Ա Մ Ա Գ Ծ Վ Ո Ղ Հ Ո Ղ Ա Մ Ա Մ Ի Բ Ն ՈՒ Թ Ա Գ Ի Ր Ը

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

1. Հողամասը գտնվում է Նպաստակայանի նշանակությունը՝ թևակալարների, գործատեղանի նշանակությունը՝ թուսաբանական այգի կազմակերպելու, գրանցված իրավունքի տեսակը՝ մշտական օգտագործման, կադատորային ծածկագիրը՝ 01-002-228-001:
(հողամասի դիրքը քաղաքային կենտրոնում, դրա նպատակային և գործառնական նշանակությունը)

2. (*) Հողամասի չափերը 78.9272 հա:
(հողամասի սահմանները կտորինստային և շահարմար, մակերեսը, (հա)

3. Հողամասի ամրա վիճակը 959.4րմ մակերեսով վարչական շենք, շենք-շինություններ:
(անվանի բնութագրող, շենքի (այդ թվում՝ բակի) ներքին արկայությունը (օգտագործումը, մշակույթային և հավանաբար, շինարարական նյութերը և այլն), կանաչապատումը, բարեկարգումը և այլն)

4. (*) Տրանսպորտային պայմանները Աճառյան փողոց:
(ճանապարհների անվանումները, երկաթուղային տրամադրման մասերի անունները և այլն)

5. (*) Ինժեներական զանգվածը և սարքավորումները Նախագծից և կից տարածքներով անցնող ինժեներական գծեր և հատորակցություններ:
(քրամատակարարման, կոյուրքու, գազամատակարարման, տաք ջրի մատակարարման, էլեկտրամատակարարման, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգերը)

6. (*) Կից հողամասեր Աճառյան փողոց:
(կից հողագտնագրման անվանումը և դրանց օտոմանները՝ համաձայն մեքսայով գտնված շինության)

7. Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ) Առկա չէ:
(հուշարձանի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)

8. (*) Հատակագծային սահմանափակումներ Հաշվի առնել առկա և նախատեսվող կառուցապատումը:
(տնօրենքում գործող պատմամշակութային հուշարձանի պահպանման օրենսգրքի, ինժեներապատմաբանական հուշարձանների և այլ օբյեկտների մատակարար սահմանափակումները, այդ թվում՝ սերվիտուտները)

Ն Ա Մ Ա Գ Ծ Մ Ա Ն Ի Ն Պ Ա Ն Ա Ջ Ա Ե Ի Ը

(աստղանիշով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

9. Մարտարապետաճարտակագծային պահանջներ Մշակել Աճառյան փողոցի հ.1 հասցեում անտառայության կառուցման աշխատանքային նախագիծ՝ անշարժ գույքի սեփականության իրավունքի գրանցման 15.12.2010թ. հ.2667378 վկայականով ամրագրված հողատարածքների սահմաններում:
(Ենթերկ Հարստանի Հարստանության օրենսդրության և նորմատիվ-առնչական փաստաթղթերի պահանջները, առկա քաղաքային կենտրոնի մշակութային փաստաթղթերի դրույթներից կամ դրանք քաղաքային ղեկավարի կողմից կազմակերպված (կազմակերպող) քաղաքային կենտրոնի պայմաններից, առաջադրություններ ճակատների մշակման, տարածքների, արտաքին դռների, պատուհանների համաստեղծման և գույնային լուծումների վերաբերյալ)

9.1. (*) Օբյեկտի եռափոփությունը կարմիր գծից (մետր) -----

9.2. (*) Եռափոփությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր) -----

9.3. Թույլատրելի բարձրությունը (մետր) -----
(սահմանային հարկանիության բարձրությունը գերազանցող շենքերի և շինությունների կախով համարժեքում՝ ՀՀԸ, II-6.02-2008 «Մեյմա կայուն շինարարության և ապահովման նորմեր» շինարարական նորմերով սահմանված պահանջների ապահովում (հատուկ հաշվարկային մեթոդներ, սեյսմակայունության բարձրացման միջոցառումներ և այլն))

9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը -----
(գտնվող (կառուցվող) շինությունը մտնում է կառուցվող շինությունների կազմում)

9.5. կառուցապատման տոկոսը -----
(կառուցապատման (ամբողջիկ) տարածքի հատարման շրջանը հողամասի մակերեսի մասին տեղեկություն) (%)

9.6. կանաչապատման տոկոսը Մինչև 30%՝ անջրանցելի, որից 7%՝ շինությունների տակ:
(կանաչապատ տարածքի նախատեսվող իրականացումը հողամասի մակերեսի մասին տեղեկություն) (%)

9.7. այլ պահանջներ 70% և ավելի:

- Նախագծով նախատեսված անտառայության կառուցում:
- Նախագծով բարեկարգվել և պահպանվել գոյություն ունեցող կանաչ գոտիները՝ համարվելով այն յուրաքանչյուր լանդշաֆտային դիզայնով, ենարտվող է նախատեսվող դիտանաբարակները:

- **Նախագծով հնարավոր է նախատեսել՝**
հասարակական սանհանգույցներ և օժանդակ շինություններ, փոքր ճարտարապետական ձևեր, անտառպուտակի ջանագործման և օգտագործման համար նախատեսված շինություններ,
և որ ճանաչողի ներքին հրահանգում, գործարարն ունեցողների արդիականացում,
գոյություն ունեցող պրոպերթի լուսավորման սարքերի փոխարինում (արդիականացում), նոր լուսատուների տեղադրում:
- **Հատակագծային լուծումները սշակել համաձայն պատվիրատուի առաջադրանքի՝ հաշվի առնելով եզրմասիվ պահանջները:**

10. Հողմասում գտնվող շենքերի և շինությունների քանդում կամ տեղափոխման (ապամեկուսման) պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը	Համաձայն պատվիրատուի պահանջի:
11. Ստորգտնման, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները	-----
12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ	Պահանջներ գոյություն ունեցող և նախագծվող ենթակառուցվածքների ու ցանցերի նկատմամբ
12.1. (*) Զբամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրամատակարարում	----- (համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)
12.2. (*) Էլեկտրամատակարարում	----- (համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)
12.3. (*) Գազամատակարարում	----- (համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)
12.4. (*) Էլեկտրոնային հաղորդակցության մալուխատար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադիրքը	----- (համաձայն ՀՀ կառավարության 19 մարտի 2015 թվականի N 596-Ն որոշման N 1 հավելվածի 57-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված էլեկտրոնային տվյալների)
12.5. Բույլ հոսանքներ	
12.6. արքահանություն	
13. Տարածքի ինժեներական մալուխատարացում	Կազմակերպել տարածքի օրհանուցում: (ունիվերսիտետական կազմակերպման, քրտնազմում, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)
14. Բարեկարգում	Կառուցապատումից ազատ տարածքը բարեկարգել և կանաչապատել: (ամրապատյան պահպանման վերաբերյալ պահանջներ, կանաչապատում, ճարտարապետական փոքր ձևեր, գրանիտապատում, գովազդ և այլն)
15. Երկարարկան նյութեր	Երկարարկան և կոպտատաշ քարե շար, քարերարկան սվաղ, երեսպատման բարձրորակ կոմպոզի: (շինարարական նրբերի օգտագործման առաջադրանքները տակիցներ, ժակետների լուծումների, սրտաքննողների, պատահանների վերաբերյալ)
16. Պաշտպանական կառուցվածքներ	-----
17. Հակահրդեհային պահանջներ	(արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց օրելաների պաշտպանության միջոցառումները) Նախատեսել հակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցներ: (հակահրդեհային ամփոփողության ապահովման միջոցառումները)
18. Համաճարտարական և քննարկության սակավաշարժ լուսերի պաշտպանության միջոցառումներ	Նախատեսել համաճարտարական և ՔԱՄ-երի կենսագործունեության ապահովման օտարված միջոցառումներ՝ նախագծումը (տարածվողման և կանաչարկման ընտրությունը) կատարելով ՀՀՇՆ IV-11.07.01-2006 (ՄՄՆ 3.02-05-2003) «Ենկերի և շինությունների մատչելիությունը քննարկության սակավաշարժ խմբերի համար» շինարարական նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջների համապատասխան:
19. Երթևակա միջավայրի պահպանում	Ապահովել ջրակա միջավայրի պահպանման եզրմասիվային պայմանները: (ջրակա միջավայրը վտանգվող աղբոջությունը թափանելու միջոցառումները)
20. Երկարարկության կազմակերպում	Մշակել շինարարական աշխատանքների կազմակերպման նախագիծ՝ նկատի ունենալով ՀՀ կառավարության 12.04.2001թ. հ.286 որոշմամբ հաստատված կարգի 44-րդ կետի «ԺԲ» ենթակետի և 44.1 կետի պահանջները, ինչպես նաև՝ Երևան քաղաքի ավագանու 16.03.2012թ. հ.405-Ն որոշմամբ սահմանված լրացուցիչ պայմանները:
(տաքարկություններ շինարարության հետ կապված ամրապնդման աղբոջության բացառում, քաղաքային տնտեսության և արտակարգային անխափան աշխատանքի ապահովման փոքրերը)	
21. Առաջադրանքի գործադրության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը	Մեկուկես տարի: Նշվում են առաջադրանքի գործադրության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը
Լ Լ Ը Յ Ո Ւ Թ Ի Զ Պ Ա Յ Մ Ա Ն Ը Ե Ը	
22. Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ	ՀՀ կառավարության 2015 թվականի մարտի 19-ի N 596-Ն որոշման հավելված N 2. Պարզ Նախագծա-Նախաճարձային/ փորձաքննություն:
(Հաստատված Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ մախարակող կրախիակազմակերպիչը՝ իրոմ կատարելով համապատասխան իրավական ակտի)	
23. Միջանկյալ համաձայնեցում	-----
(իրավաստ մարմին կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում շահագրգիռ մարմինների հետ Երեզային նախագծի նախնական համաձայնեցում, նշվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման ենթակառուցվածքները՝ ՀՀ կառավարության 19 մարտի 2015 թվականի N 596-Ն որոշման N 1 հավելվածի 87-րդ կետով նախատեսված դեպքում)	
24. Հասարակական քննարկումներ	-----
(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով)	
25. Համաձայնեցումներ	• Համաձայնեցում Երևանի քաղաքապետի հետ:
(նշվում են տվյալ օբյեկտի համաձայնեցման օբյեկտով սահմանված պահանջները՝ իրադրանքների ու բնության պահպանության և այլ լիազորված մարմինների հետ, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության 19 մարտի 2015 թվականի N 596-Ն որոշման N 1 հավելվածի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական ենթակառուցվածքի սեփականատիրոջ (օգտագործողի) հետ)	
26. Փոստային բաժաներային պահարանների տեղադրում	-----
27. Այլ պայմաններ	Նախագծի կազմը և լուսանկարայինը համապատասխանեցնել ՀՀ կառավարության առթյունը քաղաքաշինության պետական կոմիտեի նախագահի 11.09.2017թ. «Բնակելի, հասարակական, արտադրությունների և շինությունների նախագծային փաստաթղթերի կազմը և բովանդակությունը կառավարության հետ համաձայնեցնելու մասին» հրամանի և ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 29.11.2006թ. «ՀՀ կառավարության կողմից քաղաքաշինության ճանաչելու մասին» հ.128-Ն հրամանով հաստատված պայմանները:

ԵՐԵՎԱՆԻ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ
 Լ.Տ.
 Kh.7184965/

Հ.ՄԱՂՈՒԹՅԱՆ

ՆԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՆՐԱԴԴԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ
ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
(ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ) ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ
ԳՐԱՆՅՄԱՆ

ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԸ

ԿԱՂԱՍՏՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐԸ _____
 ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ Քնակափայտերի
 ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ քասաբանյանի աղբի կայանները և այլ
 ՀՈՂԱՄԱՍԻ ՉԱՓԸ (հա) 79,2
 ԻՐԱՎՈՒՆԵՔԻ ՏԵՍԱԿԸ Վերականգնողական օգրագործում

ՇԵՆՔԻ ՏՎՅԱԼՆԵՐԸ

ԿԱՂԱՍՏՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐԸ _____
 ՆՊԱՏԱԿԱՅԻՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ Խասաբանյանի
 ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ Վերականգնողական օգրագործում
 ՄԱԿԵՐԵՍԸ (քառ. մ.) 959,4
 ԻՐԱՎՈՒՆԵՔԻ ՏԵՍԱԿԸ Վերականգնողական օգրագործում

ՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԸ

Գ/Գ	ԿԱՂԱՍՏՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱՐԸ	ՕԳՏԱԳՈՐԾՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ	ՄԱԿԵՐԵՍԸ (քառ. մ.)	ԻՐԱՎՈՒՆԵՔԻ ՏԵՍԱԿԸ
1.		առաջին փուլի ցանկի 6. ցանկի 1-6 ցանկերի և ցանկի 7-ի 1-2 ցանկերի	910,4	սեփ.
2.		Բայրազի քարանդակի 1-2 ցանկեր (162)	1678,2	սեփ.
3.		6 ցանկերի ցանկ	690,7	սեփ.
7.		առաջին փուլի ցանկի 7-ի 1-2 ցանկեր	38,3	սեփ.
5.		7-րդ փուլի ցանկ	27,6	սեփ.
6.		Շ. 6-ի 1-2 ցանկեր	39,4	սեփ.
7.		1-2 ցանկերի ցանկ	6,5	սեփ.

Լրացուցիչ նշումներ, փոփոխություններ 8-Վերանգ-1-2907,3 մ; 9-Վերանգ-2 (162 ցանկեր) - 806,8 մ;
 10-Վերանգ-2 - 182,6 մ; 11-Վերանգ-2-18,4 մ; 12-Վերանգ-90,2 մ;
 13-Վերանգ-2-334,5 մ; 14-Վերանգ-112,9 մ; 15-Վերանգ-156,2 մ;
 16-Վերանգ-120,5 մ; 17-Վերանգ-126,9 մ; 18-Վերանգ-195,4 մ; 19-Վերանգ-737,1 մ;
 20-Վերանգ-297,2 մ; 21-Վերանգ-737,1 մ;
 22-Վերանգ-1015,0 մ; 23-Վերանգ-15,1 մ; 24-Վերանգ-213,6 մ; 25-Վերանգ-25,8 մ;
 26-Վերանգ-78,3 մ; 27-Վերանգ-384,0 մ;
 28-Վերանգ-1533,0 մ

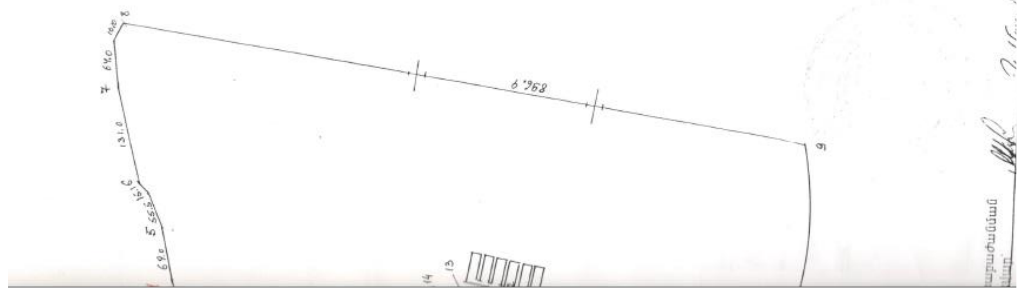
Կատարողներ՝ Վ. Վահանյան
 (ստորագրությունները)
Վ. Վահանյան

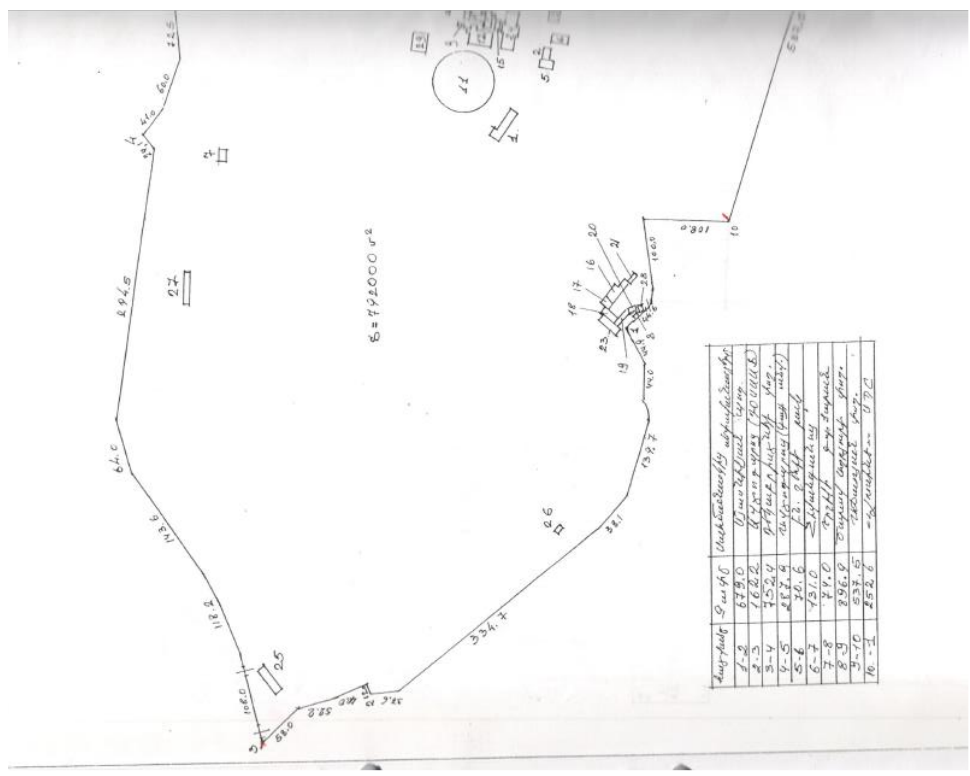
Համարը № 468 873

Ներքին № 1
Մ 1: 5000

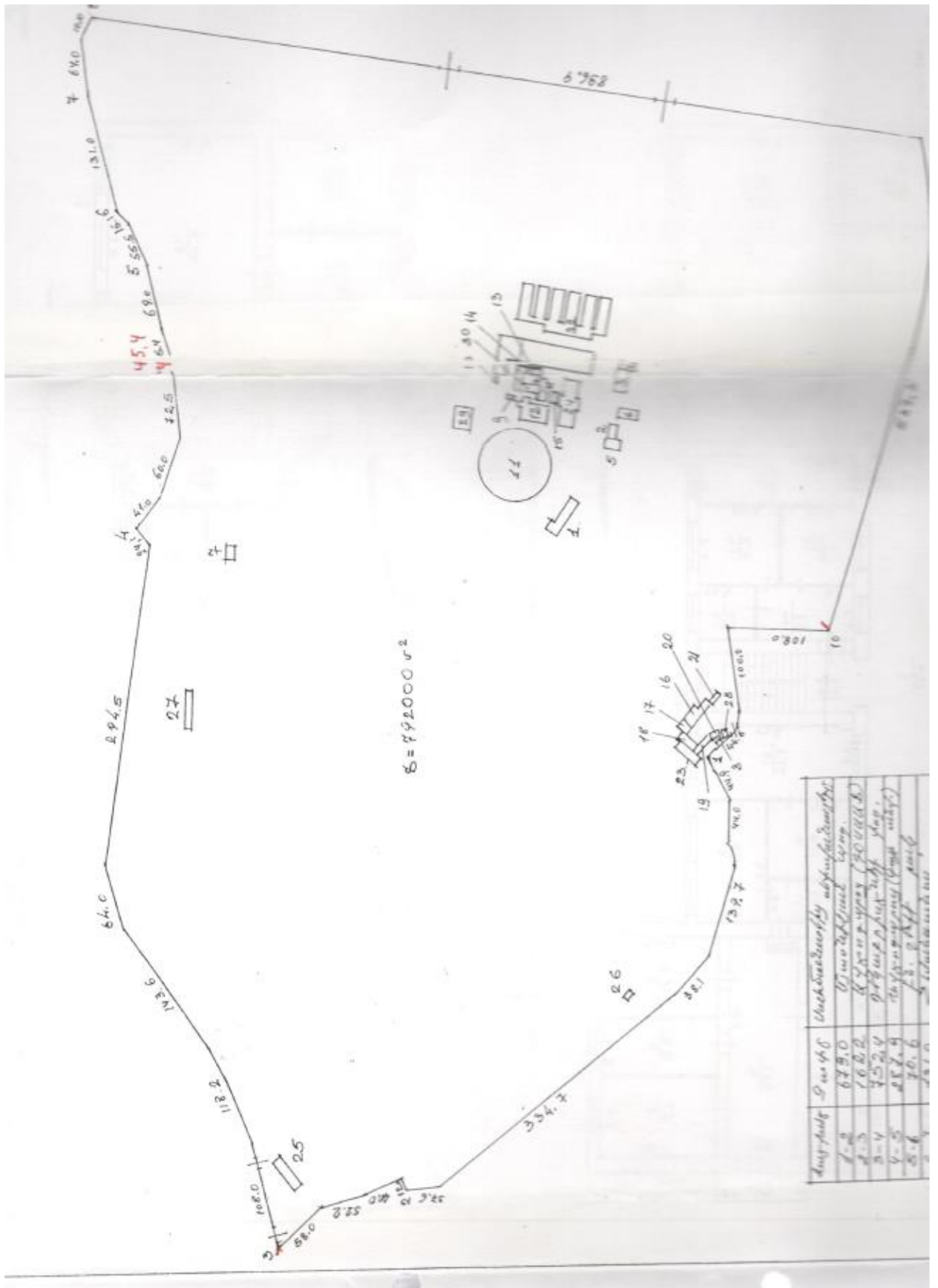
Ա.Ն.Ո.Ն.	Բ.Ն. նախագիծ
1	Հողատիրական հարկերի վճարում
2	Հողատիրական հարկերի վճարում
3	Հողատիրական հարկերի վճարում
4	Հողատիրական հարկերի վճարում
5	Հողատիրական հարկերի վճարում
6	Հողատիրական հարկերի վճարում
7	Հողատիրական հարկերի վճարում
8	Հողատիրական հարկերի վճարում
9	Հողատիրական հարկերի վճարում
10	Հողատիրական հարկերի վճարում
11	Հողատիրական հարկերի վճարում
12	Հողատիրական հարկերի վճարում
13	Հողատիրական հարկերի վճարում
14	Հողատիրական հարկերի վճարում
15	Հողատիրական հարկերի վճարում
16	Հողատիրական հարկերի վճարում
17	Հողատիրական հարկերի վճարում
18	Հողատիրական հարկերի վճարում
19	Հողատիրական հարկերի վճարում
20	Հողատիրական հարկերի վճարում
21	Հողատիրական հարկերի վճարում
22	Հողատիրական հարկերի վճարում
23	Հողատիրական հարկերի վճարում
24	Հողատիրական հարկերի վճարում
25	Հողատիրական հարկերի վճարում
26	Հողատիրական հարկերի վճարում
27	Հողատիրական հարկերի վճարում
28	Հողատիրական հարկերի վճարում
29	Հողատիրական հարկերի վճարում
30	Հողատիրական հարկերի վճարում
31	Հողատիրական հարկերի վճարում

Ստորագրություն: [Signature]
Կ. Կ. Կ.

Հարկեր	Գումար	Նշանակություն
1-2	67910	Հողատիրական հարկ
3-5	16820	Հողատիրական հարկ
6-8	7520	Հողատիրական հարկ
9-11	2120	Հողատիրական հարկ
12-14	2060	Հողատիրական հարկ
15-17	1910	Հողատիրական հարկ
18-20	1810	Հողատիրական հարկ
21-23	1710	Հողատիրական հարկ
24-25	1610	Հողատիրական հարկ
26-28	1510	Հողատիրական հարկ
29-31	1410	Հողատիրական հարկ

Lot No	Area (sq. ft)	Remarks
1-3	675.0	Umschreibung abgegränzter Bldg
2-3	168.2	Umschreibung Bldg
3-4	452.4	Bldg + 4000 (3000 (A.B.))
4-5	287.9	Umschreibung Bldg + Hof
5-6	70.6	Umschreibung Hof

1:2000

ԿԱՅԱԿԱՆԸ ՏՐԿԱԾ Է ԱՆՓԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆԵՐՈՎ
սեփականության (օգտագործման)

№ ԳԱԱ Բարսեղյան հնարարություն
(սեփականատիրոջ (օգտագործողի) անունը (անվանումը))

Քերես, «Ավան» համայնք; Ավան - 63 հասցևում գտնվող
(անշարժ գույքի գտնվելու վայրը (հասցեն), անվանումը)

շեղ. շենքերակներ ԵԿԱՏԱՄԱՐ

Քրեանքի կադաստրայի 12.06.2002թ. N: 996 որոշման, թվ. 27.06.2002թ.
(անշարժ գույքի/ծեղքերման իրավունքը հաստատող փաստաթղթի անվանումը)

N: 1098 գլխավոր հարակազմի, 09.07.2002թ. N: 846/1-ԳԱ ՀԻՄԱՆ ԿՐԱ
հայանստի ած հարույց օգտագործման պայմանագրի, 12.07.02թ.
N: 2457/38 փոփոխում

ԳՐԱՑԿԱԾ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՈՇԼԹԵՐ
ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ, ԳՈՒՅՔԻ ԵԿԱՏԱՄԱՐ
ԻՐԱՎՈՒՆԵՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՄԻԱՍՏԱԿԱՆ
1-1 ՄԱՅԱՆԻ 46 ՀԱՄԱՐԻ ՏԱԿ:

ՍՈՒՅՆ ԿԱՅԱԿԱՆԸ ԿԱԶՄԱԾ Է ԵՐԿՈՒ ՕՐԻՆԱԿԻՑ. ՄԵԿԸ ՏՐԿՈՒՄ Է ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԻՐՈՋԸ
(ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՂԻՆ), ՄՅՈՒՄԸ ՊԱՀՎՈՒՄ Է ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՈՇԼԹԵՐ ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ
ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆՈՒՄՈՒՄ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ
ԱՈՇԼԹԵՐ ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԿՈՄԻՏԵԻ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ՍՏՈՐԱԲԱԺԱՆԱՆ

ՊԵԿԱՎԱՐ Գ. Մարտիրոսյան
(ստորագրությունը)

Կ. Տ.

« 24 » 09 2002 թ.

416873

Վկայականի համարը

• 04. 06. 2021թ.
N 15695

Առարկան՝ Տեխնիկական պայմանի ելակետային տվյալներ

Հարգելի պարոն Նազարյան

Ի պատասխան Ձեր թիվ 17/11232Էլ գրության՝ հայտնում ենք, որ Ավան վարչական շրջան Բոսաբանական այգու շուրջ 20 հա հատվածի ջրամատակարարումը հնարավոր է իրականացնել եզված հատվածով անցնող d=500մմ և d=300մմ ջրազծերը շրջանցելուց հետո շրջանցվող d=500մմ ջրազծից կոյուղին հնարավոր է միացնել Աճառյան փողոցով անցնող d=500մմ կոյուղատարին, իսկ հեղեղատարը հնարավոր է միացնել Աճառյան փողոցով անցնող d=700մմ հեղեղատարին :

Տեղեկացնենք նաև, որ վերոնշյալ աշխատանքները պետք է իրականացվեն «Վեոլիա Ջուր» ՓԲԸ-ի կողմից տրամադրված տեխնիկական պայմանի և համաձայնեցված նախագծի համաձայն:

Առդիր՝ 1 էջ (սխեմատիկ հատակագիծ)

Հարգանքով՝

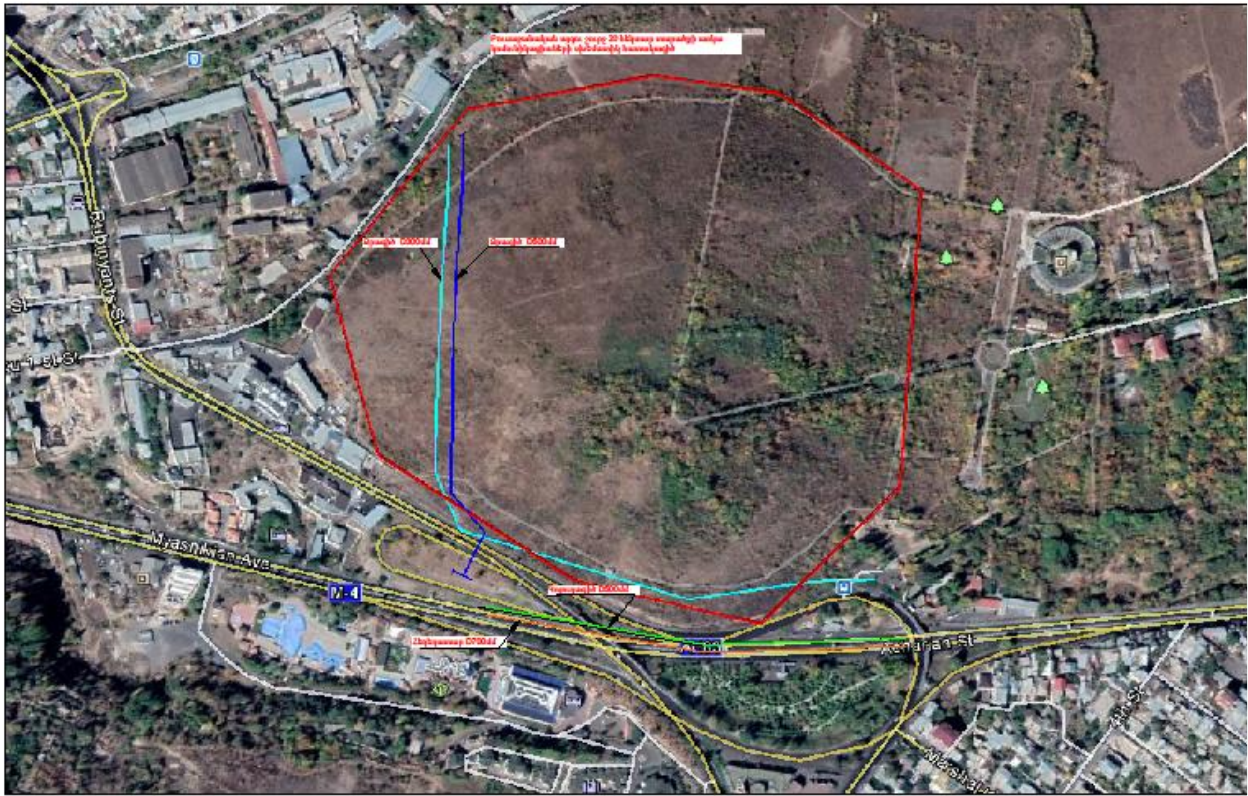
Սողոմոնյան

Գլխավոր տնօրեն
Մ.Շահիկյան

Գնտեսական
ԱԿՏ պետ Ա.Մարգարյան

[Handwritten signature]

15695
04. 06. 21

ՀՀ Կոտայքի մարզ Գ.Բալաևիվիտ, Ա.Թումանյան 14
E-mail: kotaykwsa@mail.ru

РА Котайкская область с. Балаовит М.Тумасян 14
RA Kotayk region v. Balahovit M. Tumasyan14

31.05.21 N 01-1626-21

Երևանի քաղաքապետարանի
աշխատակազմի ընտանիականության
վարչության պետ՝ պարոն Գ. Նազարյանին

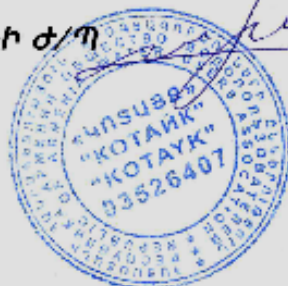
Հարգելի պարոն Նազարյան

Ի պատասխան Ձեր 14.05.2021թ-ի N 17/112326լ գրության՝ տեղեկացնում ենք, որ ՀՀ գիտությունների ազգային ակադեմիայի Ա. Թախտաջյանի անվան բուսաբանության ինստիտուտի ՊՈՒԿ-ին ուղղման ջուր մատակարարվում է Քանաքեռի ջրիան կայանից և բաժանարարը գտնվում է Քանաքեռի հեռացնող ջրանցքի վերջնամասում, որին հնարավոր է մատակարարել առավելագույնը 130լ/վ-140լ/վ ջուր: Առավել նպատակահարմար կլիներ, որպես միացման կետ նշել ջրանցքի վերջնամասը, սակայն այդ մասում ջրաբանակը չի բավականացնում անհրաժեշտ ջրամատակարարման իրականացնելու համար: Որպես ջրանցքի միացման կետ հնարավոր է սահմանել Պկ 12-40 հարվածը, որտեղից հնարավոր կլինի ապահովել անհրաժեշտ քանակի ջրով:

ՏՆՕՐԵՆԻ Ժ/Պ

Կ. ԱՐՐՈՅԱՆ

Կատարող՝ Լ. Հարությունյան
Գլխավոր օրոգրարագետ
Հեռ.՝ 098-98-98-33

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ

ELECTRIC NETWORKS OF ARMENIA

ЭЛЕКТРИЧЕСКИЕ СЕТИ АРМЕНИИ

«Ս. Երևան, Ա.Արմենակյան փող.127»

N ՏՊ-ՃՀԱ-0.4/0353

<<03>> 11 2021թ.

ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԻՆ ՄԻԱՑՄԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ՃՀԱ տրամադրելու համար

Համաձայն ԷՄՕԿ-ի 13.9 կետի պահանջների

Տրվում է՝ Երևանի քաղաքապետարանի աշխատակազմի բնապահպանության վարչության պետ

Գ. Նազարյանին (14.05.2021թ., 17/11232ել)

Սպառիչի գործունեությունը և հասցեն՝ Երևանի բուսաբանական այգի

Պահանջվող հզորությունը՝ 60 կՎտ

Սնող ցանցի լարումը՝ 6 կՎ

1. Էլեկտրամատակարարումը հնարավոր կլինի իրականացնել՝ կառուցապատողի (դիմումատուի) կողմից կառուցելով համապատասխան հզորության ենթակայան: Նոր ենթակայանի 6կՎ էլ.սնումը կարելի է իրականացնել՝ ԳԵ0292-ի 6 կՎ ԲՍ-ից:
2. Անվտանգության գոտիները խախտված չեն:
3. Էլեկտրամատակարարման իրականացման համար, կառուցապատողը պետք է դիմի «ՀԷՑ» ՓԲԸ ցանկացած սպասարկման կենտրոն (մասնավորապես՝ ք. Երևան, Արմենակյան 127)՝ ներկայացնելով ԷՄՕԿ-ի 13.2 կետի պահանջներով նախատեսված փաստաթղթերը՝ էլ. ցանցին միացման պատվեր ձևակերպելու համար:

Տեխնիկական տնօրեն

կատարող Դ. Սահակյան
Հեռ. 59-12-65

Դ. Գրիգորյան

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ
ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ
ԶՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՏԵՂԱԿԱԼ**

«Հ, Երևան 0010, Վարդանանց 13ա
Հեռ.՝ 010 54 07 33, ֆաքս՝ 010 54 06 13
Էլ.փոստ՝ scws@scws.am
Վեբ կայք՝ scws.am

ԶԿ. Կուելիսի 2022թ.

N 02.1/07/2600-2022

<<Երևաննախագիծ>> ՓԲԸ-ի տնօրեն
պարոն Ս. Օհանյանին
/էլ. փոստ՝ yerpro@yandex.ru/

Հարգելի պարոն Օհանյան

Քանաքեռի ջրանցքից ոռոգման նպատակով ջրառ իրականացնելու համար տեխնիկական պայման տրամադրելու վերաբերյալ տեղեկացնում եմ, որ Քանաքեռի ջրանցքը ջրառ է իրականացնում Քանաքեռի պոմպակայանից, որն անհատույց օգտագործման է հանձնվել <<Կոտայք>> ԶՕԸ-ին: Հաշվի առնելով նշվածը, ինչպես նաև հանգամանքը, որ ՀՀ կառավարության 26 դեկտեմբերի 2002 թվականի N 2121-Ն որոշմամբ հաստատված ոռոգման ջրի մատակարարման և օգտագործման կանոնների 8-րդ կետի համաձայն՝ ոռոգման համակարգին միանալու (ջրառի) տեխնիկական պայմանները տրվում են ջրամատակարարի կողմից՝ Քանաքեռի պոմպակայանից սնովը Քանաքեռի ջրանցքից ջրառ իրականացնելու համար տեխնիկական պայման տրամադրվում է ջրանցքը շահագործող <<Կոտայք>> ԶՕԸ-ի կողմից՝ անկախ այդ համակարգը սնող ջրաղբյուրի համար ջրօգտագործման թույլտվություն ձեռք բերելու պարտավորություն ունեցող մարմնից:

Հարգանքով՝

Կատարող՝ Ս. Հայրապետյան
Հեռ.՝ /010/ 54 04 13

 Recoverable Signature

X *K. Daghbashyan*

Signed by: DAGHBASHYAN KAREN 2605750094

ԿԱՐԵՆ ԴԱԴԲԱՇՅԱՆ

